

UCHWAŁA Nr XVI/155/2012

RADA GMINY Mrozy

z dnia 8 maja 2012 r.

w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.), Rada Gminy Mrozy uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy.

§ 2.

Integralną częścią zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy jest:

1. załącznik nr 1 do uchwały - ujednolicony tekst studium - "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy",
2. załącznik nr 2 do uchwały: rysunek studium pt. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy. Uwarunkowania ", opracowany w skali 1:10 000,
3. załącznik nr 3 do uchwały: rysunek studium pt. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy. Kierunki zagospodarowania przestrzennego", opracowany w skali 1:10 000,
4. załącznik nr 4 do uchwały - rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag dotyczących projektu zmiany studium zgłoszonych w trakcie wyłożenia do publicznego wglądu.

§ 3.

Niniejsza uchwała obowiązuje w granicach administracyjnych Gminy Mrozy.

§ 4.

Traci moc Uchwała Nr XXII/180/01 Rady Gminy Mrozy z dnia 21 marca 2001 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy, w zakresie uregulowanym niniejszą zmianą studium.

§ 5.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mrozy.

§ 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Marek Rudka

UZASADNIENIE
do uchwały Rady Gminy Mrozy zmieniającej studium uwarunkowań i
kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy

Zgodnie z art. 43 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (Dz. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa podaje do publicznej wiadomości informację o przyjęciu dokumentu i o możliwościach zapoznania się z jego treścią oraz uzasadnieniem.

Jednocześnie zgodnie z art. 46 ust. 1 ww. ustawy, sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany wymaga prowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**. W art. 3 ust. 14 ww. ustawy określono zakres procedury podczas przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Wójt gminy Mrozy wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie o określenie zakresu prognozy oddziaływania na środowisko do sporządzanej zmiany studium uwarunkowań gminy Mrozy. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie uzgodnił zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko do sporządzanej zmiany studium uwarunkowań gminy Mrozy pismem z dnia 21.04.2010 r. (RDOŚ-14-WOOS-I-JD-7041-292/10), a Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie pismem z dnia 21.04.2010 r. (Opinia sanitarna ZNS. 711-714-1/10.DB).

Na podstawie ww. uzgodnień sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy. Dokumentacja prognozy składa się z części tekstowej i rysunku w skali 1:20000, na którym w sposób graficzny przedstawiono potencjalne oddziaływania na środowisko dla poszczególnych fragmentów gminy Mrozy o określonych zasadach zagospodarowania i sposobach ochrony.

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mrozy” dostarcza informacji niezbędnych do oceny, czy zapisy kierunków zagospodarowania przestrzennego mogą przynosić korzyści ekonomiczne i społeczne oraz jak wpływają na środowisko. W prognozie oddziaływania ustaleń zmiany studium uwarunkowań określono potencjalny wpływ na powierzchnię ziemi i gleby, wody powierzchniowe i podziemne, warunki klimatyczne, krajobraz, rośliny i zwierzęta oraz ludzi. W szczególności zwrócono uwagę na potencjalne oddziaływania na obszary Natura 2000.

Polityka przestrzenna zawarta w dokumentacji zmiany studium uwarunkowań w aspekcie ochrony środowiska, uwzględnia postulaty zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej na potrzeby tego dokumentu.

Projekt zmiany studium uwarunkowań wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został przekazany do jednostek i instytucji uzgadniających i opiniujących, w tym do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie. Uzyskał pozytywne wymagane prawem opinie.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa w procedurze prowadzonej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, wójt gminy Mrozy zawiadomił (poprzez ogłoszenie prasowe i internet) o możliwości zapoznania się z projektem dokumentu „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz dokumentacją sprawy, w dniach od 9 do 31 stycznia 2012r. w siedzibie Urzędu Gminy Mrozy, informując jednocześnie o możliwości składania wniosków i uwag do projektu dokumentu, w terminie do dnia 23 lutego 2012 r.

Wójt Gminy Mrozy rozpatrzył złożone wnioski i uwagi. Większość z nich została przyjęta, co wymagało wprowadzenia niewielkich korekt i uzupełnień w projekcie zmiany studium uwarunkowań oraz prognozie oddziaływania na środowisko. Uwagi odrzucone – miały charakter nowych wniosków lub były sprzeczne z ogólnymi założeniami kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy. Takie rozstrzygnięcie zostało przedłożone Radzie Gminy Mrozy.

Wójt
Dariusz Waszczuk

WÓJT GMINY MROZY

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY MROZY**

TEKST JEDNOLITY

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XVI/155/2012
RADY GMINY MROZY
Z DNIA 8 MAJA 2012 R.

ZAKŁAD PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
I BADAŃ EKOLOGICZNYCH „E K O S”
SIEDLCE, 2012

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I - INFORMACJE WSTĘPNE	6
1. Wykonawca i zespół autorski	6
2. Podstawa, zakres i cel zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy	7
3. Zawartość opracowania	8
4. Materiały wyjściowe	9
CZĘŚĆ II - UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	12
A. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU	13
1. Położenie gminy w układzie administracyjnym	13
2. Potencjał gminy	13
3. Struktura użytkowania gruntów	14
4. Uwarunkowania wynikające z polityki państwa i województwa	15
B. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	15
1. Charakterystyka układu funkcjonalno-przestrzennego gminy	15
2. Charakterystyka układów przestrzennych wsi	16
3. Problemy kształtowania ładu przestrzennego, estetyzacji zabudowy i zagospodarowania działek	16
4. Charakterystyka rolniczych obszarów zabudowanych	17
C. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	17
1. Przyroda nieożywiona	17
1.1. Położenie geograficzne i budowa geologiczna	17
1.2. Rzeźba terenu	19
1.3. Gleby	20
1.4. Wody powierzchniowe	20
1.5. Klimat	21
2. Charakterystyka rolnictwa	22
2.1. Uwarunkowania przyrodniczo-klimatyczne	22
2.2. Struktura użytkowania gruntów	24
2.3. Charakter produkcji rolniczej	25
2.4. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej	26
3. Lasy i gospodarka leśna	28
3.1. Charakterystyka własnościowa lasów	28
3.2. Struktura przestrzenna lasów	28
3.3. Lasy państwowe	28

3.4. Lasy niepaństwowe	31
3.5. Gospodarka leśna	35
3.6. Ochrona lasu	35
4. Gospodarka łowiecka	36
5. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	37
5.1. Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy	37
5.2. Struktura przestrzenna krajobrazu przyrodniczego	38
 D. STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	39
1. Ogólna charakterystyka środowiska kulturowego	39
1.1. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków	44
1.2. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	45
1.3. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków	45
2. Dobra kultury współczesnej	45
3. Archeologia	46
3.1. Źródła informacji	46
3.2. Osadnictwo starożytne i wczesnośredniowieczne na terenie gminy Mrozy	47
3.3. Katalog stanowisk zabytków archeologicznych	48
 E. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA	63
1. Demografia	63
1.1. Liczba ludności	63
1.2. Rozmieszczenie ludności	63
1.3. Struktura wg płci i wieku	64
1.4. Poziom wykształcenia	64
2. Rynek pracy i bezrobocie	65
3. Zasoby i warunki mieszkaniowe	66
4. Jakość życia mieszkańców	66
 F. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	67
 G. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	67
 H. STAN PRAWNY GRUNTÓW	68
 I. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	69
1. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione	69
1.1. Rezerваты przyrody	70
1.2. Obszary Natura 2000	72
1.3. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	73
1.4. Pomniki przyrody	74
1.5. Parki zabytkowe	76
2. Waloryzacja przyrodnicza i krajobrazowa obszaru gminy	76
2.1. Obszar o randze krajowej	76

2.2. Obszary o randze regionalnej	76
2.3. Obszary o randze lokalnej	77
J. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	78
K. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	78
1. Surowce mineralne	78
2. Złoża udokumentowane	78
3. Wody podziemne	81
L. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	82
Ł. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	83
1. Infrastruktura komunikacyjna	83
1.1. Komunikacja drogowa	83
1.2. Komunikacja kolejowa	85
1.3. Komunikacja zbiorowa	85
2. Infrastruktura techniczna	85
2.1. Zaopatrzenie w wodę	85
2.2. Odprowadzanie ścieków	86
2.3. Usuwanie odpadów stałych	86
2.4. Zaopatrzenie w gaz	86
2.5. Zaopatrzenie w ciepło	86
3. Elektroenergetyka i telekomunikacja	87
3.1. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV	87
3.2. System magistralnych linii SN 15 kV	87
3.3. Lokalne urządzenia elektroenergetyczne	87
3.4. Telekomunikacja	88
M. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	88
N. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	88
CZĘŚĆ III – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	89
A. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	90
1. Główne funkcje i cele rozwoju gminy	90
2. Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy	91
2.1. Tereny zabudowane	91

2.2 Tereny wymagające przekształceń	91
2.3 Tereny zalecanego stymulowania przekształceń	91
B. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	95
1. Zasady zagospodarowania terenów funkcjonalnych	96
2. Zasady zagospodarowania terenów specyficznych	109
2.1. Rezerваты przyrody	109
2.2. Tereny objęte ochroną jako obszary Natura 2000	109
2.3. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	110
2.4. Obszary zagrożenia powodziowego	110
2.5. Tereny określone jako strefa ekologiczna	110
C. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	111
1. Ochrona powietrza	111
2. Wykorzystanie i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	111
3. Ochrona gruntów leśnych	112
4. Ochrona gruntów rolnych	112
5. Potencjalne obszary konfliktowe	112
6. Projektowane tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody	113
6.1. Proponowana korekta granic obszaru Natura 2000 Dolina Kostrzynia	113
6.2. Projektowane użytki ekologiczne	113
D. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	115
1. Ochrona obiektów zabytkowych	115
2. Ochrona stanowisk archeologicznych	117
E. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	117
1. Podstawowe założenia rozwoju systemu transportowego	117
2. Zasady funkcjonowania układu drogowego	118
3. Zasady realizacji planowanych kierunków rozwoju infrastruktury komunikacyjnej	118
4. Funkcjonowanie linii kolejowej	119
5. Gospodarka wodno-ściekowa	119
6. Gospodarka odpadami stałymi	120
7. Zaopatrzenie w gaz	120
8. Kierunki rozwoju elektroenergetyki	121
8.1. Kierunki rozwoju powiązań zewnętrznych	121
8.2. Kierunki rozwoju urządzeń lokalnych	121
9. Kierunki rozwoju telekomunikacji	122
F. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	122
G. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	123

H. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	123
I. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	123
J. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	124
1. Ogólne kierunki rozwoju rolnictwa	124
2. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączone z zabudowy	125
3. Kierunki rozwoju leśnictwa	125
4. Kierunki rozwoju łowiectwa	127
K. OBSZARY PROBLEMOWE - NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	127
L. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	128
Ł. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH	128
M. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	128
N. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	128
O. TENDENCJE ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH	129

CZĘŚĆ I - INFORMACJE WSTĘPNE

1. WYKONAWCA I ZESPÓŁ AUTORSKI

1.1. Dokumentacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy uchwalona w roku 2001

Wykonawca:

Zakład Planowania Przestrzennego
i Badań Ekologicznych EKOS Henryk Kot
08-110 Siedlce, ul. Starowiejska 24/18
Tel/fax 25 63-254-55, e-mail: ekos@siedlce.cc

Zespół autorski:

Główny projektant	mgr inż. arch. Andrzej Bakiera uprawn. urbanistyczne nr 1060/90
Uwarunkowania geopolityczne	mgr Henryk Kot
Rolnictwo i demografia	
Zagrożenia środowiska	
Charakterystyka geograficzna	mgr Sławomir Smolak
Surowce mineralne	
Środowisko przyrodnicze	mgr Henryk Kot mgr inż. Mirosław Rzepała
Leśnictwo i łowiectwo	mgr inż. Elżbieta Kot
Infrastruktura techniczna	mgr inż. Anna Kierzkowska
Elektroenergetyka	mgr inż. Zbigniew Cieszkowski
Komunikacja	mgr inż. Celina Tyszkó
Wartości kulturowe	mgr inż. arch. Mirosław Starczewski
Archeologia	mgr Agnieszka Martyniuk
Prace techniczne	Maciej Chadaj, Dorota Pawlas, Lech Pawlas, Leonarda Ostapska

1.2. Dokumentacja zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy uchwalona w roku 2011

Wykonawca:

Zakład Planowania Przestrzennego
i Badań Ekologicznych EKOS Henryk Kot
08-110 Siedlce, ul. R. Traugutta 8
Tel/fax 25 63-254-55, e-mail: ekos@siedlce.cc

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Andrzej Bakiera - główny projektant, uprawnienia urbanistyczne nr 1060/90
mgr Henryk Kot – kierownik zespołu
mgr inż. Elżbieta Kot

2. PODSTAWA, ZAKRES I CEL ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY MROZY

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy” zostało uchwalone przez Radę Gminy 21 marca 2001 r. (Uchwała Nr XXII/180/01). Podstawą prawną do sporządzenia jego zmiany są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003r., poz. 717 z późn. zm.).
2. Uchwała Rady Gminy Mrozy nr XXXIV/228/10 z dnia 23 marca 2010 r. w/s przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy.

Podstawą formalną opracowania zmiany studium uwarunkowań jest umowa z dnia 24 marca 2010 roku zawarta pomiędzy Gminą Mrozy z siedzibą w Mrozach, a Zakładem Planowania Przestrzennego i Badań Ekologicznych “EKOS” z siedzibą w Siedlcach, który jest wykonawcą.

Głównym projektantem zmiany studium jest **mgr inż. Andrzej Bakiera**, posiadający uprawnienia urbanistyczne nr 1060/90, wpisany na listę członków Okręgowej Izby Urbanistów w Warszawie pod numerem WA-005.

Na podstawie analizy materiałów planistycznych oraz sytuacji społeczno-gospodarczej, wójt gminy Mrozy przedstawił Radzie Gminy wnioski o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Na podstawie wniosku złożonego przez wójta, Rada Gminy Mrozy w dniu 23.03.2010 r. podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W uzasadnieniu do uchwały podano powody przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań.

Zmiany jakie wprowadzono w dokumentacji studium wynikały ze zmiany uwarunkowań jakie zaszły na terenie gminy w latach 2001-2010, wniosków jakie wpłynęły po ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany studium oraz dostosowania uchwalonego w roku 2001 studium uwarunkowań do przepisów Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003 r., poz. 717 z późn. zm.), Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), a także do przepisów Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 z roku 2004, poz. 1233). Pod względem obszarowym opracowanie obejmuje teren gminy w granicach administracyjnych.

Niniejsza dokumentacja „Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy”, jest zgodna z wymaganym zakresem określonym w art. 10 ust. 1 i 2 w/w ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003 r., poz. 717 z późn. zm.).

Aktualizacja dokumentacji obejmująca **uwarunkowania** polegała na zmianie zakresu treści oraz jego uzupełnieniu o nowe dane, pochodzące z ostatnich lat. W niektórych tabelach pozostawiono informacje z lat 90. XX w., jako materiały porównawcze do oceny zmian jakie zaszły na terenie gminy Mrozy. Niektóre fragmenty tekstu jako nieaktualne, zostały usunięte. Zmiany te wprowadzono niemal we wszystkich rozdziałach, w związku z tym nie wyróżniano tych fragmentów tekstu w których dokonano zmian lub uzupełnień.

W zakresie **kierunków zagospodarowania przestrzennego**, o których jest mowa w art. 10 ust. 2 w/w ustawy, ze względu na brak na terenie gminy niektórych obiektów i obszarów, w dokumentacji „Zmiana studium ...” nie określono:

- uzdrowisk, o których jest mowa w pkt. 3 przytoczonego wyżej artykułu;
- pomników zagłady, o których jest mowa w pkt. 13 przytoczonego wyżej artykułu.

Pozostałe zagadnienia określone w art. 10 ust. 2 w/w ustawy, zostały omówione w części „**Kierunki zagospodarowania przestrzennego**”. Zachowano ustalenia, które pozostały aktualne, wprowadzając jednocześnie w wielu rozdziałach ustalenia zmienione lub dodatkowe. Dokumentację poszerzono o nowe rozdziały omawiające zagadnienia nie ujęte w dokumentacji studium uwarunkowań z roku 2001.

Zmiany wprowadzono w wielu rozdziałach, w związku z tym nie wyróżniano tych fragmentów tekstu opisującego kierunki zagospodarowania przestrzennego, w których dokonano zmian lub uzupełnień.

Całość dokumentacji zmiany studium, obejmującą uwarunkowania i kierunki, należy traktować jako tekst jednolity.

Rysunek zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy został wykonany na podkładzie mapy topograficznej w skali 1:10.000, zakupionej w Centralnym Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie (zam. Nr 1425 z roku 2010). Zachowano podstawowy układ graficzny stosując takie oznaczenia jak w dokumentacji z roku 2001 oraz ustalenia zawarte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy, który został uchwalony w roku 2004. Wprowadzono także nowe kategorie terenów, np. obszarów podlegających ochronie, które nie występowały w roku 2001 lub nie były wówczas określone. W części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniono większość złożonych wniosków, które dotyczyły różnych rodzajów zabudowy, zalesiania gruntów, a także planowanych nowych inwestycji.

Celem zmiany *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy* jest określenie zasad prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy oraz dalszego jej rozwoju. Studium jest dokumentem planistycznym, zawierającym w szczególności informacje w zakresie:

- aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, kulturowego, społecznego, gospodarczego i demograficznego;
- oceny zagrożeń występujących na obszarze gminy oraz zagrożeń zewnętrznych, wpływających na środowisko przyrodnicze i jakość życia mieszkańców gminy;
- kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

3. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Dokumentacja zmiany Studium składa się z następujących części:

1. Tekst ujednolicony: „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy” zawierający opis uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego, stanowiący **załącznik nr 1** do uchwały.
2. Rysunki w skali 1:10.000: „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy”:
 - Uwarunkowania - **załącznik nr 2** do uchwały,

- Kierunki zagospodarowania przestrzennego - **załącznik nr 3** do uchwały.

Dokumentację zmiany Studium wykonano w 4 jednobrzmiących egzemplarzach, w tym jeden w wersji elektronicznej.

Zgodnie z ustawą z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227), do zmiany studium uwarunkowań sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 1). W ramach przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania ustaleń zmiany studium uwarunkowań na środowisko przyrodnicze, projekt zmiany studium wraz z prognozą, przekazuje się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego celem ich zaopiniowania. W ramach procedury uzgadniania projektu zmiany studium, dokumentację studium wraz z prognozą uzgadnia się z wymienionymi jednostkami (art. 54 ust.1 ww. ustawy).

4. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

- Dane statystyczne wg miast i gmin za 2008 r. Urząd statystyczny w Warszawie. 2009.
- Dombrowski A. 2004. Dolina Kostrzyna. W: Sidło P.O., Błaszowska B., Chylarecki P. (red.) 2004. Ostoje ptaków o znaczeniu europejskim w Polsce. OTOP, Warszawa.
- Dombrowski A., Kot H. 2010. Inwentaryzacja ptaków i zagrożeń w granicach obszaru specjalnej ochrony Natura 2000 Dolina Kostrzyna PLB 140009 w roku 2010. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Warszawa.
- Galon R. 1972. Czwartorzęd Polski, W: Geomorfologia Polski, tom II, Warszawa.
- Gminna ewidencja zabytków. 2010. Urząd Gminy w Mrozach.
- Gumiński R. 1948. Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, W: Przegląd meteorologiczny i hydrologiczny, z. 1.
- Dyrektywa Siedliskowa przyjęta w roku 1992 (92/43/EWG), dotycząca ochrony siedlisk naturalnych oraz dziko żyjących zwierząt i roślin.
- Klimaszewski 1994. Geomorfologia, PWN.
- Koncepcja programowa gazyfikacji gmin Jakubów, Kałuszyn, Mrozy i Cegłów gmina Mrozy - inż. B. Wielgołaski - Warszawa, kwiecień 1993r.
- Koncepcja przebiegu autostrady A2 przez teren województwa siedleckiego. Transprojekt, Warszawa, 1996 r.
- Kondracki J. 1988. Geografia fizyczna Polski. PWN Warszawa.
- Kondracki J. 1994. Geografia Polski - Mezoregiony fizyczno-geograficzne Polski. Wyd. PWN .
- Kot H. (red.) 1995. Przyroda woj. siedleckiego. Wyd. Zakład Badań Ekologicznych „EKOS”, Siedlce.
- Liro A. (red.). 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA. IUCN, Warszawa.
- Liro A., Dyduch-Falniowska A. 1999. Natura 2000 - Europejska Sieć Ekologiczna. MOŚZNiL Warszawa. 1-93.
- Mapa geologiczna Polski w skali 1:50000. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.
- Mapa pochodna ewidencji gruntów w skali 1:10.000 obejmująca obszar gminy Mrozy. WODGiK Mińsk Maz.
- Mapa topograficzna obszaru gminy Mrozy w skali 1:25.000. PPGK Warszawa.
- Mapa topograficzna obszaru gminy Mrozy w skali 1:10.000. PPGK Warszawa.

Materiały statystyczne Urzędu Gminy Mrozy.

Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy i wsi gminnej Mrozy uchwalony 29.11.1994r. przez Radę Gminy (Uchwała nr V/42/94).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy uchwalony 18 maja 2004 r. przez Radę Gminy (Uchwała nr XX/105/04).

Operat wodnoprawny na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni gminnej w Mrozach do rzeki Witówki - mgr inż. J.Krasuska - Siedlce, 1994r.

Opracowanie fizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego woj. siedleckie - rejon V Mińsk Maz., 1983, Przed. Geologiczno-Fizjograficzne i Geodezyjne Budownictwa Geoprojekt, Warszawa.

Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy. 2003. Biuro Projektowe „Arch-Dom” Biała Podlaska.

Plan odnowy miejscowości Jeruzal na lata 2008-2015. Załącznik do Uchwały nr 1/08 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Jeruzal z dnia 20.08.2008 r.

Plan odnowy miejscowości Mrozy na lata 2009-2016. Załącznik do Uchwały nr 1/09 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Mrozy z dnia 22.02.2009 r.

Plan odnowy miejscowości Rudka na lata 2009-2016. Załącznik do Uchwały Nr XXIV/168/09 Rady Gminy Mrozy z dnia 24.02.2009 r.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wiejskiej Mrozy na lata 2007-2013. Załącznik do Uchwały Nr XIII/81/07 Rady Gminy Mrozy z dnia 30.11.2007 r.

Podział hydrograficzny Polski, 1983. IMiGW.

Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, 1997.

Powszechny Spis Rolny 2002. Urząd Statystyczny w Warszawie. 2003

Program gospodarki odpadami gminy Mrozy na lata 2006-2009 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2010-2013. Załącznik nr 2 do Uchwały Nr IX/46/07 Rady Gminy Mrozy z dnia 3.07.2007 r.

Program ochrony środowiska dla gminy Mrozy na lata 2006-2009 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2010-2013. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr IX/46/07 Rady Gminy Mrozy z dnia 3.07.2007 r.

Programy zagospodarowania lasów położonych na terenie poszczególnych wsi gminy Mrozy, należących do indywidualnych właścicieli. Stan na lata 1978-1987. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddz. w Warszawie, Wydział Produkcyjny w Siedlcach.

Przyroda województwa siedleckiego - praca zbiorowa pod red. H. Kota. Zakład Badań Ekologicznych „EKOS”, Siedlce 1995.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313).

Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego Nr 25 z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu mińskiego.

Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu nr 39 z dnia 5 maja 2005 r.

Sidło P.O., Błaskowska B., Chylarecki P. (red.) 2004. Ostoje ptaków o znaczeniu europejskim w Polsce. OTOP, Warszawa.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja). 2006. Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie.

Studium zaopatrzenia lokalnego przemysłu budowlanego w surowiec ceramiczny i kruszywo naturalne woj. siedleckiego, gmina Mrozy, Przedsiębiorstwo Geologiczne, 1985. Warszawa.

Tomiałojć L. Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP Pro Natura, Wrocław.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity - Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.). Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz.U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138 poz. 865, Nr 154 poz. 958 i Nr 171 poz. 1056.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199 poz. 1227).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 201, poz. 1237).

Wnioski do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy. Urząd Gminy Mrozy.

Wykaz dróg gminnych. Urząd Gminy Mrozy. Stan na 31.12.2010 r.

Wykaz dróg powiatowych. Powiatowy Zarząd Dróg w Mińsku Maz. Stan na 31.12.2010 r.

Wykaz gruntów gm. Mrozy wg stanu na 1.01.2010. Zestawienie zbiorcze. Urząd Powiatowy w Mińsku Maz.

Wykaz pomników przyrody wg stanu na 31.12.2010. Urząd Gminy w Mrozach.

C ZĘ Ś Ć II
UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

A. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1. POŁOŻENIE GMINY W UKŁADZIE ADMINISTRACYJNYM

Gmina Mrozy znajduje się w powiecie mińskim należącym do woj. mazowieckiego. Od zachodu graniczy z gminą Cegłów, od północy z gm. Kałuszyń, od wschodu z gm. Kotuń, od południowego wschodu z gm. Wodynie oraz od południowego zachodu z gm. Latowicz. Położenie gminy należy uznać za korzystne, ze względu na niewielkie odległości do dużych lub średniej wielkości ośrodków miejskich, takich jak: Warszawa, Siedlce i Mińsk Maz.

2. POTENCJAŁ GMINY

Gmina Mrozy zajmująca 145 km² należy do gmin średniej wielkości. W dniu 31.12.2008r. gminę zamieszkiwało 8704 osób w 26 miejscowościach (26 obrębów geodezyjnych). Podstawowe wskaźniki demograficzne kształtują się na poziomie średniej dla obszarów wiejskich wschodniej części woj. mazowieckiego. Warunki mieszkaniowe w gminie są dosyć dobre.

Warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej są słabe, a poziom rozwoju rolnictwa określany jest jako średni. Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej (określany w skali IUNG) wynosi 55,1. Wschodnią część gminy zajmuje dolina Kostrzynia. Ze względu na wysokie walory przyrodnicze dolina Kostrzynia wraz z doliną Witówki i dużymi kompleksami leśnymi została objęta ochroną jako obszar Natura 2000.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące gminę Mrozy zestawiono w tabeli A.1.

Tabela A.1. Podstawowe wskaźniki rozwoju gminy Mrozy wg stanu na rok 1997 i 2008.

Wyszczególnienie	1997	2008
Liczba ludności	9121	8620
Ludność na 1 km ²	63	60
Przyrost naturalny	1,1	3,0
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w m ³ /mieszkańca	1,6	26,6
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² /osobę	19,6	25,9
Liczba osób przypadających na 1 izbę	1,00	0,8
Liczba mieszkań oddanych do użytku	2,5	18
Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w skali IUNG	55,1	55,1
Lasy i grunty leśne w % ogólnej pow. gminy	24,6	22,9
Dochody własne w budżecie gminy (w % dochodów ogółem)	20,3	37,7
Dochód budżetowy gminy na 1 mieszkańca (w zł)	847	2421
Wydatki budżetowe gminy na 1 mieszkańca	884	2544
Podmioty gospodarcze na 1000 ludności	37,9	49,1

Źródło: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 r. Urząd Statystyczny, Siedlce, 1998. Rocznik statystyczny woj. mazowieckiego 2008.

Przez teren gminy przechodzi główny krajowy szlak komunikacji kolejowej - dwutorowa linia Kunowice-Warszawa-Terespol ze stacją w Mrozach oraz przystankiem w Grodzisku, a w

pobliżu północnej granicy przechodzi droga krajowa Nr 2 o znaczeniu międzynarodowym. Planowana budowa autostrady z węzłem komunikacyjnym w Ryczołku (w pobliżu północno-zachodniej granicy gminy) wzmocni zewnętrzne powiązania komunikacyjne. Przez obszar gminy przechodzi linia wysokiego napięcia 110 kV relacji Miłosna-Mińsk-Kotuń-Siedlce.

Miejscowość gminna, ze względu na wysoki potencjał usługowy i ludzki, zaliczana jest do lokalnych ośrodków rozwoju. Dobre warunki dalszego rozwoju tej miejscowości wynikają m.in. z położenia przy w.w. linii kolejowej.

Dochód budżetowy liczony na jednego mieszkańca w roku 2008 wynosił 2421 zł i w porównaniu z rokiem 1997 wzrósł prawie 3 krotnie. Wydatki budżetowe gminy na jednego mieszkańca wynosiły w roku 2008 2544 zł. Wyższa jest liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności, która dla gminy Mrozy wynosiła 49,1.

3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Strukturę użytkowania gruntów w gminie Mrozy wg satn u na 1.01.2010 r. przedstawiono poniżej. Wyróżnione kategorie gruntów są zgodne z zestawieniem zbiorczym geodezyjnego wykazu gruntów Starostwa Powiatowego w Mińsku Maz. Użytki rolne zajmują 10070 ha, co stanowi 69,5% powierzchni gminy, z czego większość (37,1%) przypada na grunty orne, łąki (21,5%) i pastwiska (6,9%). Grunty rolne zabudowane zajmują 286 ha, a grunty pod stawami 120 ha.

Powierzchnia lasów wynosi 3519 ha (24,3%), a razem z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi 3763 ha (26,0%). Powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych zajmuje 503 ha (3,5%), z czego 286 ha zajmują drogi, 49 ha tereny kolejowa a 98 ha tereny mieszkalne. Łączna powierzchnia wód wynosi 27 ha, z czego na wody płynące przypada 15 ha, a stojące 12 ha. Nieużytki zajmują 124 ha.

Struktura użytkowania gruntów w gminie Mrozy wg stanu na 01.01.2010.

	pow. w ha	udział %
1. Użytki rolne ogółem:	10070	69,5
w tym: grunty orne	5372	37,1
sady	86	0,6
łąk	3114	21,5
pastwiska	1001	6,9
gr. rolne zabudowane	286	2,0
gr. pod stawami	120	0,8
gr. pod rowami	91	0,6
2. Grunty leśne oraz zadrzew. i zakrzew.	3763	26,0
w tym: lasy	3519	24,3
gr. zadrzew. i zakrzew.	244	1,7
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane	503	3,5
w tym: tereny mieszkalne	98	0,7
tereny przemysłowe	10	0,1
inne tereny zabudowane	28	0,2
ter. zurbanizowane niezabudow.	3	+
ter. rekreacyjno-wypoczynkowe	27	0,2
drogi	287	2,0

tereny kolejowe	49	0,3
użytki kopalne	1	+
4. Grunty pod wodami ogółem	27	0,2
w tym: płynącymi	15	0,1
stojącymi	12	0,1
5. Nieużytki	124	0,9
6. Tereny różne	1	+
7 Razem pow. ewidencyjna	14488	100,0

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA I WOJEWÓDZTWA

Do elementów infrastruktury komunikacyjnej przechodzących przez teren gminy Mrozy o znaczeniu ponadlokalnym i ponadregionalnym należy zaliczyć linię kolejową relacji (w ujęciu międzynarodowym) Berlin – Warszawa – Mińsk Białoruski – Moskwa. Linia ta w ostatnich latach została zmodernizowana i przystosowana do dużej szybkości pociągów.

Z innych szlaków komunikacyjnych duże znaczenie posiada droga krajowa nr 2 realacji Warszawa – przejście graniczne k. Terespoła. Droga ta nie przechodzi bezpośrednio przez teren gminy, ale ze względu na przebieg blisko granicy gminy, jest ważnym dla mieszkańców gminy i często wykorzystywanym szlakiem komunikacyjnym.

Dobiegają końca prace projektowe nad przebiegiem planowanej autostrady A-2 biegnącej przez teren Polski na kierunku wschód-zachód do przejścia granicznego w Kukurykach k. Terespoła. Wybrany do realizacji wariant nr 4a przechodzi przez północno-wschodni fragment gminy. Najbliżej położony węzeł komunikacyjny od strony zachodniej znajduje się w miejscowości Ryczołek w pobliżu granicy gminy, a od strony wschodniej w miejscowości Stare Groszki także w niewielkiej odległości od granicy gminy.

B. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

1. CHARAKTERYSTYKA UKŁADU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO GMINY

Układ funkcjonalno-przestrzenny na obszarze gminy kształtował się przez kilka stuleci i zależał przede wszystkim od uwarunkowań przyrodniczych. Rozległe doliny rzeczne Kostrzynia, Witówki i mniejszych cieków, nie sprzyjały osadnictwu w środkowej i wschodniej części gminy. Osady były lokowane na obszarach wysoczyznowych, na obrzeżach dolin. Wyrażne przyspieszenie rozwoju wsi Mrozy (obecnie miejscowości gminnej) nastąpiło po wybudowaniu w XIX w. linii kolejowej Warszawa-Petersburg. To połączenie komunikacyjne odgrywa ważną rolę w rozwoju Mrozów także w czasach współczesnych. Podstawą charakterystykę układu funkcjonalno-przestrzennego gminy przedstawiono poniżej.

Wieś gminna położona jest - w stosunku do obszaru gminy - bardzo niekorzystnie. Sprowadzając kształt gminy do prostokąta o wymiarach 10x15 km w osi podłużnej północ-południe, wieś gminna położona jest w północno-zachodnim narożniku. Poza tym linia kolejowa Warszawa-Terespol dzieli wieś Mrozy na dwie części i oddziela fragment północny od pozostałej części gminy.

Postawowe połączenie drogowe przebiega zachodnim skrajem gminy. Jest to droga Kałuszyn-Mrozy-Latowicz z odgałęzieniem w kierunku wsi położonych w południowej części gminy - Kołacz, Jeruzal, Lipiny, Dębowce, Łukówiec. Pozostałe wsie połączone są

odgałęzieniami od tych dróg. Przeciętne odległości między wsiami wynoszą 1-2 km. Najgorsze połączenie ze wsią gminną mają przysiółki Zdrójki, Zamoście i Jeziorek.

Po wschodniej stronie rzeki Witówki rozciąga się pasmo kompleksów leśnych od wsi Łukowiec po Gójszcz o „postrzępionej” granicy polno-leśnej, szczególnie w rejonie wsi Choszcze. Znajduje się tu kilka wsi „wciśniętych” między kompleksy leśne. Są to wsie: Choszcze, Porzewnica, Borki, Topór i wspomniany przysiółek Zamoście.

Atrakcyjne pod względem urozmaiconego krajobrazu (ze względu na rzeźbę terenu) są obszary położone wzdłuż zachodniej granicy gminy, w szczególności w rejonie wsi: Sokolnik, Kuflew, Jeruzal, Łukowiec i Lipiny, a także koło wsi Grodzisk, leżącej w północnej części gminy. Centralną część gminy zajmują zmeliorowane obszary łąk nieprzydatne do celów zabudowy.

2. CHARAKTERYSTYKA UKŁADÓW PRZESTRZENNYCH WSI

Kanwą układu przestrzennego wsi Mrozy jest krzyżowy układ dróg Kałuszyn-Latowicz i Cegłów-Grodzisk wraz z równoległym przebiegiem do niej trasy kolejowej. Bez wątpienia układ przestrzenny wsi gminnej wymaga dalszych studiów i rozważenia przestrzennego rozwoju ze względu na istniejące ograniczenia, np. kompleksy leśne i dolinę Witówki II. Dominującą cechą układu pozostałych wsi jest kształtowanie zabudowy wzdłuż dróg. Są to w większości tzw. ulicówki. Jest to pozytywny układ zabudowy i należy troszczyć się o jego zachowanie i dalszy rozwój wyrazistości. W południowej części gminy rozciągającej się od wsi Jeruzal do przysiółka Zdrójki, pojawia się więcej zabudowy rozproszonej, ale i ona tworzy w miarę logiczne układy przestrzenne wraz z drogami gruntowymi.

3. PROBLEM KSZTAŁTOWANIA ŁADU PRZESTRZENNEGO, ESTETYZACJI ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁEK

Ukształtowana historycznie zabudowa tworzy pewien logiczny ład przestrzenny i w przeciwieństwie do wielu obszarów wiejskich południowego Podlasia zawiera niewiele zabudowy rozproszonej (typu kolonii). Problemem otwartym są natomiast walory architektoniczne współczesnego budownictwa wiejskiego i estetyka zagród wiejskich. Budynki mieszkalne wybudowane w ostatnich kilku dekadach XX w. nie wykazują niestety większych walorów architektonicznych i estetycznych. Współczesne tendencje w zakresie stylu życia i „mody” architektonicznej sprzyjają kształtowaniu ład przestrzenny i architektury krajobrazu, ale nadal na terenach wiejskich niewiele jest budynków posiadających wyrazistość architektoniczną i wysokie walory estetyczne. Wynika to m.in. z braku środków na budowę nowych domów mieszkalnych z zastosowaniem nowoczesnych technologii i o wysokich walorach architektonicznych, a także z braku tradycji do kształtowania - nawet przy niewielkich środkach - budownictwa estetycznego. Ogólny odbiór zabudowy na terenach wiejskich - pomimo korzystnych zmian - jest nadal negatywny. Chaotyczność, brak estetyki i niejednokrotnie brak schludności w obejściach pozostają nadal cachami dominującymi zabudowy wiejskiej nie tylko w gm. Mrozy, ale na całym obszarze kraju.

4. CHARAKTERYSTYKA ROLNICZYCH OBSZARÓW ZABUDOWANYCH

Tereny osiedlowe w gminie Mrozy zajmują około 400 ha, co stanowi 2,7% powierzchni gminy. Większość zabudowy stanowią indywidualne gospodarstwa rolne i zabudowa jednorodzinna, zwłaszcza w miejscowości gminnej.

Tabela B.1. Liczba i powierzchnia budynków gospodarczych w gminie Mrozy w indywidualnych gospodarstwach rolnych w roku 2002.

Rodzaj budynków	Powierzchnia w tys. m ²				Stopień wykorzystania w %			
	ogółem	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana	ogółem	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana
		rolniczą	poza rolniczą			rolniczą	poza rolniczą	
obory	73	54	1,5	17,5	100	74	2	24
chlewnie	6,4	5		1,4	100	78		22
kurniki	8	7,4		0,6	100	92,5		7,5
stodoły	126	96	2,5	27,5	100	76	2	22
wiaty	8,4	7	1	0,4	100	83	12	5
garaże	14,6	8	4,5	2,1	100	55	30	15
budynki wielofunkcyjne	18,2	10	4,5	3,7	100	55	25	20
inne pomieszczenia	15	7	4,6	3,4	100	45	30	25
Razem	269,6	194,4	18,6	56,6	100	72	7	21

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2002, budynki gospodarcze takie jak wymienione w tab. B.1, zajmowały łącznie 269,6 tys. m². Największą powierzchnię zajmowały stodoły (126 tys m²) oraz obory (73 tys m²). Na działalność rolniczą wykorzystywano średnio 72% powierzchni budynków, na pozarolniczą 7%, a 21% nie była wykorzystywana.

C. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. PRZYRODA NIEOŻYWNIONA

1.1. Położenie geograficzne i budowa geologiczna

Zgodnie z podziałem fizjograficznym Polski (Kondracki 1994), gmina Mrozy znajduje się w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, w makroregionie Nizina Południowopodlaska. Wschodnia część gminy z doliną Kostrzynia znajduje się w granicach mezoregionu Obniżenie Węgrowskie, pozostała część w granicach Wysoczyzny Kałuszyńskiej.

Gmina leży na południowo-zachodnim skraju starej prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, której granica, t.j. strefa T-T (*Teisseyrea-Tornquista*) przebiega w

kierunku SE-NW w odległości 100 km na zachód od Mrozów (Pożaryski 1969), (Stupnicka 1989). W podziale geologicznym platformy wschodnioeuropejskiej omawiany obszar położony jest w obrębie obniżenia podlaskiego. Na głębokości 2-3 km znajduje się trzon krystaliczny platformy wschodnioeuropejskiej, który ujawnia się na powierzchni na obszarze Skandynawii. Na nim ułożone są warstwy osadowe. Najistotniejsze dla budowy tego regionu są warstwy kenozoiczne o miąższości kilkuset metrów, obejmujące osady trzeciorzędowe, czwartorzędowe plejstoceny i holoceny.

Osady trzeciorzędowe ujawniają się już na głębokości od 60 do 100 m. ppt. Wśród tych osadów wyróżnić można osady oligocenu, miocenu i pliocenu. Do osadów oligocenicznych zaliczane są osady morskie, piaski drobne i średnie kwarcowo-glaukonitowe często z przewarstwieniami pyłów. Utwory te nawiercane są punktowo na tym obszarze. Osady miocenu to utwory śródlądowe, bezwapienne piaski kwarcowe oraz pyły piaszczyste i ły. Najmłodsze i najwyżej położone są osady plioceniczne. Należą do nich ły pstre, jasnoszare, mułki bezwapienne oraz piaski drobne, powstałe w zbiornikach jeziornych. Miąższość tych utworów dochodzi do ok. 100 m.

Osady trzeciorzędowe przykryte są osadami czwartorzędu. Okres ten charakteryzował się naprzemianległymi ochłodzeniami i ociepleniami klimatu. Efektem tego było kilkakrotne zlodowacenie Polski przez łydolody skandynawskie.

Na terenie gminy odnaleźć można osady głównie zlodowaceń łydkowopolskich, które nadały swoiste piętno rzeźbie tego terenu. Osady plejstoceny zlodowaceń łydkowopolskich pokrywają cały obszar zwartym płaszczem. Miąższość osadów uzależniona jest od ukształtowania powierzchni podczwartorzędowej i waha się w granicach 100 m. Wg mapy geologicznej Polski w skali 1:200000 (ark. Warszawa-Wschód), obszar gminy położony jest w obrębie osadów stadia ły mazowiecko-podlaskiego i północno-mazowieckiego zlodowacenia łydkowopolskiego oraz osadów holocenicznych. Wśród osadów łydkowcowych na znacznych powierzchniach gminy zalega poziom gliny zwałowej. Na glinie zwałowej stadia ły mazowiecko-podlaskiego występują piaski różnoziarniste i żwiry oraz żwiry z głazami moren czołowych. Grupują się one pasem biegnącym prawie równoleżnikowo od Kołbieli przez Starogród, Jeruzal, Topór. Osady te są w większości zwałowe, zapyłone i zaglinione, ale występują w nich także partie piasków i żwirów przemytych i warstwowanych. Często są w nich pakiety gliny zwałowej lub mułkowej. Miąższość tych osadów dochodzi do 4-15 m.

Wśród osadów stadia ły mazowiecko-podlaskiego występują także osady wodnolodowcowe: piaski i żwiry w formie ozów. Największe ich skupienia znajdują się w okolicy wsi Mrozy, Jeruzal i Podskwarne (na granicy gminy). Zbudowane są z przemytych piasków i żwirów poziomo lub skośnie dachówkowato warstwowanych, miejscami na zboczach przykrytych gliną zwałową. Na terenie gminy na powierzchni uwidaczniają się niewielkie płyty kemowe, zbudowane z piasków drobnoziarnistych i pylastych, warstwowanych, miejscami z wkładkami piasków łydkioziarnistych. Powierzchnia tego obszaru urozmaicona jest formami wydmowymi i wzniesieniami zbudowanymi ze żwiru.

Na powierzchni gliny zwałowej stadia ły mazowiecko-podlaskiego, w sąsiedztwie moren czołowych lub na południe od ozów, występują niewielkie płyty osadów wodnolodowcowych sandrowych. Są to piaski drobno i łydkioziarniste, miejscami z niewielką domieszką frakcji grubszej, często na powierzchni przewiane. Miąższość ich waha się od 1,0 do 4,5 m.

Najmłodsze utwory powstałe po cofnięciu się łydolodu z terenu Polski powstały w holocenie. Znajdowane są one w dolinach rzek: Witówki, Witówki II (Trytwy) i Kostrzynia. W dolinie Witówki i Trytwy szerokim pasem rozpościerają się utwory holoceny - torfy. Wskutek domieszki, naniesionych przez rzeki czy wody opadowe części mineralnych, powstawały namuły

torfiaste. W dolinie Kostrzynia w dnie ujawniają się także holocenne osady akumulacyjne: piaski i żwiry.

Na przeważającej części terenu występują grunty nośne, o korzystnych warunkach dla budownictwa. Jednak we wschodniej części gminy występują grunty niekorzystne dla budownictwa, nieskonsolidowane, nawodnione, nie nadające się do posadowienia budynków. Grunty takie znajdują się w obrębie rozległego obniżenia powytopiskowego, w widłach rzek Kostrzynia i Witówki, dolinek erozyjno-denudacyjnych i zagłębień bezodpływowych.

1.2. Rzeźba terenu

Geneza rzeźby na terenie gminy jest związana z obecnością lądolodu plejstocennego i warunków klimatycznych panujących w holocenie, charakterystycznych dla wschodnich części Nizin Środkowopolskich. Główne procesy rzeźbotwórcze to:

A. Procesy peryglacjalne denudacyjne, tworzące równiny denudacyjne, na których na zachód od rzeki Kostrzyń występują ostańce denudacyjne. Procesy te dominowały w plejstocenie po cofnięciu lądolodu z terenu gminy w warunkach zimnego klimatu.

B. Procesy fluwialne holocenne tworzące dna dolin rzecznych i niższe terasy rzeki Kostrzyń, Witówki i Witówki II (Trytwy) (Kondracki 1988).

Rzeźba powierzchni ziemi na terenie gminy jest typowo staroglacjalna w której dominują formy przeobrażone przez późniejsze procesy egzogeniczne. Dominują tu równiny faliste, gdzie wysokości względne dochodzą do 30 m. Wysoczyzny morenowe płaskie położone są na wysokości 140-210 m n.p.m. Cechują je małe spadki terenu poniżej (0,5%). Przykładem tej formy terenu jest rozległa forma wypukła występująca między Płomieńcem a Jedliną oraz na zachód od wsi Topór (między wsią a lasem).

Krajobraz urozmaicają wzgórza i pagóry moreny czołowej o zróżnicowanym urzeźbieniu, różnych wysokościach względnych (od 5 do 30 m) oraz nachyleniu zboczy (5-10% i mniejszych). Najczęściej występują one w formie izolowanych wzgórz, np. lasy na północ i zachód od Borków, droga między Płomieńcem i Lipinami, zachodnia część wsi Guzów.

W rezerwacie Florianów oraz w południowej części lasów przylegających do wsi Borki występują ozwy - wzgórza o wydłużonym kształcie w postaci wałów o wysokości względnej 2-15 m i nachyleniu zboczy 5-10%. Są to jednak formy porośnięte lasem i z tego powodu mało czytelne. Bardziej interesującymi przykładami ozów są formy występujące na północ i południe od wsi Jeruzal oraz wzdłuż zachodniej granicy gminy na wschód od wsi Podskwarne (leżącej już poza obszarem gminy). Są to ozy pozbawione lasów, stanowiące urozmaicenie wysokich waleń krajobrazowych tego terenu.

Na terenie gminy występują także kemy - dość regularne wzgórza otoczone obniżeniami o wysokościach względnych od 5 do 10 m i nachyleniu zboczy 5-10%. Ciąg form kemowych występuje w okolicach wsi Grodzisk. Są one dobrze czytelne, gdyż w większości są pozbawione roślinności. W południowej i wschodniej części gminy występują wydmy w postaci parabolicznych i wydłużonych wałów o wysokości do 20 m.

Formy o zróżnicowanej wielkości w kształcie nieregularnych niecek o dość wyrównanym dnie tworzą obniżenia powytopiskowe. Najbardziej rozległe obniżenia występują w dolinach rzek: Witówki, Trytwy i Kostrzynia. W obrębie obniżenia lokalnie można zaobserwować wyższy poziom akumulacyjny (występujący fragmentarycznie) o niewielkich wysokościach względnych w stosunku do dna obniżenia (t.j. do ok. 1 m). Spotykane są także zagłębienia i obniżenia bezodpływowe w kształcie niecek i mis o niewielkich powierzchniach i niewielkiej głębokości do ok. 2 m oraz różnej genezie.

1.3. Gleby

W gminie Mrozy dominuje drobnopowierzchniowa mozaika gleb. Trudno jest wyróżnić obszary o zdecydowanej dominacji gleby jednej lub dwu zbliżonych kategorii. Gleby znajdujące się na terenie gminy są średnio korzystne dla produkcji rolnej. Jedynie w zachodniej części gminy występują większe obszary gleb o bardziej korzystnych warunkach. Gleby te są przydatne do intensywnych upraw polowych, sadownictwa i warzywnictwa.

Do gleb bardzo korzystnych do produkcji rolnej można zaliczyć gleby brunatne i bielcowe kompleksu pszennego dobrego lub żytniego bardzo dobrego (kl. IIIa-IIIb), w warunkach wysokiej kultury przydatne do upraw większości roślin o dużych wymaganiach glebowych. W większych płatach występują fragmentarycznie na terenie wsi Gójszcz, Guzów, Łukówiec, Wola Paprotnia, Mrozy, Wola Rafałowska, Dąbrowa, Mała Wieś, Kuflew, Jeruzal, Lipiny, Sokolnik.

Gleby o lżejszym składzie mechanicznym są zaliczane do korzystnych do produkcji rolnej, zalegające na głębokości do 100 cm na glinach lekkich i średnich, rzadziej na ciężkich. Są to gleby brunatne lub zbielcowane (kompleksu żytniego dobrego) w klasie bonitacji IVa-IVb, z niewielkim udziałem gleb brunatnych bielcowych lub czarnych ziem zbożowo-pastewnych słabych i żytnich (kl. IVb). Są one mniej urodzajne i bardziej wrażliwe na suszę. Gleby te są w znacznym rozdrobnieniu, często jako wypełnienie między obszarami o lepszych glebach lub jako strefa przejściowa między obszarami gleb dobrych i słabszych.

Obszary gleb mało korzystnych do produkcji rolnej stanowią głównie gleby brunatne lub bielcowe, (żytnio-ziemniaczane słabe i bardzo słabe) z udziałem czarnych ziem, gleb murszowych i mad zbożowo-pastewnych słabych, wytworzonych najczęściej z piasków słabo gliniastych zalegających na piaskach luźnych lub w rzadszych przypadkach na glinach, zaliczane do V kl. bonitacji. Są ubogie w składniki pokarmowe i w większości, przynajmniej okresowo, zbyt suche. Nadają się zatem do uprawy jedynie mniej wymagających roślin, jak: żyto, ziemniaki, owies, seradela, łubin, a w wysokość plonów jest w dużym stopniu uzależniona od ilości i rozkładu opadów w ciągu sezonu wegetacyjnego. Są to gleby drugiej kolejności wykorzystania nierolniczego.

Do wykorzystania na cele nierolnicze kwalifikują się w pierwszym rzędzie gleby brunatne klasy VI, występujące w postaci niewielkich na ogół powierzchni, głównie wśród innych gleb. Są one wytworzone z piasków luźnych i cechują się bardzo małą zasobnością w składniki pokarmowe i dużą przepuszczalnością, co pociąga za sobą trwałe niedobory wilgoci.

Zwarte obszary gleb występujące w dnach dolin rzecznych, to przede wszystkim gleby torfowe, murszowe, mady lub czarne ziemie III lub IV klasy bonitacji, stwarzające korzystne warunki do produkcji paszy. Tworzą duże kompleksy użytków zielonych w dolinach rzek. Większość gleb (92% pow.) wykorzystywanych jako użytki rolne należą do IV i V klasy bonitacji, przy czym w północnej i zachodniej części gminy przeważają gleby klasy IV, a w części wschodniej gleby klasy V.

1.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Mrozy odwadniany jest przez rzeki wchodzące w skład zlewni Bugu III rzędu oraz Wisły I rzędu. Dział wodny II rzędu, między zlewnią Wisły i Bugu, przebiega w południowej części gminy na linii Brodki-Jeruzal-Podciernie. Południowa część gminy odwadniana jest przez rzekę Świder (rzeka II rzędu), będącą prawobrzeżnym dopływem Wisły. Zlewnia rzeki Świder na terenie gminy obejmuje rozległy obszar wysoczyzny morenowej na

południe od linii Lipiny - Jeruzal - Podciernie oraz teren dna doliny rzeki Świder, leżący na południowych krańcach gminy.

Pozostała część gminy znajduje się w zlewni Bugu (rzeka III rzędu) a odwadniana jest przez Kostrzyń (rzeka V rzędu, dopływ Liwca), Witówkę i Witkówkę (Kałuskę) (rzeki VI rzędu - lewostronne dopływy Kostrzynia) oraz Witówkę II (rzeka VII rzędu, dopływ Witówki). Dział wodny między Kostrzyniem a Witówką przebiega na linii: Kol. Jeruzal - Lipiny - szczytowe wzniesienia w lasach między Borkami a Toporem. Teren odwadniany bezpośrednio przez Kostrzyń znajduje się we wschodniej części gminy i obejmuje swym zasięgiem głównie podmokłe łąki (z gęstą siecią rowów melioracyjnych) oraz łagodne stoki licznych form polodowcowych na terenie wsi: Płomieniec, Lipiny, Dębowce, Zdrójki i Topór.

Rzeka Witówka zbiera wody ze środkowej części gminy spływające doliną w kierunku północnym, północno-wschodnim (na prawobrzeżnej części zlewni) i wschodnim lub lokalnie południowo-wschodnim (w części lewobrzeżnej), które spływają ze wzgórz moreny czołowej. Dolina Witówki należy do terenów silnie pociętych gęstą siecią rowów melioracyjnych regulujących stosunki wodne na tym terenie. Prawostronna wysoczyznowa część zlewni rzeki jest zalesiona, dzięki czemu stanowi naturalny zbiornik retencyjny, hamujący odpływ wód z terenów gminy.

Obszary w rejonie wsi Kruki, Mrozy, Rudka, Grodzisk, Natolin i Ogrodna są odwadniane przez dopływ Witówki - Trytwę, która początkowo (do woli Kałuskiej) płynie w kierunku południowo-wschodnim, a następnie w kierunku wschodnim uchodząc do Witówki koło wsi Porzewnica. Północno-wschodni skrawek gminy znajduje się w granicach zlewni Kałuski która wąską doliną przecina obszar wysoczyzny morenowej na północ od wsi Gójszcz oraz przepływa przez teren gminy na wschód od wsi Skruda uchodząc do Kostrzynia koło Oleksina w sąsiedniej gm. Kotuń.

Na terenie gminy znajdują się dwa kompleksy zbiorników wodnych. Jeden stanowią stawy na Kałusce, położone w północnej części gminy koło wsi Gójszcz, drugi stanowi kompleks kilku stawów w południowo-wschodniej części gminy (stawy w Rudce). Poza tymi dwoma kompleksami stawów na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt naturalnych i antropogenicznych „oczek wodnych” występujących najczęściej w bezodpływowych zagłębieniach.

Występowanie wód powierzchniowych jest korzystne dla rolnictwa, natomiast na znacznych obszarach gminy niekorzystne dla budownictwa. Obejmują one tereny obniżeń powytopiskowych, dolin rzecznych i cieków antropogenicznych oraz zagłębienia bezodpływowe, gdzie wody gruntowe zalegają na głębokości 1 m pod powierzchnią terenu. Tereny bezpośrednio sąsiadujące z obniżeniami mają wody gruntowe na głębokości 1-2 m ppt., co stwarza mało korzystne warunki pod budownictwo.

1.5. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski E. Romera, gmina Liw leży w strefie klimatu Wielkich Dolin, w dzielnicy klimatycznej Chełmsko-Podlaskiej. Dla potrzeb rolnictwa wykonana została przez R. Gumińskiego regionalizacja klimatyczna Polski. Zgodnie z tym podziałem gmina Mrozy należy do Dzielnicy Podlaskiej, natomiast zgodnie z najnowszą regionalizacją klimatyczną Polski W. Sokołowicza, gmina znajduje się w granicach Mazowiecko-Podlaskiego regionu klimatycznego.

W ciągu roku gmina Mrozy otrzymuje około 246 cal/cm²/dzień promieniowania całkowitego. Minimum roczne występuje w grudniu - 40 cal/cm²/dzień, maksimum w czerwcu

500 cal/cm²/dzień. Gmina otrzymuje średnio w roku 4,4 godzin usłonecznienia dziennie. Minimum usłonecznienia występuje w grudniu (0,8 godz.), a maksimum w czerwcu (8,1 godz.).

Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy Mrozy wynosi ok. 7,4°C. Średnio w roku jest 125 dni przymrozkowych (o temperaturze minimalnej poniżej 0°C i temperaturze maksymalnej powyżej 0°C), 50 dni mroźnych (o temperaturze maksymalnej niższej od 0°C), 25 dni bardzo mroźnych (o temperaturze minimalnej niższej niż -10°C) oraz 35 dni gorących (o temperaturze maksymalnej powyżej 25°C). Okres bezprzymrozkowy (liczba dni pomiędzy datami zaniku i pojawienia się przymrozków) trwa 170 dni, a okres wegetacyjny (liczba dni o średniej dobowej temperaturze nie niższej niż 5°C) - 210 dni.

Na obszarze gminy Mrozy średnia roczna wilgotność względna powietrza wynosi 82%. Roczne maksimum średniej wilgotności względnej występuje w grudniu (89%), a minimum w maju (72%). Średnie roczne zachmurzenie na terenie gminy Mrozy kształtuje się na poziomie 6,6 stopnia pokrycia nieba. Maksimum roczne zachmurzenia występuje w listopadzie (8,5), a minimum (5,0) we wrześniu. Przeciętnie w roku jest około 43 dni pogodnych i około 140 dni pochmurnych.

Średnie roczne sumy opadu na terenie gminy Liw wynoszą około 550 mm. Największe miesięczne sumy opadu występują latem - z maksimum w lipcu (80 mm). Średnie sumy opadów wynoszą: wiosna – 110 mm, lato – 210 mm, jesień – 115 mm i zima 100 mm. Okres zalegania pokrywy śnieżnej (liczba dni pomiędzy datami pojawienia się i zaniku pokrywy) wynosi średnio 75 dni.

Na obszarze gminy Mrozy przeważają wiatry zachodnie. Często też występują wiatry północno-zachodnie i południowo-zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3 m/s, co świadczy o tym, że teren gminy jest dobrze przewietrzany. Wiatry silne i bardzo silne występują bardzo rzadko. Średnio w roku jest 12 dni z wiatrem silnym (o prędkości ponad 10 m/s) i 2 dni z wiatrem bardzo silnym (o prędkości ponad 15 m/s).

2. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA

2.1. Uwarunkowania przyrodniczo-klimatyczne

Gmina Mrozy zaliczana jest pod względem klimatycznym do makroregionu stołecznego, charakteryzującego się przewagą klimatu kontynentalnego. Klimat ten cechują ostre zimy i gorące lata. Zima trwa średnio około 100 dni, przy średnich temperaturach stycznia około -4°C, natomiast lato trwa także około 100 dni, przy średnich temperaturach lipca +18°C.

Okres wegetacji trwa średnio 200-220 dni, zaczyna się 1-4 kwietnia, a kończy 30-31 października. Pierwsze przymrozki występują od 13 października, zaś ostatnie 28-30 kwietnia. Średnie roczne opady mieszczą się w granicach 500-650 mm (średnio 550 mm), co prowadzi do deficytu wody (głównie latem). W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie i połudn.-zachodnie.

Największą powierzchnię zajmują gleby bielicowe, pseudobielicowe i brunatne wyługowane. W dolinach rzecznych i obniżeniach terenu występują gleby torfowe, torfowo - murszowe i murszowo-mineralne.

W gminie nie występują użytki rolne najlepsze i bardzo dobre - klas I i II. W strukturze bonitacyjnej gruntów ornych dominują gleby klasy V, które zajmują 2657 ha, co stanowi aż 43,0% powierzchni. Gleby klas IVa i IVb zajmują odpowiednio 895 i 978 ha, t.j. około 15-16% pow. Gleby klasy IIIb występują na pow. 466 ha (7,5% pow.), a gleby klasy IIIa zajmują tylko 39 ha (0,6% pow. gruntów ornych). Gleby najslabsze (VI klasy) zajmują 1057 ha (17,1%) a klasy VIz 85 ha (1,4%).

Tabela C.2. Struktura bonitacyjna użytków rolnych w gminie Mrozy.

Klasa gleby	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
Grunty orne		
III a	39	0,6
III b	466	7,5
IV a	895	14,5
IV b	978	15,8
V	2657	43,0
VI	1057	17,1
VI z	85	1,4
Razem	6177	100,0
Użytki zielone		
III	137	3,5
IV	2004	51,0
V	1632	41,5
VI	155	3,9
VIz	1	0,02
Razem	3929	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

Struktura bonitacyjna gleb pod użytkami zielonymi jest nieco inna. Największą powierzchnię zajmują gleby klasy IV - 2004 ha, t.j. 51,0% pow. użytków zielonych, nieco mniejszą gleby klasy V - 1632 ha (41,5%). Powierzchnia gleb należących do klasy III jest niewielka i wynosi tylko 137 ha (3,5% pow.), powierzchnia gleb klasy VI wynosi 155 ha (3,9%), a gleb klasy VIz 1 ha.

Tabela C.3. Kompleksy przydatności rolniczej gleb.

Kompleks	Powierzchnia [ha]	% gruntów ornych
Grunty orne		
Pszenny dobry	111	1,8
Żytni bardzo dobry	852	13,9
Żytni dobry	906	14,8
Żytni słaby	2912	47,6
Żytni bardzo słaby	1085	17,7
Zbożowo-pastewny mocny	19	0,3
Zbożowo-pastewny słaby	237	3,9
Razem	6122	100,0
Użytki zielone		
Bardzo dobre i dobre	6	0,2
Średnie	3468	87,7
Słabe i bardzo słabe	479	12,1
Razem	3953	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

Gleby użytkowane jako grunty orne występujące na terenie gminy Mrozy, należą do 7 kompleksów rolniczej przydatności gleb. Ich nazwy oraz powierzchnię i udziały procentowe zestawiono w tabeli. Największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu żytniego słabego (47,6% pow. gruntów ornych). Gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego i żytniego dobrego zajmują po około 14-15% pow. gruntów ornych, a żytniego bardzo słabego 17,7%. (20,4%). Kompleks pszeniczny dobry zajmuje tylko 111 ha, t.j. 1,8% pow. Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego zajmują tylko 19 ha (0,3%), a zbożowo-pastewnego słabego 237 ha (3,92% pow.).

Kompleksy trwałych użytków zielonych występują na powierzchni 3953 ha, z czego kompleks średni zajmuje 87,7% powierzchni, kompleks słaby i bardzo słaby 12,1% a użytki zielone bardzo dobre i dobre występują w śladowych ilościach (0,2% pow.).

Wg danych IUNG w Puławach, około 330 ha (5,3%) gruntów ornych oraz 85 ha (2,7%) użytków zielonych wymaga melioracji. Potrzeby wapnowania użytków rolnych są bardzo duże. Na około 60% pow. użytków rolnych potrzeby wapnowania określone są jako konieczne, na 29% wskazane, a na 11% ograniczone. Zawartość fosforu w glebie jest zróżnicowana: 30% wykazuje niską zawartość tego pierwiastka, 38% gleb średnią i 32% wysoką. Gleby z niską zawartością potasu zajmują 49% ogólnej powierzchni gleb, z zawartością średnią 32%, a z zawartością wysoką tylko 19%. Zawartość magnezu jest jeszcze mniejsza. Wartości te wynoszą odpowiednio 68, 25 i 7%.

2.2. Struktura użytkowania gruntów

Strukturę użytkowania gruntów, w tym gruntów rolniczych, przedstawiono w rozdziale „Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu”. Zgodnie ze stanem na 1.01.2010 r. grunty rolne zajmowały 10070 ha, co stanowiło 69,5% powierzchni gminy, z czego na poszczególne użytki przypadało:

grunty orne	5372	37,1%
sady	86	0,6%
łąki	3114	21,5%
pastwiska	1001	6,9%
gr. rolne zabudowane	286	2,0%
gr. pod stawami	120	0,8%
gr. pod rowami	91	0,6%

Dominującą formą własności ziemi w gminie są gospodarstwa indywidualne, których wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2002 było 1810. Ich strukturę obszarową podano w tabeli poniżej.

W gminie Mrozy przeważają pod względem liczby i ogólnego areалу powierzchni gospodarstwa małe, liczące od 1 do 5 ha. Łącznie w grupie tej znajdowało się 885 gospodarstw, co stanowiło 48,9 % wszystkich gospodarstw. Dużo było też gospodarstw bardzo małych, o areale do 1 ha (384) i gospodarstw średniej wielkości (jak na warunki wschodniej Polski), liczących od 5 do 10 ha powierzchni (383). Zdecydowanie mniej jest gospodarstw większych o areale 10-20 ha (134) oraz w przedziale od 20 do 50 ha (21). Są tylko 3 gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha.

Tabela C.4. Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych w roku 2002 wg danych Powszechnego Spisu Rolnego.

Powierzchnia gospodarstwa	ha	Liczba gospodarstw	Udział % (w liczbie gosp.)	Średnia pow. gosp. rolnego
do 1 ha	200	384	21,2	0,5
1-5	2634	885	48,9	3,0
5-10	3041	383	21,2	7,9
10-20	1998	134	7,4	14,9
20-50	574	21	1,2	27,3
powyżej 50	175	3	0,1	58,3
Ogółem	8622	1810	100,0	4,8

Średnia wielkość powierzchni gospodarstwa rolnego w gminie Mrozy w roku 2002 była niewielka i wynosiła 4,8 ha. W porównaniu z rokiem 1997 nastąpił wzrost, ale średnio tylko o 0,2 ha (wynosił 4,6 ha). W roku 2010 średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 5,02 ha.

2.3. Charakter produkcji rolniczej

2.3.1. Charakterystyka ogólna

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego (2002) w gminie było 1810 indywidualnych gospodarstw rolnych, czego tylko 158 o powierzchni powyżej 10 ha. Najwięcej jest gospodarstw małych i bardzo małych o powierzchni do 5 ha – razem 1269 (tab. C.5). Ponad połowa (950) gospodarstw prowadzi wyłącznie działalność rolniczą, około 80 gospodarstw prowadzi działalność rolniczą i pozarolniczą, ale aż 700 nie prowadzi działalności rolniczej i pozarolniczej. Wielu właścicieli gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą podejmuje także pracę poza rolnictwem.

Tabela C.5. Liczba gospodarstw i powierzchnia upraw w roku 2002.

Powierzchnia	Liczba gospodarstw		Udział (%)		Powierzchnia upraw (ha)	
	ogółem	gospodarstwa indywidualne	ogółem	gospodarstwa indywidualne	ogółem	gospodarstwa indywidualne
poniżej 1ha	384	384	21,2	21,2	200	200
1,0 – 2,0	381	381	21,0	21,0	2634	2634
2,0 – 5,0	504	504	27,9	27,9		
5,0 - 7,0	200	200	11,1	11,1	3041	3041
7,0 – 10,0	183	183	10,1	10,1		
10,0 – 15,0	99	99	5,5	5,5	1998	1998
15,0 – 20,0	35	35	1,9	1,9		
20,0 – 50,0	21	21	1,2	1,2	574	574
powyżej 50ha	3	3	0,1	0,1	175	175
Ogółem	1810	1810	100,0	100,0	8622	8622

2.3.2. Produkcja roślinna

Strukturę zasiewów w gminie Mrozy w roku 2002 przedstawiono w tabeli C.6. Wynika z niej, że pod względem powierzchni zdecydowanie dominowały zboża, których areal wynosił 2081 ha, co stanowiło 80,7% ogólnej powierzchni zasiewów. Ze względu na słabe gleby, największą powierzchnię (1069 ha) zajmowało żyto. Na owies przypadało 490 ha, na pszenicę 81 ha, na pszenżyto 72 ha oraz na jęczmień 20 ha. Znaczą powierzchnię (411 ha) zajmowały uprawy ziemniaka, natomiast niewielką pozostałe uprawy.

Tabela C.6. Struktura zasiewów głównych ziemiopłodów w gminie Mrozy w roku 2002. Dane Urzędu Gminy Mrozy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha	Udział %
Ogółem	2580	100,0
Zboża ogółem	2081	80,7
Strączkowe jadalne	1	+
Ziemnaki	411	15,9
Pastewne	70	2,7
Pozostałe	17	0,7

2.3.3. Produkcja zwierzęca

Wg danych Urzędu Gminy Mrozy na terenie gminy dominowała hodowla bydła i trzody chlewnej. Liczba bydła ogółem wynosiła 2669 sztuk, a trzody chlewnej 2575 (tab. C.7). Licznie hodowany jest drób, natomiast pozostałe zwierzęta hodowane są w niewielkich ilościach. Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych (SD) wynosiła 38 sztuk/100 ha UR.

Tabela C.7. Zwierzęta gospodarskie w gminie Mrozy w roku 2002. Dane Urzędu Gminy Mrozy.

Wyszczególnienie	Liczba sztuk
Bydło	2669
Trzoda chlewna	2575
Kozy	56
Konie	320
Króliki	575
Drób	102 950
Pnie pszczele	70
Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych (SD) na 100 ha użytków rolnych	38

2.4. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolniczą przestrzeń produkcyjną w gminie Mrozy można określić – na tle wschodniej części woj. mazowieckiego - jako poniżej średniej. Powszechnie stosowane wskaźniki do oceny wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, takie jak agroklimat, rzeźba terenu, jakość i przydatność rolnicza, osiągają wartości nieco poniżej średnich dla tej części województwa.

Jedynie wskaźnik warunków wodnych jest nieco powyżej średniej. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi dla gminy Mrozy 55,1 i jest o 4,6 punktu niższy od średniej dla wschodniej części woj. mazowieckiego (tab. C.8).

Ogólna ocena gleb gminy Mrozy użytkowanych jako grunty orne na tle wschodniej części woj. mazowieckiego wypada także poniżej średniej. Wskaźnik bonitacji gruntów ornych wynosi 37,2 i jest niższy o 6,3 punkta od średniej dla wschodniej części woj. mazowieckiego. Wskaźnik przydatności rolniczej wynosi 37,8 (niższy o 8,9 punkta), a syntetyczny wskaźnik jakości gleb użytkowanych rolniczo jako grunty orne ma wartość 37,5 punkta.

Wskaźniki dla użytków zielonych uzyskują nieco lepsze oceny i są wyższe pod względem bonitacji, przydatności rolniczej i wskaźnika syntetycznego jakości gleb o 2,5-5,1 punkta (tab. C.9). Podane wartości wskazują, że ogólne warunki do produkcji rolnej są w gminie Mrozy słabe.

Tabela C.8. Podstawowe wskaźniki oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Mrozy i wschodniej części woj. mazowieckiego.

Wskaźnik	Gmina Mrozy	Średnia dla wschodniej części woj. mazowieckiego
Agroklimatu	9,0	9,2
Warunków wodnych	3,1	3,0
Rzeźby terenu	3,7	3,9
Jakości i przydatności rolniczej	39,3	43,6
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	55,1	59,7

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Puławy 1982.

Tabela C.9. Ogólna ocena gleb (w punktach) w gm. Mrozy i wschodniej części woj. mazowieckiego.

Obszar	Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości gleb	
	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone
Gmina Mrozy	37,2	37,5	37,8	46,4	37,5	41,0
Średnia dla wschodniej części woj. mazowieckiego	43,5	35,0	46,7	41,0	45,1	37,9

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Puławy 1982.

3. LASY I GOSPODARKA LEŚNA

W podziale Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, lasy gminy Mrozy położone są w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, w Dzielnicy 5 - Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej.

3.1. Charakterystyka własnościowa lasów

Lasy i grunty leśne należące do Skarbu Państwa zajmują łączną powierzchnię 2282 ha, co stanowi 15,7% ogólnej powierzchni gminy oraz 64% powierzchni lasów. Znaczna część, t.j. 2183 ha to obszar lasów państwowych, podlegających Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, wchodzący w całości w skład Nadleśnictwa Mińsk. Pozostałą powierzchnię stanowią lasy m.in. Funduszu Ziemi oraz inne państwowe i społeczne grunty leśne.

Lasy niepaństwowe o powierzchni 1163 ha, to lasy będące własnością indywidualnych posiadaczy oraz rolniczych spółdzielni produkcyjnych i wspólnot gruntowych. Stanowią one 8% całkowitej powierzchni gminy oraz 36% ogólnej powierzchni lasów.

3.2. Struktura przestrzenna lasów

Na terenie gminy Mrozy występuje 5 zwartych kompleksów leśnych, składających się w większości z lasów państwowych. Największy z nich to uroczysko Jeziorek, położony we wschodniej części gminy, który łącznie z przylegającymi fragmentami lasów prywatnych zajmuje ponad 1100 ha. W części południowo-wschodniej tego kompleksu znajduje się rezerwat Rogoźnica. Na południowy zachód od uroczyska Jeziorek położony jest częściowy rezerwat Florianów w uroczysku o tej samej nazwie, który poprzez rozproszone fragmenty lasów chłopskich łączy się z niewielkim uroczyskiem Płomieniec. Kompleks ten zajmuje łącznie około 700 ha. Trzy mniejsze kompleksy leśne znajdują się w północnej części gminy. Są to: uroczysko Bernatowizna z rezerwatem przyrody Rudka Sanatoryjna o łącznej pow. około 140 ha, uroczysko Pagórki, które wraz z przylegającymi lasami chłopskimi zajmuje około 160 ha oraz uroczysko Gójszcz z rezerwatem Przełom Witówki o pow. ponad 200 ha. W części północno-wschodniej między uroczyskami Gójszcz i Jeziorek w dużym rozproszeniu występują małe kompleksy lasów niepaństwowych, o charakterystycznym nieregularnym kształcie, otaczające niewielkie, jedno- bądź kilkuoddziałowe, pojedynczo usytuowane uroczyska lasów państwowych.

3.3. Lasy państwowe

Materiałem wyjściowym do charakterystyki lasów państwowych były „Opisy taksacyjne lasu” oraz „Ogólne opisanie” zawarte w Tomie I i II Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Mińsk na okres 1.01.2006 - 31.12.2017 r. oraz informacje przekazane do Urzędu Gminy Mrozy przez Nadleśnictwo Mińsk. Lasy państwowe na terenie gminy Mrozy wchodzi w skład 4 leśnictw: Pełczanka, Jeziorek, Płomieniec oraz Gójszcz, a szczegółowy podział podany jest w tab. C.10.

Grunty lasów państwowych w zależności od rodzaju użytkowania dzielą się na grunty leśne (1941,29 ha), grunty związane z gospodarką leśną (55,40 ha) oraz grunty nieleśne (130,00 ha). Powierzchnię leśną stanowią grunty zalesione (1929,96 ha) oraz grunty niezalesione (11,33 ha). Do powierzchni związanej z gospodarką leśną zalicza się drogi leśne, linie oddziałowe, linie energetyczne, rowy, osada leśnictwa itp. Grunty nieleśne to użytki rolne, użytki kopalne, tereny osiedlowe i nieużytki (np. bagna).

Tabela C.10. Podział lasów państwowych znajdujących się w granicach gminy Mrozy na leśnictwa i oddziały.

Leśnictwo	Numery oddziałów	Powierzchnia ha
Pelczanka	79-87, 109A	193,42
Jeziorek	167-203	760,42
Płomieniec	204-217, 217A, 218-225, 225A, 226-229, 229A, 229B, 229C, 229D, 230-232, 352-354, 354A, 354B, 355, 355A, 355B, 355C, 356, 357, 359	866,66
Gójszcz	67, 67A, 67B, 67C, 67D, 68-74, 74A, 75, 75A, 75B, 76, 76A, 76B, 77, 78, 78A, 78B,	306,19
Razem		2126,69

3.3.1. Podział lasów na kategorie ochronności

Na terenie gminy Mrozy występują cztery zatwierdzone rezerваты przyrody, chroniące cenne fragmenty drzewostanów. Obok wartości przyrodniczych, lasy na tym terenie pełnią również w szerokim zakresie funkcje klimatotwórczą, wodochronną i krajobrazową.

Dotychczasowy podział lasów na kategorie ochronności oraz ich lokalizacja są następujące:

A. Rezerваты przyrody

Rezerwat Rudka Sanatoryjna

Utworzony 25.08.1964 r. na powierzchni 128,62 ha, z czego pow. leśna zajmuje 122,23 ha, a związana z gosp. leśną - 6,39 ha. Obejmuje dz. ew. w obrębie Rudka nr: 355, 357, 359, 361, 362.

Rezerwat Florianów

Utworzony 8.07.1991r. na powierzchni 405,63 ha, z czego na pow. leśną przypada 369,38 ha, związaną z gospodarką leśną 9,62 ha, a nieleśną 26,63 ha. Obejmuje dz. ew. w obrębie Płomieniec nr: 181, 183, 184 oraz od 186 do 201.

Rezerwat Przełom Witówki

Utworzony 11.12.1998 r. na powierzchni 86,30 ha, z czego na pow. leśną przypada 82,35 ha, związaną z gospodarką leśną 1,96 ha, a nieleśną 1,99 ha. Obejmuje dz. ew. w obrębie Gójszcz nr: 37/1, 457, 458, 461, 462 oraz część dz. 459/2.

Rezerwat Rogoźnica

Utworzony 21.12.1998 r., na powierzchni 77,89 ha, z czego na pow. leśną przypada 71,53 ha, związaną z gospodarką leśną 1,42 ha, a nieleśną 4,94 ha. Obejmuje dz. ew. w obrębie Topór nr: 850, 851, 852, 858.

Ogólna powierzchnia gruntów objętych ochroną rezerwatową w granicach gm. Mrozy wynosi 698,44 ha.

B. Lasy wodochronne

Lasy wodochronne występują w granicach 5 obrębów geodezyjnych na łącznej pow. 713,59 ha:

- obręb Borki – dz. ew. nr 334, 366, 373, 380;
- obręb Dębowce – dz. ew. nr 1001, 1041 i część dz. nr 1007/1;
- obręb Mrozy – dz. ew. nr 919/2;
- obręb Rudka – dz. ew. nr 356, 358 i część dz. nr 354 i 360/2;
- obręb Topór – dz. ew. nr 801, 809, 812, 815, 817/1, 823, 829, 830, 831, 845, 846, 848, 849, 856, 857, 869, 860, 861, 862, 863 oraz części działek o numerach: 803, 804, 805, 806, 807, 810, 811, 816, 818, 819, 832, 847, 853, 854, 855, 859.

3.3.2. Charakterystyka siedliskowa, drzewostanowa i wiekowa lasów państwowych

W lasach państwowych na terenie gminy Mrozy występuje 11 typów siedliskowych lasu. Dominują siedliska borowe, których łączny udział wynosi 50,6% powierzchni leśnej. Wśród siedlisk borowych znaczny udział ma bór mieszany świeży BMśw występujący na powierzchni 494,89 ha, co stanowi 25,5% pow. leśnej. Znacznie mniejszy jest udział boru świeżego Bśw i boru mieszanego wilgotnego BMw, których powierzchnie wynoszą odpowiednio: 283,05 ha (14,6%) oraz 187,33 ha (9,7%). Pozostałe siedliska borowe t.j. bór bagienny Bb i bór wilgotny Bw, stanowią łącznie niewielki procent (odpowiednio 0,5% i 0,3%). Żyzne siedliska zajmują 49,4%, z czego największą powierzchnię zajmują: ols Ol - 385,11 ha (19,8%) i las mieszany świeży LMśw - 302,37 ha (15,6%). Zdecydowanie mniejszy udział mają las świeży Lśw 6,3% oraz las mieszany wilgotny LMw 5,0%. Pozostałe typy siedliskowe takie jak ols jesionowy OIJ i las wilgotny Lw występują na niewielkich powierzchniach (łącznie 2,7%).

Tabela C.11. Zróżnicowanie siedliskowe lasów państwowych w gm. Mrozy. Podano powierzchnie w ha i udział procentowy.

Typy siedliskowe lasu											
Bśw	Bw	Bb	BMśw	BMw	LMśw	LMw	Lśw	Lw	OIJ	Ol	R-m
283,05	5,71	10,44	494,89	187,33	302,37	97,80	122,15	18,05	34,39	385,11	1941,29 ha
14,6	0,3	0,5	25,5	9,7	15,6	5,0	6,3	0,9	1,8	19,8	100,0 %

Na terenie gminy Mrozy, podobnie jak na całym obszarze niżowej części Polski, dominują drzewostany sosnowe, które występują na powierzchni 1248,75 ha (64,7% pow. leśnej). Znaczny jest też udział olszyn 447,98 ha (23,2%). Drzewostany brzożowe i dębowe zajmują stosunkowo małe powierzchnie - 124,72 ha i 89,49 ha (6,5% i 4,6%). Pozostałe gatunki stanowią niewielki procent w granicach 0,1-0,7% (modrzew, świerk, buk, osika oraz grab). W drzewostanach występują domieszkowo takie gatunki jak: jodła, jesion, lipa, jawor, akacja. Do podsadzeń produkcyjnych należą: jodła, dąb, buk, świerk, lipa, wiąz. W warstwie podszytu występują: kruszyna, leszczyna, jarzębina, czeremcha, jałowiec, bez czarny, brzoza, osika, porzeczka czerwona, grab, trzmielina europejska.

W strukturze wiekowej dominują drzewostany starszych klas wieku - III, IV i V, stanowiąc łącznie 59,8% powierzchni leśnej. Dużą powierzchnię zajmują także drzewostany młodszych klas wieku t.j. I i II - łącznie 36,7%. Pozostałe to drzewostany VI klasy wieku, zajmujące 2,9% pow. leśnej, występujące wyłącznie w rezerwach. Powierzchnia niezalesiona

(halizny i płazowiny) stanowi niewielki procent (0,6%). Struktura wiekowa tych drzewostanów jest korzystna i ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie ekosystemów leśnych.

Tabela C.12. Zestawienie powierzchni lasów państwowych w gm. Mrozy wg gatunków panujących. Podano powierzchnie w ha i udział procentowy.

Gatunek drzewa								
So	Md	Św	Db	Gb	Brz	Ol	Bk+Oś	R-m
1248,75	2,32	1,88	89,49	13,29	124,72	447,98	1,53	1929,96 ha
64,7	0,1	0,1	4,6	0,7	6,5	23,2	0,1	100,0 %

Drzewostany charakteryzują się na ogół dobrą bonitacją oraz dobrą jakością techniczną. Przeważa zwarcie umiarkowane i przerywane oraz zadrzewienie 07-09. Przeciętna zasobność wynosi 170 m³/ha.

Tabela C.13. Struktura wiekowa drzewostanów w lasach państwowych w gm. Mrozy. Podano powierzchnię w ha i udział procentowy.

Klasy wieku (w nawiasach podano zakres wieku klasy w latach)							
Niezal.	I (1-20)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI (101-120)	R-m
11,33	404,25	308,62	466,69	361,49	331,79	57,12	1929,96 ha
0,6	20,8	15,9	24,1	18,6	17,1	2,9	100,0 %

3.4. Lasy niepaństwowe

Charakterystykę lasów niepaństwowych opracowano w oparciu o programy zagospodarowania lasów należących do indywidualnych właścicieli z obszaru 18 wsi gminy Mrozy. Lasy niepaństwowe mają nieaktualne programy zagospodarowania (1.01.1987 - 31.12.1996r.), z tego względu analiza ich struktury drzewostanowej i wiekowej jest jedynie przybliżona.

W lasach niepaństwowych na terenie gminy Mrozy - podobnie jak w lasach państwowych - jest duże zróżnicowanie siedliskowe. Występuje tu 13 typów siedliskowych lasu, lecz znacznie większą przewagę (w porównaniu z lasami państwowymi), mają siedliska borowe, zajmując łącznie 72,7% pow. leśnej. Dominuje tu bór świeży Bśw - 47,6%, znacznie mniejsze są udziały boru mieszanego świeżego BMśw (10,1%), boru mieszanego wilgotnego BMw (8,4%) oraz boru wilgotnego Bw (5,7%). Pozostałe siedliska borowe, t.j. boru suchego Bs i mieszanego bagiennego BMb zajmują łącznie niewielką powierzchnię 13,6 ha (0,9%).

Tabela C.14. Zestawienie typów siedliskowych lasów niepaństwowych.

L.p.	Nazwa wsi	Typy siedliskowe lasu												Razem
		Bśw	BMśw	BMw	Ol	Bw	Bs	Lśw	Lw	OlJ	LMśw	LMw	BMb	
1	Borki	56,50	1,24	5,86	3,62	29,89	10,03				0,13	0,46	1,74	109,47
2	Choszcze	2,61	26,35	24,63	35,73				12,51	44,16	43,78			189,77
3	Dębowce	21,39	13,03	1,18	30,29	1,79		1,50			3,05	4,29		76,52
4	Gójszcz	120,61	8,42	1,40	1,99	3,51	1,39							137,32
5	Grodzisk	21,73	0,60	0,23	35,47						0,58	0,53		59,14
6	Jeruzal	122,68	14,33		16,12	7,21								160,34
7	Kruki	1,97	5,50	2,51	4,68						5,18			19,84
8	Lipiny	87,60	32,86	48,69	24,44	18,94								212,53
9	Łukówiec	69,23	0,83	0,76	20,87	16,04						3,83		111,56
10	Mała Wieś		0,43		22,07						0,10			22,60
11	Mrozy	146,39	3,03	0,52	20,83									170,77
12	Płomieniec	32,16	5,06	2,74	4,05	0,18	0,44				0,24	0,53		45,40
13	Skruda	1,92	3,13	14,64	5,67						5,63	4,17		35,16
14	Sokolnik	1,85	4,88	5,00	0,69						1,80			14,22
15	Topór	28,83	2,34	5,13	10,45	6,80								53,55
16	Trojanów		8,90	12,28	17,95	0,63								39,76
17	Wola Kałuska	0,59	19,51	0,95	14,79	0,93					4,10			40,87
18	Wola Paprotnia	6,39	3,00	0,45		0,74					8,22			18,80
Razem:		722,45	153,44	126,97	269,71	86,66	11,86	1,50	12,51	44,16	72,81	13,81	1,74	1517,62
%		47,6	10,1	8,4	17,8	5,7	0,8	0,1	0,8	2,9	4,8	0,9	0,1	100,0

Źródło: Plany zagospodarowania lasów nie będących własnością Skarbu Państwa dla wsi gminy Mrozy na okres 1.01.1987- 31.12.1996.

Tabela C.15. Zestawienie powierzchni lasów niepaństwowych wg gatunków panujących.

L.p.	Nazwa wsi	Gatunki panujące									Razem
		So	Brz	Ol	Św	Oś	Db	Ak	Jś	Gb	
1	Borki	97,03	6,36	3,54							106,93
2	Choszcze	35,47	41,92	103,42	0,26	0,48	3,76		3,47	0,46	189,24
3	Dębowce	35,19	12,77	25,15		0,19	1,21				74,51
4	Gójszcz	124,45	7,24	3,94		0,39		1,30			137,32
5	Grodzisk	17,82	3,52	31,48				0,14			52,96
6	Jeruzal	143,50	1,37	14,75							159,62
7	Kruki	10,74	3,80	5,30							19,84
8	Lipiny	142,81	26,05	27,38	0,60						196,84
9	Łukówiec	77,20	11,95	22,14					0,27		111,56
10	Mała Wieś	0,43	3,99	18,18							22,60
11	Mrozy	144,11	3,34	22,75							170,20
12	Płomieniec	37,27	3,93	4,10						0,10	45,40
13	Skruda	13,69	12,34	7,33			1,80				35,16
14	Sokolnik	5,93	3,69	3,72			0,54			0,34	14,22
15	Topór	34,14	7,03	12,38							53,55
16	Trojanów	8,21	11,16	20,39							39,76
17	Wola Kałuska	21,80	3,11	15,43			0,53				40,87
18	Wola Paprotnia	15,63	3,01					0,16			18,80
Razem:		965,42	166,58	341,38	0,86	1,06	7,84	1,6	3,74	0,9	1489,38
%		64,8	11,2	22,9	0,1	0,1	0,5	0,1	0,2	0,1	100,0

Źródło: Plany zagospodarowania lasów nie będących własnością Skarbu Państwa dla wsi gminy Mrozy na okres 1.01.1987- 31.12.1996.

Tabela C.16. Zestawienie powierzchni lasów niepaństwowych wg klas wieku.

L.p.	Nazwa wsi	Pow. niezalesiona	Klasy wieku					Razem pow. zales.	Ogółem
			I	II	III	IV	V i wyżej		
1	Borki	7,00	20,63	63,77	15,53			99,93	106,93
2	Choszcze	5,74	5,08	80,85	65,76	31,81		183,50	189,24
3	Dębowce	10,20	7,37	38,67	16,80	0,26	1,21	64,31	74,51
4	Gójszcz	1,83	35,46	63,00	35,01	2,02		135,49	137,32
5	Grodzisk	2,96	6,95	18,91	24,14			50,00	52,96
6	Jeruzal	3,80	24,72	95,85	27,58	7,67		155,82	159,62
7	Kruki	2,83	2,05	10,23	3,15	1,58		17,01	19,84
8	Lipiny	16,01	43,39	91,94	35,89	9,61		180,83	196,84
9	Łukowiec	9,92	16,51	47,58	32,61	4,67	0,27	101,64	111,56
10	Mała Wieś	1,52	2,33	10,07	8,68			21,08	22,60
11	Mrozy	4,16	27,45	87,18	27,94	23,47		166,04	170,20
12	Płomieniec	3,25	11,34	22,09	8,72			42,15	45,40
13	Skruda	3,94	5,25	6,14	15,60	4,23		31,22	35,16
14	Sokolnik	1,19		3,95	7,47		1,61	13,03	14,22
15	Topór	3,59	2,76	25,76	16,46	2,29	2,69	49,96	53,55
16	Trojanów	7,55		8,78	20,48	2,95		32,21	39,76
17	Wola Kałuska*	3,10	10,35	16,99	7,32	3,11		37,77	40,87
18	Wola Paprotnia	1,77	3,53	11,33	1,95	0,22		17,03	18,80
	Razem:	90,36	225,17	703,09	371,09	93,89	5,78	1399,02	1489,38
	%	6,1	15,1	47,2	24,9	6,3	0,4	93,9	100,0

Źródło: Plany zagospodarowania lasów nie będących własnością Skarbu Państwa dla wsi gminy Mrozy na okres 1.01.1987-31.12.1996.

* W okresie sporządzania planów zagospodarowania lasów gminy Mrozy Wola Kałuska istniała jako samodzielna wieś, obecnie zgodnie z wykazem geodezyjnym gruntów, wchodzi w granice wsi Mrozy.

Siedliska żyzne zajmują 27,3% pow. leśnej, a spośród nich największą powierzchnię zajmuje ols Ol 269,71 ha (17,8%). Znacznie mniejszy udział ma las mieszany świeży 4,8%. Pozostałe typy siedliskowe zajmują powierzchnie niewielkie, mieszczące się w granicach 0,1-2,9% (tab. C.14).

Skład gatunkowy drzewostanów w lasach prywatnych jest bardzo zbliżony do składu gatunkowego w lasach państwowych. Sosna jest tu również gatunkiem dominującym zajmującym 64,8% pow.leśnej, w dalszej kolejności jest olsza (22,9%) i brzoza (11,2%). Pozostałe gatunki takie jak dąb, jesion, grab, świerk, osika i akacja występują na niewielkich powierzchniach osiągając udziały w granicach 0,1-0,5% (tab. C.15).

W strukturze wiekowej przeważają młodsze klasy wieku, co jest spowodowane zbyt intensywną eksploatacją tych lasów. Największą powierzchnię zajmują drzewostany II i III klasy wieku (odpowiednio 47,2% i 24,9%). Struktura wiekowa lasów niepaństwowych w porównaniu z państwowymi jest znacznie gorsza (tab. C.16).

3.5. Gospodarka leśna

W celu wytworzenia pożądaných typów gospodarczych na poszczególnych siedliskach oraz zapewnienia najkorzystniejszych warunków wzrostu i rozwoju realizowanych odnowień, w lasach państwowych stosowane są następujące rodzaje rębni:

- 1) zupełne jako zasadnicze na siedliskach: Bśw, Bw, BMśw, BMw i Ol;
- 2) częściowe jako zasadnicze w drzewostanach na siedliskach: LMśw, LMw, Lśw i OlJ;
- 3) przerębowe w drzewostanach na siedliskach Bb, Lw;
- 4) zastępcze w litych drzewostanach sosnowych lub z przeważającym udziałem gatunków lekkonasiennych (Oś, Brz):
 - na siedlisku LMśw i LMw - rębnią Id;
 - na siedlisku Lśw - rębnią Ib lub Id.

W zależności od sposobu zagospodarowania wyróżniono następujące gospodarstwa:

I - specjalne, do którego zalicza się rezerваты istniejące i projektowane, ostoje zwierząt podlegających ochronie, a zagospodarowanie zależy od funkcji tych drzewostanów, dla których zostały powołane oraz potrzeb hodowlanych;

II - zrębowe, do którego zaliczono drzewostany zagospodarowane rębniąmi zupełnymi;

III - przerębowo-zrębowe, do którego zaliczono drzewostany zagospodarowane rębniąmi częściowymi;

IV - przerębowe, do którego zaliczono drzewostany zagospodarowane rębnią przerębową.

Zręby są prowadzone na powierzchni i w terminach określonych w aktualnym Planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Mińsk, podobnie jak użytkowanie przedrębne (czyszczenia późne, trzebieże wczesne i późne), prace hodowlane oraz pielęgnowanie upraw i młodników.

Eksploracja lasów prywatnych jest prowadzona w miarę potrzeb gospodarczych ich właścicieli. Nie ma aktualnych planów zagospodarowania lasów prywatnych. Grunty nieprzydatne do celów rolniczych są systematycznie zalesiane. W aktualnym miesięcznym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy wyznaczono grunty rolne przeznaczone do zalesienia.

3.6. Ochrona lasu

Ogólny stan zdrowotny i sanitarny lasów państwowych na terenie gminy Mrozy można uznać za dobry. Obniżenie się poziomu wód gruntowych, którego powodem była susza w niektórych latach, spowodowało znaczne wydzielanie się posuszu i obniżenie odporności drzewostanów. W latach 1993-1994 prowadzono zwalczanie borecznika sosnowca oraz brudnicy mniszki z dobrą skutecznością. Szkodniki wtórne, które stanowiły zagrożenie na tym terenie to cetyniec i przyplaszczek. Zdrowotność upraw była zagrożona głównie występowaniem szeliniaka sosnowca, w mniejszym stopniu opieńki miodowej, mimo że działania nadleśnictwa w zakresie zwalczania szeliniaka były skuteczne.

Nadleśnictwo systematycznie prowadzi jesienne poszukiwania szkodników sosny na wytypowanych, stałych powierzchniach kontrolnych w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat. Prowadzi profilatykę w zakresie wykładania pułapek klasycznych i feromonowych. Zwalczanie szkodników prowadzi również poprzez intensywne usuwanie zasiedlonego posuszu, szybkie usuwanie złomów i wywrotów oraz terminowe wywożenie niekorowanego drewna z lasu.

Do ważniejszych problemów należy występowanie patogenów grzybowych, a w szczególności huba korzeniowa (*Heterobasidion annosum*), która jest główną przyczyną choroby

systemów korzeniowych i zamierania drzew w uprawach i drzewostanach rosnących na gruntach porolnych.

Zagrożenie drzewostanów od zwierzyny łownej obecnie nie stanowi problemu, niemniej nie należy go bagatelizować. Istotne szkody od zwierzyny wystąpiły np. w okresie mroźnej i śnieżnej zimy 1995/1996 i 2008/2009. Do zwierząt wyrządzających szkody należą łosie, sarny i na niektórych terenach bobry, a ostatnio również jelenie. Szkody te dotyczą głównie uwidaczniają uprawach i młodnikach w postaci wydeptywania, zgryzania i spalowania drzewek. Celem zmniejszenia szkód wykonuje się gradzenie bardziej zagrożonych upraw oraz stosuje chemiczne metody ochrony środkami zapachowo-odstraszającymi (Repentol, Cervacol). Podstawowym i w pełni skutecznym zabiegiem ochronnym jest zachowanie zrównoważonych stosunków biocenotycznych w ekosystemach leśnych.

Dodatkowym czynnikiem osłabiającym drzewostany są silne wiatry i huragany, które nawiedziły te tereny w ubiegłych latach. Wymuszone zjawiskami kłęskowymi cięcia sanitarne i przygodne wykonywano w pierwszej kolejności, często kosztem wykonania nowych zrębów.

Lasy Państwowe na terenie gminy Mrozy, podobnie jak całe Nadleśnictwo Mińsk, znajdują się w II kategorii zagrożenia pożarowego. Nasilenie występowania pożarów nastąpiło w latach 1992-1994 w szczególności w lasach niepaństwowych. Z tego względu Nadleśnictwo pobudowało 1 wieżę p.poż., 4 zbiorniki wodne naturalne oraz zakopało pojemniki metalowe po 5000 l wody każdy. Ochrona przeciwpożarowa odbywa się poprzez stałą obserwację naziemną za pomocą kamery telewizyjnej umieszczonej na wieży przeciwpożarowej o zasięgu 10-15 km.

4. GOSPODARKA ŁOWIECKA

Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich poprzez dzierżawców lub zarządców. W granicach gminy Mrozy jest 6 obwodów łowieckich, w tym trzy (nr 81,94 i 103) występują fragmentarycznie w zachodniej części gminy. Są one dzierżawione przez następujące koła łowieckie:

1. obwód nr 80 - Wyłączony MDK,
2. obwód nr 81 - Mińsko-Mazowieckie Koło Łowieckie w Mińsku Maz.,
3. obwód nr 93 - Mazowieckie Koło Łowieckie w Cegłowie,
4. obwód nr 94 - Koło Łowieckie „Jedlina” w Piasecznie,
5. obwód nr 102 - Mińsko-Mazowieckie Koło Łowieckie,
6. obwód nr 103 - Koło Łowieckie „Batalion” w Warszawie.

Głównymi gatunkami zwierzyny łownej są: łoś, jeleni, sarna i dzik. Występują ponadto: lis, borsuk, piżmak, kuna leśna i zając, a z ptaków bażant, kuropatwa, kaczka. Stan pogłowia zwierzyny w poszczególnych obwodach łowieckich jest zmienny i zależy od siedlisk występujących w obwodzie, warunków pogodowych i ogólnej sytuacji gatunku. W ostatnich latach znacznie wzrosła liczebność sarny, dzika i lisa, a wyraźnie spadła liczebność zająca i kuropatwy.

5. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

5.1. Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy

Gmina Mrozy położona jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej, na terenie mezoregionów: Obniżenie Węgrowskie (wschodnia część gminy) i Wysoczyzna Kałuszyńska (zachodnia część gminy). Obie jednostki należą do makroregionu Wysoczyzna Siedlecka. Rzeźba terenu - jak na warunki wschodniej Polski - jest dobrze zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od około 140 m n.p.m. w dolinie Witówki do 180 m n.p.m. na wzgórzach morenowych w rejonie wsi Wola Paprotnia (północna część gminy) oraz nieco ponad 170 m n.p.m. w rejonie wsi Jeruzal (południowa część gminy). Krajobraz gminy urozmaicają wzgórza moreny czołowej, kemy, ozy i wydmy. Znaczne powierzchnie (szczególnie we wschodniej części gminy) zajmują formy dolinne. We wschodniej części gminy znajduje się - ułożona południkowo - szeroka dolina niewielkiego ciek - Witówki.

Dominującym typem krajobrazu w gminie Mrozy jest krajobraz rolniczy, w którym podstawowym środowiskiem są pola uprawne. Pomimo prostej struktury i niewielkiej bioróżnorodności tego środowiska, krajobraz rolniczy jest obszarem wyłącznego występowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Podstawową funkcją tego krajobrazu jest produkcja rolna, ale jest to także środowisko ważne z przyrodniczego punktu widzenia. Tylko w tym środowisku występują gatunki typowo polne lub charakterystyczne dla półotwartego krajobrazu rolniczego. Cechą charakterystyczną tego środowiska - nie tylko w gminie Mrozy, ale na dużych obszarach wschodniej Polski - jest silne rozdrobnienie pól oraz bardzo duża liczba zadrzewień, pojedynczych drzew lub kęp siedzących na miedzach, dróg dojazdowych do pól i łąk, często ze szpalerami drzew, rozproszona zabudowa wiejska. Cechy to powodują, że krajobraz rolniczy południowego Podlasia jest bardzo zróżnicowany, pozbawiony monotonii wielkoobszarowych pól. Sprzyja to występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt, szczególnie typowych dla środowisk półotwartych i ekotonalnych.

Na terenie gminy występuje jeden znacznej powierzchni kompleks leśny liczący około 900 ha (uroczysko Topór), leżący przy wschodniej granicy gminy. Jest on położony na morenowych wyniesieniach pomiędzy dolinami Kostrzynia i Witówki. Ze względu na położenie, znaczną część tego kompleksu zajmują wilgotne i bagienne drzewostany olchowe. Dwa pozostałe kompleksy leśne leżące w całości w granicach gminy zajmują mniejsze powierzchnie. Uroczysko Płomieniec położone jest w pobliżu uroczyska Topór i liczy około 460 ha. Niemal w całości objęte jest ochroną rezerwatową (rezerwat Florianów). Drugi kompleks leśny położony jest między Mrozami a Grodziskiem i zajmuje około 350 ha powierzchni. Jest on przedzielony linią kolejową i częściowo zabudową wsi Mrozy. W części południowej jest to zwarty kompleks objęty na znacznej powierzchni ochroną rezerwatową (rezerwat Rudka Sanatoryjna), w części północnej rozczłonkowany i o bardzo nieregularnych granicach. W północno-wschodniej części gminy, w jej granice wchodzi częściowo inny duży kompleks leśny leżący w większości w gminie Kałuszyń. W gm. Mrozy zajmuje on około 240 ha. Łączna powierzchnia największych kompleksów wynosi około 1950 ha (56% powierzchni leśnej). Mniejsze lasy koncentrują się głównie wokół wsi Choszcze, Jeruzal oraz na południe od wsi Borki, Dębowce i Lipiny. Niewielkie laski i zadrzewienia występują licznie na całym obszarze gminy w krajobrazie rolniczym i w dolinach rzek.

Lasy w gminie Mrozy są dosyć dobrze zachowane. Starodrzew zajmuje znaczne powierzchnie. Najbardziej cenne drzewostany - z przyrodniczego punktu widzenia - objęto

ochroną rezerwatową. Specyficzną cechą lasów jest występowanie na izolowanym stanowisku jodły, objętej ochroną w rezerwacie Rudka Sanatoryjna.

Użytki zielone występujące głównie w dolinach rzek zajmują duże powierzchnie. Udział łąk i pastwisk w ogólnej strukturze gruntów jest wysoki i wynosi 28,4%. Największe powierzchnie łąk występują w środkowo-wschodniej części gminy - w dolinie Kostrzyna, Witówki oraz w dolinkach dopływających do tych rzek mniejszych cieków.

Szczególne znaczenie - z przyrodniczego punktu widzenia - mają doliny rzeczne. Na terenie gminy Mrozy są to przede wszystkim doliny w/w. rzek - Kostrzyna i Witówki. Wschodnia granica gminy Mrozy na odcinku 7,5 km przechodzi po Kostrzynie i na takiej długości lewostronna dolina rzeki znajduje się w granicach gminy Mrozy. Kostrzyn na tym odcinku jest uregulowany, a dolina zmeliorowana i w znacznym stopniu przekształcona. Dolina Witówki, która jest lewostronnym dopływem Kostrzyna, dochodzi do 3 km szerokości. Występują liczne boczne odgałęzienia doliny, w których także występują łąki i pastwiska. Rzeka jest także uregulowana, a cała dolina zmeliorowana. Naturalne torfowiska niskie występujące w dolinach rzecznych zostały przesuszone i zamienione w łąki, a miejscami w pastwiska. Wraz ze zmianą stosunków wodnych i intensywnym użytkowaniem rolniczym, pierwotne zespoły roślinne uległy przekształceniu. Z zespołów łąkowych i pastwiskowych powierzchniowo dominują łąki owsicowe, ostrożeńcowe i zbiorowiska ziołoroślne, złożone z wysokich roślin dwuliściennych. Miejscami, głównie w korycie rzeki, na starorzeczach i w torfiarkach, występują zbiorowiska wodne i szuwarowe. Na całym obszarze łąk w dolinie Kostrzyna, Witówki i mniejszych cieków występują łożowiska, najczęściej w formie niewielkich kęp i na obrzeżach olsów. Ze zbiorowisk leśnych w dolinach rzecznych występują - najczęściej w niewielkich płatach - olsy i łęgi olszowo-jesionowe.

Podstawowe zespoły ptaków występujące w dolinie Kostrzyna, Witówki i innych rzek, to gatunki typowe dla łąk i łożowisk. Oprócz gatunków licznych w takich środowiskach, jak skowronek polny, pliszka żółta, pokląskwa, świergotek łąkowy, czajka, doliny rzeczne zasiedlają gatunki rzadkie, takie jak: bekas kszyk, rycyk, cyranka, derkacz, przepiórka i inne. Ze względu na dużą powierzchnię, łąki są często wykorzystywane jako miejsce żerowania przez bociany białe i czarne, kilka gatunków ptaków drapieżnych gnieźdzących się w pobliskich lasach lub na stawach rybnych (np. błotniak stawowy).

Wody stojące zajmują w gminie Mrozy 117 ha, z czego większość stanowi duży kompleks stawów rybnych Rudka położony w dolinie Kostrzyna, przy południowo-wschodniej granicy gminy. Mniejsze powierzchniowo stawy rybne występują w dolinie Kałuski, w pobliżu miejscowości Gójszcz. Z naturalnych zbiorników wód stojących spotykane są niewielkie „oczka wodne” powstałe w naturalnych zagłębieniach terenu, będące najczęściej pozostałościami dawnych jezior bezodpływowych.

5.2. Struktura przestrzenna krajobrazu przyrodniczego

Struktura przestrzenna lasów i zadrzewień na terenie gminy Mrozy jest - z przyrodniczego punktu widzenia - dosyć korzystna. Na terenie gminy występuje kilka większych kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze siedliskowej i wiekowej, które stwarzają optymalne warunki egzystencji wielu gatunkom roślin i zwierząt. Na pozostałej części gminy (z wyjątkiem dużych kompleksów łąk), występuje duża liczba małych lasów i zadrzewień. Ich silne rozdrobnienie i równomierne rozmieszczenie są korzystne dla wielu gatunków zarówno leśnych jak ekotonalnych. Wszystkie kompleksy leśne są w większym lub mniejszym stopniu połączone korytarzami ekologicznymi (zadrzewienia, aleje, szpalery drzew, dolinki rzeczne), co ułatwia

lokalne migracje zwierząt i roślin leśnych. Poważną barierą dla wielu zwierząt jest linia kolejowa Warszawa-Terespol, przecinająca północną część gminy. W mniejszym stopniu taką barierą jest droga powiatowa Kałuszyn-Mrozy-Latowicz, biegnąca w kierunku północ-południe.

Rzeki i ich doliny pełnią w krajobrazie rolę korytarzy ekologicznych, które ułatwiają migrację roślin i zwierząt, szczególnie wodnych i związanych ze środowiskami występującymi w dolinach rzecznych. Zwiększa to bioróżnorodność krajobrazu i umożliwia swobodny przepływ genów w sąsiadujących ze sobą populacjach. Ma to duże znaczenie dla przetrwania wielu gatunków, szczególnie w dobie występowania bardzo wielu barier ekologicznych, coraz bardziej skutecznych, szczególnie dla zwierząt.

Migracje zwierząt wodnych na terenie gminy Mrozy są ograniczone, ze względu na brak większych cieków. Mogą one odbywać się głównie w korytach Kostrzynia i Witówki, t.j. w kierunku północ-południe.

D. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Aktualną charakterystykę środowiska kulturowego, w tym obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych i dóbr kultury współczesnej, przedstawiono na podstawie informacji zawartych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Mrozy opracowanej w roku 2010 przez Kamilę Juśkiewicz. Poniżej w tabeli podano wykaz obiektów, a w dalszej części rozdziału dodatkową informację o wybranych obiektach zabytkowych.

Tabela D.1. Wykaz obiektów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej na terenie gminy Mrozy. Stan na 15.09.2010 r.

L p.	Obiekt	Miejsco-wość	Adres	Nr ewid. dz.	Informacja o ochronie	Opis
1	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Wojciecha w Jeruzalu	Jeruzal	ul. Rynek 1, 05-317 Jeruzal	839, 840	A-24/130 decyzja z dnia 09.06.1958r.	kościół drewniany z lat 1757-1758, dzwonnica drewniana z XVIII w., mauzoleum Floriana Cieszkowskiego (murowane z 1798 r.), plebania murowana z pocz. XX w.
2	Kościół drewniany w Zespole kościoła parafialnego pw. Św. Wojciecha	Jeruzal	ul. Rynek 1, 05-317 Jeruzal	839		kościół drewniany z lat 1757-1758
3	Dzwonnica drewniana w Zespole kościoła parafialnego pw. Św. Wojciecha	Jeruzal	ul. Rynek 1, 05-317 Jeruzal	839		dzwonnica drewniana z XVIII w

4	Mauzoleum Floriana Cieszkowskiego w Zespole kościoła parafialnego pw. Św. Wojciecha	Jeruzal	ul. Rynek 1, 05-317 Jeruzal	839		mauzoleum Floriana Cieszkowskiego (murowane z 1798 r.)
5	Plebania murowana w Zespole kościoła parafialnego pw. Św. Wojciecha	Jeruzal	ul. Rynek 2, 05-317 Jeruzal	840		plebania murowana z pocz. XX w.
6	Zespół dworski	Łukówiec	Łukówiec	1202/3, 131		
7	Dwór w Zespole dworskim	Łukówiec	Łukówiec 21	1202/3	A-66/359 decyzja z dnia 05.03.1962 r.	rządcówka drewniana z końca XVIII w.
8	Spichlerz w Zespole dworskim	Łukówiec	Łukówiec	131	A-150/647 decyzja z dnia 09.04.1962 r.	ruina spichlerza murowanego z I poł. XIX w.
9	Zespół dworsko-parkowy	Kuflew	Kuflew 12	1098/1, 1097/2, 1095, 619/4	A-333 decyzja z dnia 30.12.1983 r.	dwór drewniany z drugiej połowy XIX w., oficyna, obora, stajnia, gorzelnia-murowana z końca XIX w, pozostałości parku krajobrazowego, stawy
10	Dwór drewniany	Kuflew	Kuflew 12	1098/1		dwór murowany z drugiej połowy XIX w.
11	Obora murowana	Kuflew		1097/2		
12	Gorzelnia	Kuflew		619/4		
13	Pozostałości parku	Kuflew		1095		
14	Zespół sakralny w Kuflewie	Mała Wieś	Mała Wieś 123	406, 407	A-28/153	organistówka drewniana z pocz. XX w., dzwonnica murowana z XVIII w., plebania murowana z pocz. XX w., plebania wikariat drewniany z pocz. XX w., figura św. Jana Nepomucena po 1777 r.
15	Dzwonnica murowana w Zespole sakralnym w Kuflewie	Mała Wieś	Mała Wieś 124	406		dzwonnica murowana z XVIII w.
16	Plebania murowana w Zespole sakralnym w Kuflewie	Mała Wieś	Mała Wieś 125	406		plebania murowana z pocz. XX w.
17	Organistówka drewniana w Zespole sakralnym w Kuflewie	Mała Wieś	Mała Wieś 126	406	A-220/900	organistówka drewniana z pocz. XX w.
18	Figura św. Jana Nepomucena w Zespole sakralnym w Kuflewie	Mała Wieś	Mała Wieś 127	406		ok. 1777 r.

19	Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego w Rudce	Rudka	Al.. T. Dunina 1	1/6	A-334 decyzja z dnia 30.12.1983 r.	budynek główny sanatorium murowany autorstwa spółki Jankowski i Lilpop, pierwsze skrzydło oddane do użytku w 1908 r., rozbudowany w latach 1914, 1927, leżalnie drewniane, dom dyrektora, ujęcie wody, portiernia, budynek administracyjno-gospodarczy, lodownia, piwnice, kotłownia, magazyn
20	Kapliczka "Biały Słup"	Topór	Rezerwat "Florianów"	przy drodze Płomieniec - "Trytwa"	B-83 decyzja WKZ nr 2623/05 z dnia 21.12.2005 r.	cokół upamiętniający miejsce śmierci Floriana Cieszkowskiego w 1798 r.
21	Kapliczka z figurą św. Antoniego	Kuflew	park przydworski	1095	B-84 decyzja WKZ nr 2624/05 z dnia 21.12.2005 r.	pomnik postawiony w podzięce za odzyskanie majątku kuflewskiego w 1864 r.
22	Kapliczka murowana z końca XIX w.	Dębowce	przy posesjach nr 15 i 16	805/2 (droga), przy dz. 777/1, 774		kapliczka murowana z dachem dwuspadowym, poświęcona Matce Bożej
23	Kapliczka murowana z pocz. XX w.	Mrozy	k/młyna wodnego	970		wzniesiona ku czci Matki Boskiej
24	Kapliczka drewniana z 1851 r.	Wola Rafałowska		513		kapliczka ufundowana w rocznicę powstania listopadowego; drewniana konstrukcji zrębowej, oszalowana, czworoboczna o powierzchni 6 m2 z wejściem zamkniętym odcinkowo oraz dwoma okulusami w ścianach bocznych. Dach namiotowy kryty gontem, zwieńczony kutym żelaznym krzyżem
25	Młyn wodny murowany z pocz. XX w.	Grodzisk	ul. Młyńska	861/1		budynek wraz z urządzeniami napędowymi
26	Budynek dawnego Urzędu Gminy (GRN) z ok. 1920 r.	Jeruzal	ul. Rynek 15	834/2		budynek murowany z ok. 1920 r., dawna siedziba urzędu gminy, później Gromadzkiej Rady Narodowej
27	Młyn wodny murowano-drewniany z pocz. XX w.	Mrozy	ul. Pokoju	974		

28	Młyn wodny murowany (dawna fabryka noży "Gerlacha" - Nożownia)	Mrozy	ul. Pokoju 170	998		budynek wybudowany przez Weronikę Dąbrowską w 1867 r. z przeznaczeniem na tartak drewniany; po pożarze odbudowany jako budynek murowany; w 1908 r. w budynku powstała fabryka noży Emila Gerlacha
29	pozostałości młyna wodnego "Dębkowizna", drewniany z końca XIX w.	Mrozy	ul. Nadrzeczna	2313/3		
30	Zespół budynków dworca kolejowego	Mrozy	ul. Kolejowa	2306/9		piętrowy budynek dworca kolejowego PKP z 1888 r. projektu Alfonsa Kropiewnickiego - architekta Warszawy; drewniana poczekalnia spłonęła we wrześniu 1939 r. w trakcie bombardowania
31	Rynek wraz z otaczającymi pierzejami	Jeruzal	ul. Rynek	926/1		rynek z XVI w. o wymiarach 100x120 m
32	Cmentarz parafialny w Jeruzalu	Jeruzal	ul. Szkolna	626		cmentarz parafialny założony w I poł. XIX w., najstarszy istniejący nagrobek z 1849 r., pow. 1,3 ha
33	Cmentarz przykościelny w Jeruzalu	Jeruzal	ul. Rynek	839		cmentarz przykościelny z ok.. XV w., na jego terenie Mauzoleum Floriana Cieszkowskiego z 1798 r.
34	Cmentarz grzebalny w Sokolniku	Sokolnik	przy drodze powiatowej Kałuszyn-Latowicz	950		cmentarz grzebalny założony w II poł. XIX w., najstarszy istniejący nagrobek z 1899 r., pow. 1,5 ha
35	Cmentarz parafialny w Mrozach	Mrozy	ul. Św. Teresy od Dz. Jezus	2226, 2582		cmentarz parafialny założony w 1931 r., najstarszy istniejący nagrobek z 1934 r.
36	Cmentarz ewangelicki	Mrozy	ul. Mickiewicza	2229		cmentarz ewangelicki z pocz. XX w.
37	Dom drewniany	Dębowce	Dębowce 40	907/1		pocz. XX w.
38	Dom drewniany	Guzew	Guzew 95	683/1		pocz. XX w.
39	Dom drewniany	Jeruzal	ul. Szkolna 1	652/2		pocz. XX w.
40	Dom drewniany - leśniczówka	Topór (Jeziorek)	Topór	838/6		2 poł. XIX w.
41	Dom murowany - leśniczówka	Płomieniec	Rezerwat "Florianów	194		2 poł. XIX w.
42	Dom drewniany	Kruki	Kruki 20	109/1		1900 r.
43	Dom drewniany	Łukówiec	Łukówiec 37	195		II poł. XIX w.
44	Dom drewniany	Mała Wieś	Mała Wieś 93	336		pocz. XX w.

45	Dom drewniany	Mrozy	ul. Pokoju 29	619		pocz. XX w., dawniej mieściła się w tym budynku biblioteka
46	Dom drewniany	Mrozy	ul. Pokoju 37, 39	625/5, 625/2		koniec XIX w.
47	Dom drewniany	Mrozy	ul. Pokoju 41, 43	628, 639		pocz. XX w.
48	Dom drewniany	Mrozy	ul. Pokoju 77, 79	683/1, 683/3		1933 r.
49	Dom drewniany	Mrozy	ul. Pokoju 89	684/6		koniec XIX w.
50	Dom murowany	Rudka	ul. Spacerowa 3	59		pocz. XX w.
51	Dom murowany - willa	Rudka	ul. Spacerowa 5	61		pocz. XX w.
52	Dom drewniany - leśniczówka	Rudka	Mrozy, ul. Tartaczna	354 (Rudka)		pocz. XX w.
53	Dom drewniany	Sokolnik	Sokolnik 30	649		koniec XIX w.
54	Dom drewniany	Sokolnik	Sokolnik 42	541		koniec XIX w.
55	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 7	107		pocz. XX w.
56	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 9	442/2		pocz. XX w.
57	Dom murowany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 45	450		pocz. XX w.
58	Dom murowany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 60	240		1931 r.
59	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 99	467		pocz. XX w.
60	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Lipowa 105	398/4		pocz. XX w.
61	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Dębowa 5	70/1		pocz. XX w.
62	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Dębowa 12	63/5		pocz. XX w.
63	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Dębowa 19	44		pocz. XX w.
64	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Dębowa 24	43/7		pocz. XX w.
65	Dom drewniany	Wola Rafałowska	ul. Dębowa 42	427/10		pocz. XX w.
66	Krzyż z Powstania Styczniowego	Sokolnik		956 w Sokolniku		Krzyż postawiony w miejscu pochówku poległych powstańców w bitwie pod Kuflewem w dniu 27 października 1863 r.

67	Pomnik w Mrozach ku czci poległych w obronie Ojczyzny w latach 1914-1920 oraz 1939-1945	Mrozy	ul. Mickiewicza 35	2231/2 w Mrozach		Pomnik odsłonięty w 20 rocznicę odzyskania niepodległości w 1938 r.
68	Pomnik ku czci żołnierzy NSZ z oddziału "Orla"	Grodzisk		855 w Grodzisku - droga powiatowa		Pomnik postawiony ku czci poległych w walkach z sowieckim okupantem i w katowniach UB w Grodziszczu, upamiętniający bitwę z 3 czerwca 1948 r.
69	Pamiętkowy kamień w Kuflewie	Kuflew	przy skrzyżowaniu drogi powiatowej z drogą gminną, przy sklepie	2167 (Mała Wieś) / 104(Kuflew)	władający: Gmina Mrozy	Kamień umieszczono z okazji 10 rocznicy odzyskania niepodległości. Obok kamienia posadzono dąb wolności
70	Krzyż i kamień w Jeruzalu	Jeruzal	przy kościelnym ogrodzeniu, od strony północnej	926/1		Krzyż z pamiątkowym kamieniem usytuowany przy kościelnym ogrodzeniu, ku czci mieszkańców poległych w obronie niepodległości, postawiony z okazji 10 rocznicy odzyskania niepodległości
71	Pamiętkowy głaz w Lipinach	Lipiny	przy Szkole Podstawowej	1137/1		Odsłonięta w 2005 r. tablica upamiętnia cudowne ocalenie mieszkańców Lipin we wrześniu 1939 r., którzy mieli zginąć w odwecie za zamordowanie jednego z niemieckich żołnierzy
72	Pomnik ku czci ks. Kazimierza Fertaka	Mrozy	ul. Św. Teresy	2228		Ks. Kazimierz Fertak - proboszcz parafii Mrozy w latach 1941-1948, przede wszystkim wielki Polak, zasłużony duszpasterz, przyjaciel młodzieży, opiekun żołnierzy AK i harcerzy z Szarych Szeregów.
73	Pomnik ku czci Jana Pawła II	Mrozy	ul. Św. Teresy	2595		Pomnik odsłonięty w 30 rocznicę wyboru Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową

1.1. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków

A. Jeruzal: zespół sakralny parafii p.w. Św.Św. Wojciecha i Mikołaja Biskupów (wpisany do rejestru zabytków pod Nr 24/130 decyzją z dn. 09.06.1958 r.): kościół drewniany z lat 1757-1758, dzwonnica drewniana z XVIII w., mauzoleum Floriana Cieszkowskiego (murowane z 1798r.), plebania murowana z pocz. XX w.

B. Łukówiec: pozostałości zespołu dworskiego: rządcówka drewniana k. XVIII w. (wpisana do rejestru zabytków pod Nr 66/359 decyzją z dn. 05.03.1962 r.), ruina spichlerza murowanego z I

poł. XIX w. (wpisana do rejestru zabytków pod Nr 150/647 decyzją z dn. 09.04.1962 r.).

C. Kuflew: zespół dworski (wpisany do rejestru zabytków pod Nr 333 decyzją z dn.30.12.1983r.): dwór murowany z 2 poł. XIX w., oficyna, obora, stajnia gorzelnia– murowane z końca XIX w., pozostałości parku krajobrazowego.

D. Kuflew: zespół sakralny parafii p.w. Św. Św. Marcina i Mikołaja: kościół drewniany z 1759 r (wpisany do rejestru zabytków pod Nr 28/153 decyzją z dn. 08.12.1958 r.) spalony w 1986 r., organistówka drewniana z pocz. XX w. (wpisana do rejestru zabytków pod Nr 220/900 decyzją z dn. 15.01.1971 r.), dzwonnica murowana z XVIII w., plebania murowana z początku XX w., plebania – wikariat drewn. z początku XX w., figura Św. Jana Nepomucena - po 1777 r.

E. Rudka: Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego (wpisany do rejestru zabytków pod Nr 334 decyzją z dn. 30.12.1983 r.): budynek główny sanatorium murowany wg proj. Karola Jankowskiego w latach 1902-1908, rozbudowany w latach 1914, 1927, leżalnie drewniane, dom dyrektora, ujęcie wody, portiernia, budynek administracyjno-gospodarczy, lodownia, piwnice, kotłownia, magazyn.

1.2. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

A. Topór: Kapliczka „Biały Słup” w formie cokołu, upamiętniająca miejsce śmierci Floriana Cieszkowskiego w 1798 r., położona w rezerwacie „Florianów” przy drodze Płomieniec – „Trytwa” - decyzja WKZ nr 2623/05 z dnia 21.12.2005 r.

B. Kuflew: Kapliczka z figurą św. Antoniego w parku dworskim, pomnik postawiony w podzięce za odzyskanie majątku kuflewskiego w 1864 r. - decyzja WKZ nr 2624/05 z dnia 21.12.2005 r.

1.3. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Oprócz obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w gminie występuje liczna grupa różnych obiektów zabytkowych wpisanych do ewidencji gminnej. W większości są to domy mieszkalne, ale także zabytki architektury użyteczności publicznej, cmentarze, kapliczki itp. Ich pełny wykaz podano w tab. D.1.

2. DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Są to obiekty współczesne, nie zaliczane do zabytków, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki i zespoły budynków, ich wnętrza i detale itp. będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń o wysokiej wartości artystycznej lub historycznej, ważne dla lokalnej społeczności. Na terenie gminy Mrozy do dóbr kultury nwwspółczesnej można zaliczyć następujące obiekty:

A. Mrozy: pomnik ku czci poległych w obronie Ojczyzny w latach 1914-1920 i 1939-1945, przy ul. Mickiewicza 35.

B. Mrozy: pomnik ku czci ks. Kazimierza Fertaka, przy ul. Św. Teresy.

- C. Mrozy: pomnik ku czci Jana Pawła II, przy ul. Św. Teresy.
- D. Grodzisk: pomnik ku czci żołnierzy NSZ z oddziału „Orla”.
- E. Kuflew: pamiątkowy kamień przy skrzyżowaniu drogi powiatowej z drogą gminną.
- F. Jeruzal: krzyż i kamień przy kościelnym ogrodzeniu.
- G. Lipiny: pamiątkowy głaz przy Szkole Podstawowej,

3. ARCHEOLOGIA

3.1. Źródła informacji

Obszar zajmowany dziś przez gminę Mrozy od dawna znajdował się w kręgu zainteresowań badaczy starożytności. Najwcześniejsze źródła archiwalne dotyczące znalezisk archeologicznych z tego terenu datują się na lata 80-te XIX-go wieku i odnoszą się do grodziska wczesnośredniowiecznego we wsi Grodzisk oraz do znaleziska skarbu XVII-wiecznych monet w pobliżu Mrozów. Kolejne wzmianki o odkryciach archeologicznych z terenu gminy pochodzą z okresu międzywojennego i stanowią efekt poszukiwań znanych badaczy tamtego okresu - L. Sawickiego i S. Roela. W tym też czasie dokonano odkrycia jednego z najciekawszych stanowisk zlokalizowanych na terenie gminy - cmentarzyska ciałopalnego z okresu lateńskiego we wsi Kołacz.

Pozostałe stanowiska archiwalne ujęte w katalogu niniejszego opracowania stanowią efekt przypadkowych odkryć i zgłoszeń do służb konserwatorskich lub Pogotowia Archeologicznego, a także wynik inspekcji i ankiet konserwatorskich przeprowadzanych na terenie gminy.

Badaniami wykopaliskowymi o charakterze ratowniczym objęte zostały cmentarzyska w Kołaczku i Lipinach oraz osada w Zdrojkach. Na wczesnośredniowiecznym grodzisku we wsi Grodzisk przeprowadzono jedynie weryfikacyjne badania sondażowe określające chronologię i funkcję poszczególnych partii obiektu (I. Górską, L. Paderewską, Grodziska Mazowska i Podlasia. Warszawa 1976). Obszar gminy Mrozy nigdy nie był poddany planowym badaniom powierzchniowym ani też badaniom w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

W wyniku przeprowadzonej kwerendy archiwaliów muzealnych i uniwersyteckich, a także zbiorów Oddziału Terenowego Służby Ochrony Zabytków w Siedlcach, pozyskano informacje o 34 stanowiskach archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy Mrozy.

Badania terenowe prowadzone dla potrzeb studium obejmowały weryfikację stanowisk archeologicznych znanych z kwerendy archiwalnej oraz badania powierzchniowe obszaru gminy w części najbardziej prawdopodobnego występowania reliktyw osadnictwa starożytnego i średniowiecznego. Obserwacją objęto także miejsca ewentualnych kolizji różnego rodzaju inwestycji z obszarami zainteresowania konserwatorskiego. Badania terenowe przeprowadzono metodą prospekcji powierzchniowej, notując występowanie materiału zabytkowego na powierzchni ziemi. Na podstawie tych obserwacji określano funkcję, chronologię i zasięg odkrywanych stanowisk.

W wyniku w.w. działań pozyskano informacje o znacznej liczbie stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w administracyjnych granicach gminy Mrozy. Aktualny wykaz stanowisk archeologicznych przedstawiono poniżej w rozdz. 1.3, a na rysunku zmiany studium uwarunkowań w skali 1:10000 (rysunek „Uwarunkowania”) określono ich lokalizację oraz numer ewidencyjny. Na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” wrysowano granice stref ochrony konserwatorskiej obejmujących wszystkie stanowiska archeologiczne.

3.2. Osadnictwo starożytne i wczesnośredniowieczne na terenie gminy Mrozy

Najstarsze znaleziska z terenu gminy Mrozy datowane są na starszą epokę kamienia (ok. 10-8 tys. lat p.n.e.). Ślady pobytu grup łowców paleolitycznych odkryte zostały m.in. na dwóch stanowiskach **w miejscowości Łukówiec oraz na jednym stanowisku w Mrozach**. Są to zazwyczaj znaleziska zgubionych lub porzuconych narzędzi wykonanych z odłupków lub wiórów krzemiennych. Uzyskiwane w ten sposób rozmaite rodzaje noży, drapacze, rylce czy ostrza krzemienne służyły do zdobywania i przetwórstwa żywności oraz produkcji narzędzi z surowców organicznych.

Młodsza epoka kamienia na ziemiach polskich rozpoczyna się ok. 4600 r. p.n.e. Jej najważniejszą cechą było pojawienie się gospodarki wytwórczej obok wyłącznie dotąd stosowanej gospodarki zbieracko-łowieckiej. Pierwsze grupy rolników którzy osiedlili się w tej części Polski należały do kręgu nazywanego kulturą pucharów lejkowatych. Jej plemiona prowadziły gospodarkę rolniczo - pasterską, posługując się narzędziami z odłupków i wiórów krzemiennych oraz starannie wykonanymi toporkami i siekierkami kamiennymi, niejednokrotnie wykonanymi z importowanego surowca krzemienno-krzemianowego. Ta właśnie grupa narzędzi stanowi niemal wyjątkowość wśród znalezisk datowanych na okres neolitu. Najczęściej są to znaleziska luźne, znaczące trasę przejścia pasterskich grup ludności kultury ceramiki sznurowej lub kultury amfor kulistych. Niezwykłym odkryciem było zlokalizowanie osady kultury amfor kulistych w Zdrojkach. Z uwagi na koczowniczy tryb życia preferowany przez ludność tej kultury, tego typu odkrycia stanowią rzadkość.

Rozpowszechnienie się miedzi i brązu do produkcji narzędzi rozpoczęło także nowy rozdział w dziejach ludzkości - epokę metali. We wczesnej fazie tej epoki (II okres epoki brązu tj. ok. 1400-1200 lat p.n.e.) dzisiejszy obszar gminy Mrozy zasiedlony został przez plemiona kultury trzcinieckiej prowadzącej półnomadyczny tryb życia. Ślady punktów osadniczych ludności tej kultury odkryto na stanowiskach w Borkach i w Zdrojkach.

W III okresie epoki brązu na obszarze wschodniego Mazowsza powstają pierwsze osady kultury łużyckiej. Osadnictwo tej kultury funkcjonowało tutaj jeszcze we wczesnej epoce żelaza tj. do ok. 650 r. p.n.e. Z tego okresu pochodzi luźne znalezisko nagolennika brązowego z miejscowości Łukówiec. Na przełomie starszej epoki żelaza i okresu lateńskiego z kultury łużyckiej wyłania się tzw. kultura grobów kloszowych. Na obszarze gminy zanotowano 4 stanowiska tej ciekawej kultury. Najbardziej interesujące wydaje się skupisko znalezisk w okolicach Kołacza. Osadnictwo to trwało niemal nieprzerwanie od wczesnej epoki żelaza (Hallstatt D) przez okres lateński po okres wpływów rzymskich, czyli około 800 lat.

Na okres dominacji cesarstwa rzymskiego w Europie przypada także funkcjonowanie stanowisk w Kuflewie. Okres ten na naszych ziemiach kończy się wraz z ogromnymi migracjami ludów barbarzyńskich spowodowanych atakiem Hunów na obszary nadczarnomorskie, potem zaś na ziemie imperium rzymskiego.

Wczesne średniowiecze na obszarze wschodniego Mazowsza i zachodniego Podlasia rozpoczyna się w 2. poł. VI wieku. W okresie tym dominującą formą osadnictwa były otwarte, pozbawione umocnień osiedla z zabudową typu ziemiankowego lub półziemiankowego. Już w VII w. pojawia się nowy dla tego terenu rodzaj zespołów osadniczych - grody oraz towarzyszące im osady i cmentarzyska. Taki zespół osadniczy funkcjonował w dzisiejszej miejscowości Grodzisk. Zlokalizowane jest tu grodzisko dwuczłonowe datowane na XI w. wraz z otaczającymi je osadami, z których jedna wydaje się mieć charakter produkcyjny. Możliwe, iż relikty cmentarzyska przynależnego do zespołu grodowego odkryto w pobliżu szkoły podstawowej w

Grodzisku. Z uwagi jednak na znaczne zniszczenie stanowiska, nie da się jednoznacznie potwierdzić tego przypuszczenia.

Średniowieczny rodowód, obok Grodziska, może mieć także kilka innych do dziś funkcjonujących wsi - Kuflew, Jeruzal, Łukówiec, Wola Rafałowska. Są one wspominane w źródłach pisanych, a ich chronologię potwierdza materiał ceramiczny.

3.3. Katalog stanowisk zabytków archeologicznych

Miejscowość	Nr stan.	AZP nr obsz.	AZP nr stan.	Funkcja	Kultura	Chronologia	Materiał
Borki	1	60-75	37	ślad osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	2 fr. ceramiki, 1 żużel ceram.
Borki	2	60-75	39	wieś historyczna	nowożytna	nowożytna	12 fr. ceramiki nowożytnej
Borki	2	60-75	39	ślad osadnictwa	-	pradzieje	1 przepalony odłupek krzemienia
Choszcze	1	58-74	36	ślad osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka brązu	1 odłupek krzemienny
Choszcze	2	58-74	37	ślad osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Choszcze	3	58-74	3	ślad osadnictwa	nieokreślona	neolit	1 fr. ceramiki
Choszcze	3	58-74	3	osada	okres nowożytny		31 fr. ceramiki
Choszcze	4	58-75	1	ślad osadnictwa	późne średniowiecze	2 poł. XV w.	8 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Choszcze	5	58-75	2	ślad osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 łuszczeń krzemienny, 1 okruh krzemienny, 1 odłupek krzemienny
Choszcze	5	58-75	2	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XV w.	10 fr. ceramiki
Dąbrowa	1	59-74	6	ślady osadnictwa	średniowiecze	XIII-XIV w.	3 fr. ceramiki
Dębówce	1	60-75	1	cmentarzysko ciałopalne	nieokreślona	nieokreślona	groby
Dębówce	1	60-75	1	osada	nieokreślona	nieokreślona	warstwa kulturowa i przedmioty zabytkowe
Dębówce	2	60-75	2	ślad osadnictwa	amfor kulistych	epoka kamienia	siekierka z krzemienia pasiastego
Dębówce	3	60-75	12	ślad osadnictwa	nowożytna	neolit	wyrób krzemienny
Dębówce	4	60-75	3	osada	trzcieniecka	epoka brązu	ceramika i obiekty kultury trzcienieckiej
Dębówce	5	60-75	4	znalezisko luźne	amfor kulistych	epoka brązu	2 siekiery krzemienne i toporek kamienny
Dębówce	6	60-75	6	cmentarzysko szkieletowe	nieokreślona	nieokreślona	szkielet ludzki oraz ceramika
Dębówce	6	60-75	6	ślad osadnictwa	nieokreślona	pradzieje	1 fr. ceramiki, 1 łuska krzemienna
Dębówce	7	60-75	31	ślad osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 odłupki krzemienne
Dębówce	7	60-75	31	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze	1 fr. ceramiki (wybór) XV w.
Dębówce	7	60-75	31	ślad osadnictwa	nowożytna	nowożytność	1 fr. ceramiki (wybór) XVIII w.
Dębówce	8	60-75	32	ślad osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia – wczesna epoka żelaza	1 przepalony odłupek krzemienny

Dębowce	9	60-75	45	wieś historyczna	nowożytna	nowożytność	28 fr. ceramiki XVI - XVII w.
Dębowce	10	60-75	38	osada	nowożytna	nowożytność	3 fr. ceramiki XVI - XVIII w. (wybór) ułamki cegieł
Dębowce	10	60-75	38	śląd osadnictwa	-	pradzieje	2 odłupki krzemienia, w tym 1 przepalony
Dębowce	11	60-75	44	śląd osadnictwa	-	epoka kamienia – wczesna epoka żelaza	1 odłupek krzemienny
Gójszcz	1	58-74	52	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka brązu	1 odłupek krzemienny
Gójszcz	1	58-74	52	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Gójszcz	1	58-74	52	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Gójszcz	2	58-74	53	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Gójszcz	2	58-74	53	osada	polska	XVII-XVIII w.	9 fr. ceramiki
Gójszcz	4	58-74	55	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Gójszcz	4	58-74	55	osada (?)	polska	XVII-XVIII w.	4 fr. ceramiki
Gójszcz	5	58-74	56	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	VIII w.	1 fr. ceramiki
Gójszcz	6	58-74	12	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XV – 1 poł. XVI w.	21 fr. ceramiki, 1 fr. żużla
Gójszcz	7	58-74	13	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	3 krzemienie (1 okruh, 1 łuszczeń, 1 odłupek)
Gójszcz	7	58-74	13	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XVI w.	7 fr. ceramiki,
Gójszcz	8	58-74	14	śląd osadnictwa	okres nowożytny		11 fr. ceramiki,
Gójszcz	9	58-74	7	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 krzemienie
Gójszcz	9	58-74	7	śląd osadnictwa	okres nowożytny	2 poł. XV w.	18 fr. ceramiki
Gójszcz	10	58-74	8	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 krzemienie
Gójszcz	10	58-74	8	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XVI w.	8 fr. ceramiki
Gójszcz	11	58-74	9	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 krzemienie (1 okruh , 1 odłupek)
Gójszcz	11	58-74	9	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XVI w.	1 fr. ceramiki
Gójszcz	12	58-74	10	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 krzemień
Gójszcz	12	58-74	10	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/o kres nowożytny	XV/XVI w.	5 fr. ceramiki
Gójszcz	13	58-74	11	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 krzemień (łuszczeń)
Gójszcz	13	58-74	10	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XV/XVI w.	2 fr. ceramiki
Grodzisk	1	58-74	1	grodzisko	wczesne średniowiecze	XI w.	1 fr. ceramiki, 1 prześlik gliniany
Grodzisk	2	58-74	2	osada	wczesne średniowiecze		17 fr. ceramiki
Grodzisk	3	58-74	3	osada	wczesne średniowiecze	XI w.	3 fr. ceramiki, 1 czekan żelazny
Grodzisk	3	58-74	3	osada	wczesne	XI-XII w.	14 fr. ceramiki

					średniowiecze		
Grodzisk	3	3	3	osada (?)	polska	późne średniowiecze	4 fr. ceramiki
Grodzisk	4	58-74	4	grób szkieletowy	nieokreślona	nieokreślona	szkielet w obstawie kamiennej
Grodzisk	4	58-74	18	osada przyrodowa	późne średniowiecze	2 poł. XV w.	9 fr. ceramiki, 1 fr. żużla
Grodzisk	4	58-74	18	ślady osadnictwa	starożytność – wczesne średniowiecze		6 fr. ceramiki
Grodzisk	5	58-74	5	grób popielnicowy ?	nieokreślona	starożytność – wczesne średniowiecze	naczynie gliniane
Grodzisk	6	58-74	6	jama osadnicza	nieokreślona	nieokreślona	
Grodzisk	7	58-74	7	osada	nieokreślona	nieokreślona	kilka naczyń glinianych
Grodzisk	8	58-74	17	ślady hutnictwa	nieokreślona	nieokreślona	6 żużli żelaza
Grodzisk	9	58-74	18	ślady osadnictwa	nieokreślona	neolit	1 fr. ceramiki
Grodzisk	9	58-74	18	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI-XII w	1 fr. ceramiki
Grodzisk	10	58-74	19	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 okruch krzemienno
Grodzisk	10	58-74	19	ślady osadnictwa	nieokreślona	okres rzymski	2 fr. ceramiki
Grodzisk	11	58-74	33	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienno
Grodzisk	11	58-74	33	osada	polska	XVII-XVIII w.	7 fr. ceramiki
Grodzisk	12	58-74	34	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 odlup krzemienno
Grodzisk	13	58-74	34	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	1 fr. ceramiki
Grodzisk	14	58-74	40	osada	wczesne średniowiecze	XII w.	8 fr. ceramiki, 2 fr. polepy
Grodzisk	15	58-74	41	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	4 odlupy krzemienne
Grodzisk	16	58-74	42	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Grodzisk	17	58-74	43	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 łuszcza krzemienno
Grodzisk	17	58-74	43	ślady osadnictwa	polska	późne średniowiecze	1 fr. ceramiki
Grodzisk	18	58-74	44	osada	wczesne średniowiecze	XII-XIII w.	12 fr. ceramiki
Grodzisk	18	58-74	44	osada (?)	późne średniowiecze	XV w.	4 fr. ceramiki
Grodzisk	19	58-74	45	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII w.	1 fr. ceramiki
Grodzisk	20	58-74	46	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienno
Grodzisk	21	58-74	47	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	1 fr. ceramiki
Grodzisk	22	58-74	57	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki

Grodzisk	23	58-74	15	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 krzemienie
Grodzisk	23	58-74	15	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XV w.	2 fr. ceramiki
Grodzisk	23	58-74	15	śląd osadnictwa	okres nowożytny	XV/XVI w.	9 fr. ceramiki
Grodzisk	23	58-74	15	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze?	XV/XVI w.	1 fr. ceramiki
Guzew	1	59-74	7	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 okruch krzemienny
Guzew	1	59-74	7	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze?		2 fr. ceramiki
Guzew	2	59-74	8	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Guzew	3	59-74	15	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze?		1 fr. ceramiki
Guzew	4	59-74	16	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	3 fr. ceramiki
Guzew	5	58-74	16	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Guzew	6	58-74	24	osada?	nieokreślona	epoka kamienia/wczesna epoka żelaza	1 fr. ceramiki
Guzew	7	58-74	25	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	4 fr. ceramiki
Guzew	8	58-74	26	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/wczesna epoka żelaza	1 retuszowany odłup krzemienny
Guzew	9	58-74	27	osada?	wczesne średniowiecze	XIII w.	4 fr. ceramiki
Guzew	9	58-74	27	osada	polska	XVI-XVII w.	10 fr. ceramiki
Jeruzal	1	60-74	1	osada	wczesne średniowiecze		fr. ceramiki
Jeruzal	2	60-74	2	osada	wczesne średniowiecze	późne średniowiecze	fr. ceramiki
Jeruzal	2	60-74	2	osada	późne średniowiecze	XIV-XV w.	9 fr. ceramiki
Jeruzal	3	60-74	3	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Jeruzal	4	60-74	44	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 odłup krzemienny
Jeruzal	5	60-74	45	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienny
Jeruzal	5	60-74	45	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Jeruzal	6	60-74	47	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	1 okruch krzemienny
Jeruzal	7	60-74	48	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka brązu	1 okruch krzemienny, 1 odłup produkcyjny
Jeruzal	7	60-74	48	cmentarzysko?	nieokreślona	starożytność	2 fr. przepal. kości ludzkich
Jeruzal	8	60-74	49	obozowisko	łużycka	nieokreślona	22 fr. ceramiki, 3 odłupy, 2 odłupki, 3 okruchy krzem.
Jeruzal	9	60-74	50	cmentarzysko?	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki, 5 fr.

							przepal. kości ludzkich
Jeruzal	10	60-74	51	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1odłupek kamienny
Jeruzal	10	60-74	51	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Jeruzal	10	60-74	51	śląd osadnictwa	polska	XV-XVI w.	1 fr. ceramiki
Jeruzal	11	60-74	52	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka brązu	1 odłup krz., 1świeżak krz., 1 wierzchnik krz.
Jeruzal	11	60-74	52	osada?	nieokreślona	epoka brązu	9 fr. ceramiki
Jeruzal	12	60-74	56	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka żelaza	1 okrucz krzemieny
Jeruzal	12	60-74	56	osada	polska	okres nowożytny	3 fr. ceramiki
Jeruzal	13	60-74	57	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka brązu	1retuszowany odłup krzemieny
Jeruzal	13	60-74	57	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Jeruzal	13	60-74	57	osada	polska	okres nowożytny	11 fr. ceramiki
Jeruzal	14	60-74	58	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIV-XV w.	2 fr. ceramiki
Jeruzal	14	60-74	58	osada	polska	okres nowożytny	9 fr. ceramiki
Jeruzal	15	60-74	59	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 rdzeń krzemieny
Jeruzal	15	60-74	59	śląd osadnictwa	trzcieniecka	wczesna epoka brązu	1 fr. ceramiki
Jeruzal	15	60-74	59	osada?	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	6 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Jeruzal	16	60-74	60	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 odłup krzemieny z naprawy rdzenia?
Jeruzal	17	60-74	61	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka żelaza	1 odłupek krzemieny
Jeruzal	18	60-74	62	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	1 fr. ceramiki
Jeruzal	19	60-74	112	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka żelaza	3 odłupy, 1 bryłka krzemieny
Jeruzal	19	60-74	112	śląd osadnictwa	polska	XV-XVI w.	1 fr. ceramiki
Jeruzal	20	60-74	113	ślady osadnictwa	nieokreślona	paleolit schyłkowy	2 odłupy krzemienne, 1 rdzeń krzemieny
Jeruzal	20	60-74	113	ślady osadnictwa	nieokreślona	wczesna epoka żelaza	3 fr. ceramiki
Jeruzal	21	60-74	114	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		2 fr. ceramiki
Jeruzal	21	60-74	114	obozowisko	nieokreślona	epoka brązu	3 odłupy, 2 odłupki krzemienne, 2 łuszczenie, 1 fr.sierpa krzem.
Jeruzal	21	60-74	114	osada	łużycka	epoka brązu- wczesna epoka żelaza	12 fr. ceramiki
Jeruzal	21	60-74	114	ślady osadnictwa	nieokreślona	MOPR	3 fr. ceramiki
Jeruzal	21	60-74	114	osada	nieokreślona	starożytność	12 fr. ceramiki
Jeruzal	22	60-74	138	ślady osadnictwa	łużycka	epoka brązu	3 fr. ceramiki
Jeruzal	22	60-74	138	ślady osadnictwa	wczesne		2 fr. ceramiki

					średniowiecze		
Jeruzal	22	60-74	138	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	2 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Jeruzal	23	60-74	139	osada	wczesne średniowiecze	XI-XII w.	22 fr. ceramiki, 5 fr. ceramiki ornamentowanej
Jeruzal	23	60-74	139	osada	późne średniowiecze	XIV-XV w.	7 fr. ceramiki, 2 fr. ceramiki ornamentowej
Jeruzal	23	60-74	139	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka żelaza	2 odłupki krzem., 1 rdzeń krzem.
Jeruzal	23	60-74	139	osada?	łużycka	wczesna epoka żelaza	7 fr. ceramiki
Jeruzal	23	60-74	139	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Jeruzal	23	60-74	139	obiekt 1	wczesne średniowiecze	XI w.	7 fr. ceramiki, 7 fr. ceramiki ornamentowanej
Jeruzal	24	60-74	140	osada	polska	okres nowożytny	11 fr. ceramiki
Jeruzal	24	60-74	140	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka żelaza	2 odłupy, 3 okruchy, 1 odłupek krz., 1 rdzeń, 2 ułamane wióry krzem.
Jeruzal	24	60-74	140	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Jeruzal	24	60-74	140	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI w.	1 fr. ceramiki
Jeruzal	24	60-74	140	osada	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	11 fr. ceramiki
Kołacz	1	60-74	4	cmentarzysko		okres późno lateński-OR	2 nacz. gliniane, 10 przedmiotów z żelaza, 25 fr. ceramiki
Kołacz	1	60-74	4	grób popielicowy		okres wpływów rzymskich	2 nacz. gliniane, 10 przedmiotów z żelaza, 25 fr. ceramiki
Kołacz	1	60-74	4	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	1	60-74	4	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI-XII w.	3 fr. ceramiki
Kołacz	2	60-74	5	grób popielicowy	nieokreślona	wczesny okres lateński	urna ze szczątkami ludzkimi i narzędziami
Kołacz	3	60-74	6	cmentarzysko	grobów kloszowych	okres lateński	1 misa gliniana typ IV.1
Kołacz	4	60-74	7	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	3 fr. ceramiki
Kołacz	5	60-74	17	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 retuszowany odłupek krzem.
Kołacz	5	60-74	17	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	1 fr. ceramiki
Kołacz	5	60-74	17	osada?	przeworska	młodszy okres przedrzymski- okres rzymski	5 fr. ceramiki
Kołacz	5	60-74	17	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	3 fr. ceramiki
Kołacz	6	60-74	18	ślady osadnictwa	nieokreślona	mezolit	1 świeżak krzemienisty, 1 ułamany wiórek krzem.
Kołacz	6	60-74	18	osada?	nieokreślona	epoka brązu?	7 fr. ceramiki
Kołacz	6	60-74	18	ślady osadnictwa	wczesne		3 fr. ceramiki

					średniowiecze		
Kołacz	7	60-74	19	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIV-XV w.	2 fr. ceramiki
Kołacz	8	60-74	20	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		2 fr. ceramiki
Kołacz	9	60-74	21	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	2 okruchy krzem.
Kołacz	9	60-74	21	osada?	nieokreślona	epoka brązu?	7 fr. ceramiki
Kołacz	9	60-74	21	osada	nieokreślona	starożytność	12 fr. ceramiki
Kołacz	9	60-74	21	osada?	późne średniowiecze	XIII-XV w.	8 fr. ceramiki
Kołacz	10	60-74	22	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	10	60-74	22	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	3 fr. ceramiki
Kołacz	11	60-74	23	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 odłupek krzem.
Kołacz	11	60-74	23	ślady osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	2 fr. ceramiki
Kołacz	12	60-74	24	obozowisko?	nieokreślona	epoka kamienia	1 odłupek, 1 rdzeń, 2 okruchy, 1 odłub krzem.
Kołacz	12	60-74	24	osada	łużycka?	epoka brązu- wczesna epoka żelaza	12 fr. ceramiki
Kołacz	12	60-74	24	osada	przeworska?	okres rzymski	42 fr. ceramiki
Kołacz	12	60-74	24	ślady osadnictwa	późne średniowiecze		3 fr. ceramiki
Kołacz	12	60-74	24	ślady osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. przep. kości, 1 fr. polepy
Kołacz	13	60-74	25	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłupek krzem.
Kołacz	14	60-74	26	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	2 fr. ceramiki
Kołacz	14	60-74	26	osada	polska	okres nowożytny	9 fr. ceramiki
Kołacz	15	60-74	27	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłup krzem., 1 wiór krzem.
Kołacz	15	60-74	27	ślady osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. polepy
Kołacz	16	60-74	28	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu- epoka żelaza	1 okruh krzemienny
Kołacz	16	60-74	28	ślady osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	3 fr. ceramiki
Kołacz	17	60-74	29	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	3 fr. ceramiki
Kołacz	17	60-74	29	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kołacz	17	60-74	29	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIV-XV w.	2 fr. ceramiki
Kołacz	17	60-74	29	ślady osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. polepy
Kołacz	18	60-74	30	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	18	60-74	30	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	1 fr. ceramiki
Kołacz	19	60-74	31	cmentarzysko	grobów kloszowych	wczesna epoka żelaza	2 fr. ceramiki
Kołacz	20	60-74	32	grób ciałopalny	przeworska?	okres rzymski	14 fr. przep. kości ludzkich, 3 fr. ceramiki
Kołacz	21	60-74	33	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	22	60-74	34	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienny
Kołacz	22	60-74	34	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	22	60-74	34	ślady osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. polepy, 1 fr.

							przep. kości
Kołacz	23	60-74	35	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia - epoka żelaza	1 odlupek krzem.
Kołacz	23	60-74	35	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	23	60-74	35	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	1 fr. ceramiki
Kołacz	24	60-74	36	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	25	60-74	37	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność - wczesne średniowiecze	2 fr. ceramiki
Kołacz	25	60-74	37	śląd osadnictwa	polska	okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Kołacz	26	60-74	38	śląd osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	1 fr. ceramiki
Kołacz	26	60-74	38	śląd osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. polepy
Kołacz	27	60-74	39	śląd osadnictwa	nieokreślona	okres lateński?	1 fr. ceramiki
Kołacz	28	60-74	40	śląd osadnictwa	nieokreślona	okres kamienia	1 odlupek krzem.
Kołacz	28	60-74	40	obiekt osadniczy	nieokreślona	nieokreślona	
Kołacz	29	60-74	41	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia - epoka żelaza	1 odlup krzem.
Kołacz	30	60-74	46	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	2 odlupki krzem., 2 okrucy krzem.
Kołacz	30	60-74	46	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	30	60-74	46	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	1 fr. ceramiki
Kołacz	30	60-74	46	osada	polska	okres nowożytny	3 fr. ceramiki
Kołacz	31	60-74	111	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1 odlup krzem.
Kołacz	31	60-74	111	śląd osadnictwa	nieokreślona	wczesna epoka żelaza	1 fr. ceramiki
Kołacz	31	60-74	111	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kołacz	32	60-74	115	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 krzemień
Kołacz	32	60-74	115	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kruki	1	58-73	43	śląd osadnictwa		starożytność - wczesne średniowiecze	1 fr. ceramiki
Kruki	2	58-73	44	śląd osadnictwa		epoka kamienia- epoka żelaza	1 odlup krzem.
Kruki	2	58-73	44	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kruki	2	58-73	44	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	okres nowożytny	3 fr. ceramiki
Kruki	3	58-73	45	śląd osadnictwa		epoka kamienia- epoka żelaza	1 odlup krzem. z retuszem użytkowym
Kruki	4	58-73	46	śląd osadnictwa		wczesna epoka brązu	1 skrobacz krzem.
Kruki	4	58-73	46	śląd osadnictwa		okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Kruki	5	58-73	47	śląd osadnictwa		XIII w.	1 fr. wylewu naczynia glinianego
Kuflew	1	59-74	1	miasto	polska	XVI-XVIII w. lokacja po 1521r	32 fr. ceramiki
Kuflew	2	59-74	2	grodzisko	wczesne		

					średniowiecze		
Kuflew	2	59-74	2	osada	wczesne średniowiecze	XIII w.	w. kulturowa
Kuflew	2	59-74	2	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII –XIV w.	1 fr. ceramiki
Kuflew	3	59-74	16	dwór obronny	polska	XV –XVI w.	cegły w trakcie wybiórki piasku
Kuflew	4	59-74	47	osada?	wczesne średniowiecze	XII-XIII w.	7 fr. ceramiki
Kuflew	5	59-74	48	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłupek krzem.
Kuflew	5	59-74	48	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Kuflew	5	59-74	48	osada	późne średniowiecze	XIII –XIV w.	9 fr. ceramiki
Kuflew	6	59-74	49	osada	wczesne średniowiecze	XII –XIII w.	14 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Kuflew	7	59-74	50	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki,
Kuflew	7	59-74	50	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIV –XV w.	1 fr. ceramiki,
Kuflew	8	59-74	51	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki,
Kuflew	8	59-74	51	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII –XIII w.	3 fr. ceramiki,
Kuflew	8	59-74	51	śląd osadnictwa	polska	po 1840 r.	moneta 1840 „Grosz polski”
Kuflew	9	59-74	59	osada	nieokreślona	okres rzymski	13 fr. ceramiki
Kuflew	9	59-74	59	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII w.	2 fr. ceramiki
Kuflew	9	59-74	59	osada	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	12 fr. ceramiki
Kuflew	9	59-74	59	ślady osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	3 fr. ceramiki
Kuflew	10	59-74	60	osada?	nieokreślona	starożytność	5 fr. ceramiki
Kuflew	10	59-74	60	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kuflew	11	59-74	61	osada	nieokreślona	starożytność	20 fr. ceramiki
Kuflew	11	59-74	61	osada	wczesne średniowiecze	przed XI w.	13 fr. ceramiki
Kuflew	11	59-74	61	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI-XII w.	3 fr. ceramiki
Kuflew	11	59-74	61	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	2 fr. ceramiki
Kuflew	12	59-74	62	osada?	nieokreślona	starożytność	5 fr. ceramiki
Kuflew	12	59-74	62	osada?	wczesne średniowiecze	XII w.	7 fr. ceramiki
Kuflew	12	59-74	62	osada?	polska	okres nowożytny	4 fr. ceramiki
Kuflew	13	59-74	63	śląd osadnictwa	nieokreślona	okres rzymski?	1 fr. ceramiki
Kuflew	13	59-74	63	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		2 fr. ceramiki
Kuflew	13	59-74	63	osada	polska	okres nowożytny	9 fr. ceramiki, 1 moneta XVII w. szeląg Jana Kazimierza

Kuflew	14	59-74	64	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 okrucz krzem.
Kuflew	14	59-74	64	osada	wczesne średniowiecze	XII –XIII w.	18 fr. ceramiki
Kuflew	14	59-74	64	cmentarzysko	nieokreślona	nieokreślona	1 fr. przep. kości ludzkiej
Kuflew	15	59-74	65	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit?	1 fr. ceramiki
Kuflew	15	59-74	65	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kuflew	16	59-74	66	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kuflew	16	59-74	66	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kuflew	16	59-74	66	śląd osadnictwa	późne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Kuflew	17	59-74	67	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kuflew	18	59-74	68	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	2 fr. ceramiki
Kuflew	19	59-74	42	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	2 odłupki krzem.
Kuflew	20	59-74	43	ślady osadnictwa	grobow kloszowych	wczesna epoka żelaza	3 fr. ceramiki
Kuflew	20	59-74	43	osada	przeworska	młodszy okres przedrzymski- okres rzymski	83 fr. ceramiki
Kuflew	21	59-74	53	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kuflew	22	59-74	54	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	2 odłupki krzem.
Kuflew	22	59-74	54	osada	trzcieniecka	wczesna epoka brązu	12 fr. ceramiki
Kuflew	22	59-74	54	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Kuflew	23	59-74	55	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Kuflew	23	59-74	55	ślady osadnictwa	późne średniowiecze	XIV –XV w.	2 fr. ceramiki
Kuflew	24	59-74	118	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit?	1 fr. ceramiki
Kuflew	24	59-74	118	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Kuflew	25	59-74	119	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłupek krzem.
Kuflew	25	59-74	119	osada	przeworska	okres rzymski	75 odłupek krzem., 4 fr. polepy, 1 żużel żelazny
Kuflew	25	59-74	119	osada?	wczesne średniowiecze		8 fr. ceramiki
Kuflew	25	59-74	119	osada	polska	XIV –XV w.	12 fr. ceramiki
Kuflew	26	59-74	120	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1 odłup krzem.
Kuflew	26	59-74	120	osada	nieokreślona	MOPR-OR	10 fr. ceramiki
Kuflew	26	59-74	120	śląd osadnictwa	nieokreślona	okres rzymski	1 fr. ceramiki
Lubomin	1	59-74	17	śląd osadnictwa	polska	XV-XVI w.	2 fr. ceramiki
Lubomin	1	59-74	17	śląd osadnictwa	polska	XVII w.	1 fr. kafla
Lipiny	1	60-75	15	cmentarzysko ciałopalne	grobow kloszowych	epoka brązu	14 fr. ceramiki
Lipiny	2	60-75	29	osada	łużycka	epoka brązu	7 fr. ceramiki, 4

							okruchy ceramiki, 4 odłupki krzemienne
Lipiny	3	60-75	40	śląd osadnictwa	-	epoka kamienia	3 wyroby krzemienne
Lipiny	4	60-75	41	śląd osadnictwa	nieokreślona	pradzieje	2 fr. ceramiki, 1 odłupek krzemienia
Lipiny	5	60-75	42	osada	nieokreślona	okres wpływów rzymskich	5 fr. ceramiki
Lipiny	5	60-75	42	osada	nieokreślona	pradzieje	4 fr. ceramiki, 3 odłupki krzemienne
Lipiny	6	60-75	43	wieś historyczna	nowożytna	nowożytność	43 fr. ceramiki XV- XVIw, 1 fr. polepy
Łukówiec	1	60-74	8	znalezisko luźne	łużycka	HaD	nagolennik brązowy typu staromińskiego
Łukówiec	3	60-74	9	obozowisko	nieokreślona	paleolit	148 narzędzi krzemiennych
Łukówiec	4	60-74	10	ślady osadnictwa	nieokreślona	paleolit - mezolit	2 drapacze krzemienne, 1 rylec krzem.
Łukówiec	5	60-74	63	osada?	nieokreślona	starożytność	7 fr. ceramiki
Łukówiec	5	60-74	63	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		2 fr. ceramiki
Łukówiec	6	60-74	64	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłupek krzemienny, 1 okrucz krz.
Łukówiec	6	60-74	64	ślady osadnictwa	łużycka?	wczesna epoka żelaza	2 fr. ceramiki
Łukówiec	6	60-74	64	osada?	nieokreślona	starożytność	5 fr. ceramiki
Łukówiec	6	60-74	64	osada?	późne średniowiecze	XIII-XIV w.	4 fr. ceramiki
Łukówiec	7	60-74	65	śląd osadnictwa	nieokreślona	mezolit	1 wiórek krzemienny
Łukówiec	7	60-74	65	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze?		1 fr. ceramiki
Łukówiec	8	60-74	66	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Łukówiec	9	60-74	67	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 okrucz krzemienny
Łukówiec	9	60-74	67	śląd osadnictwa	trzcieniecka?	epoka brązu	1 fr. ceramiki
Łukówiec	9	60-74	67	osada?	nieokreślona	starożytność	4 fr. ceramiki
Łukówiec	9	60-74	67	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Łukówiec	10	60-74	68	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka brązu	1 odłupek krzemienny
Łukówiec	10	60-74	68	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Łukówiec	11	60-74	69	osada	nieokreślona	starożytność	9 fr. ceramiki
Łukówiec	12	60-74	70	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Łukówiec	12	60-74	70	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Łukówiec	12	60-74	70	ślady osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	1 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Mała Wieś	1	59-74	3	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII-XIII w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	2	59-74	34	śląd osadnictwa	nieokreślona	neolit	epoka kamienia-epoka żelaza
Mała Wieś	3	59-74	35	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia/epoka żelaza	2 odłupki krzemienne, 1 okrucz krz.

Mała Wieś	3	59-74	35	osada	łużycka –kultura grobów kloszowych ?	wczesna epoka żelaza	24 fr. ceramiki
Mała Wieś	3	59-74	35	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	4	59-74	36	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	2 odlupki krzemienne
Mała Wieś	4	59-74	36	śląd osadnictwa	nieokreślona	wczesna epoka żelaza	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	4	59-74	36	śląd osadnictwa	polska	okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Mała Wieś	5	59-74	37	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII-XIII w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	6	59-74	38	śląd osadnictwa	amfor kulistych	neolit	1 odlupek krzemieny, (1 odl. z siekier wyk. z krzem. pasiastego)
Mała Wieś	6	59-74	38	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 u. wiórek krzemieny
Mała Wieś	7	59-74	39	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Mała Wieś	8	59-74	40	osada	nieokreślona	starożytność	7 fr. ceramiki
Mała Wieś	9	59-74	41	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	2 odlupy krzemienne
Mała Wieś	9	59-74	41	osada	nieokreślona	starożytność	9 fr. ceramiki
Mała Wieś	9	59-74	41	osada	późne średniowiecze	XIII-XV w.	12 fr. ceramiki
Mała Wieś	10	59-74	42	obozowisko	nieokreślona	epoka kamienia/ epoka brązu	3 odlupki krzemienne, 5 odlupów krz., 1 wiórek krz.
Mała Wieś	10	59-74	42	osada	grobów kloszowych	wczesna epoka żelaza	75 fr. ceramiki
Mała Wieś	11	59-74	43	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI-XII w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	12	59-74	44	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze?		1 fr. ceramiki
Mała Wieś	12	59-74	44	osada	polska	okres nowożytny	5 fr. ceramiki, ½ kopiejki (po 1913r)
Mała Wieś	12	59-74	44	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze?		1 fr. ceramiki
Mała Wieś	13	59-74	45	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	14	59-74	46	śląd osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu- epoka żelaza	2 odlupy krzemienne
Mała Wieś	14	59-74	46	osada?	nieokreślona	wczesna epoka żelaza?	4 fr. ceramiki
Mała Wieś	14	59-74	46	osada	nieokreślona	starożytność	15 fr. ceramiki
Mała Wieś	14	59-74	46	osada?	wczesne średniowiecze	XIII w.	6 fr. ceramiki
Mała Wieś	15	59-74	52	ślady osadnictwa	nieokreślona		3 fr. ceramiki
Mała Wieś	16	59-74	53	śląd osadnictwa	trzciniacka	wczesna epoka brązu	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	16	59-74	53	osada?	nieokreślona	starożytność	5 fr. ceramiki
Mała Wieś	17	59-74	54	śląd osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	17	59-74	54	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIII-XV w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	18	59-74	55	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII w.	1 fr. ceramiki
Mała Wieś	19	59-74	56	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	XIV-XV w.	1 fr. ceramiki

Mała Wieś	20	59-74	57	osada	nieokreślona	okres rzymski	8 fr. ceramiki
Mała Wieś	20	59-74	57	osada	wczesne średniowiecze	XII w.	12 fr. ceramiki
Mała Wieś	20	59-74	57	osada	polska	okres nowożytny	7 fr. ceramiki, 1 fr. polepy
Mała Wieś	21	59-74	58	osada?	nieokreślona	starożytność	8 fr. ceramiki
Mała Wieś	21	59-74	58	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		1 fr. ceramiki
Mała Wieś	21	59-74	58	ślady osadnictwa	polska	późne średniowiecze- okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Mrozy	1	58-74	8	skarb	polska	XVII-XVIII w.	32 srebrne monety
Mrozy	2	58-74	10	znalezisko luźne	ceramiki sznurowej	neolit	1 toporek kamienny
Mrozy	3	58-74	9	ślady osadnictwa	nieokreślona	paleolit schyłkowy	2 narzędzia krzemienne
Mrozy	4	58-74	5	ślady osadnictwa	trzcieniecka	epoka brązu	1 fr. ceramiki, 1 krzemień (łuszczeń)
Mrozy	5	58-74	6	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	3 krzemienie (przepalone okruchy)
Mrozy	5	58-74	6	ślady osadnictwa	okres nowożytny	XVI w.	28 fr. ceramiki
Natolin	1	58-74	20	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka brązu	1 odlup krzemieny
Natolin	2	58-74	21	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 fr. łuszczenia krzemienego
Natolin	2	58-74	21	osada?	nieokreślona	starożytność	7 fr. ceramiki
Natolin	2	58-74	21	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI w.	2 fr. ceramiki
Natolin	3	58-74	22	ślady osadnictwa	łużycka	wczesna epoka żelaza	3 fr. ceramiki
Natolin	4	58-74	28	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	
Natolin	4	58-74	28	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Natolin	4	58-74	28	osada?	wczesne średniowiecze	XII-XIII w.	4 fr. ceramiki
Natolin	4	58-74	28	ślady osadnictwa	polska	XV-XVI w.	1 fr. ceramiki
Rudka	1	58-74	13	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka brązu	1 odlupek krzemieny
Rudka	2	58-74	14	ślady osadnictwa	nieokreślona	okres rzymski	1 fr. ceramiki
Rudka	2	58-74	14	ślady osadnictwa	polska	XVI-XVII w.	2 fr. ceramiki
Rudka	3	58-74	15	osada?		wczesne średniowiecze	6 fr. ceramiki
Rudka	3	58-74	15	osada	polska	XV-XVII w.	9 fr. ceramiki
Rudka	4	58-74	16	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XI-XII w.	1 fr. ceramiki
Rudka	4	58-74	16	osada?	polska	okres nowożytny	6 fr. ceramiki
Skruda	1	58-74	38	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	2 fr. ceramiki
Skruda	2	58-74	39	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki

Skruda	2	58-74	39	ślady osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona	2 fr. kości
Skruda	3	58-74	48	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	1 fr. ceramiki
Skruda	3	58-74	48	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	1 fr. ceramiki
Sokolnik	1	58-74	12	ślady osadnictwa	ceramiki sznurowej	neolit	2 narzędzia kamienne
Sokolnik	2	59-74	22	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Sokolnik	2	59-74	22	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XIII w.	1 fr. ceramiki
Sokolnik	3	59-74	27	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłup krzemienny, 1 wierzchnik krzem.
Sokolnik	4	59-74	28	ślady osadnictwa	nieokreślona	młodsza epoka przedrzymska	1 fr. ceramiki
Sokolnik	5	59-74	29	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Sokolnik	5	59-74	29	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność - wczesne średniowiecze	1 fr. ceramiki
Sokolnik	6	59-74	30	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienny
Sokolnik	7	59-74	31	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Sokolnik	8	59-74	32	ślady osadnictwa	nieokreślona	paleolit-mezolit	1 odłup krzemienny
Sokolnik	9	59-74	33	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Trojanów	1	59-74	9	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 łuszcza krzemienna
Trojanów	2	59-74	10	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Trojanów	3	59-74	11	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 łuszcza krzemienna
Trojanów	4	59-74	12	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 łuszczeń krzemienny
Trojanów	4	59-74	12	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	3 fr. ceramiki
Trojanów	5	59-74	13	ślady osadnictwa	łużycka	epoka brązu – wczesna epoka żelaza	1 fr. ceramiki
Trojanów	5	59-74	13	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII -XIII w.	1 fr. ceramiki
Trojanów	5	59-74	13	osada?	trzcieniecka	okres nowożytny	2 fr. ceramiki
Trojanów	6	59-74	14	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłup krzemienny
Trojanów	7	59-74	18	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu?	2 odłupki krzemienne
Trojanów	7	59-74	18	cmentarzysko?	nieokreślona	epoka brązu	1 fr. ceramiki, 3 fr. przep. kości
Trojanów	8	59-74	19	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	1 skrobacz krzemienny
Trojanów	9	59-74	20	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	1 fr. ceramiki
Trojanów	10	59-74	21	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki

Trojanów	10	59-74	21	ślady osadnictwa	polska	okres nowożytny	3 fr. ceramiki
Trojanów	11	59-74	23	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka żelaza	2 odłupki krzemienne
Trojanów	12	59-74	24	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1 wiórek krzemieny
Trojanów	12	59-74	24	ślady osadnictwa	nieokreślona	neolit?	
Trojanów	13	59-74	25	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Trojanów	13	59-74	25	ślady osadnictwa	nieokreślona		1 rozcieracz kamienny
Trojanów	14	59-74	26	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	2 fr. ceramiki
Wola Kałuska	1	58-73	41	ślady osadnictwa		okres nowożytny	9 fr. ceramiki
Wola Kałuska	1	58-73	41	ślady osadnictwa		okres nowożytny	9 fr. ceramiki
Wola Kałuska	2	58-73	42	ślady osadnictwa		epoka kamienia- epoka żelaza	1 odłupki krzemieny z łuszczenia
Wola Rafałowska	1	58-74	11	znalezisko luźne	nieokreślona	neolit	topór kamienny
Wola Rafałowska	2	59-74	4	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze		2 fr. ceramiki
Wola Rafałowska	3	59-74	5	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	1 łuszcza krzemieny
Wola Rafałowska	4	58-74	29	ślady osadnictwa	wczesne średniowiecze	XII -XIII w.	3 fr. ceramiki
Wola Rafałowska	5	58-74	30	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia	1uł. wiórek krzemieny
Wola Rafałowska	5	58-74	30	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka brązu	6 fr. ceramiki
Wola Rafałowska	5	58-74	30	ślady osadnictwa	nieokreślona	starożytność	1 fr. ceramiki
Wola Rafałowska	6	58-74	31	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kamienia- epoka brązu	1 wierzchnik krzemieny
Wola Rafałowska	7	58-74	32	ślady osadnictwa	nieokreślona	epoka kam.- epoka brązu	1 łuszczeń krzemieny

E. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

1. DEMOGRAFIA

1.1. Liczba ludności

Wg stanu na 31.12.2008 r. (Urząd Statystyczny, Warszawa), gminę Mrozy zamieszkiwało 7.620 osób, w tym 3797 mężczyzn i 3823 kobiet (tab. E.1). Na 1 km² przypadały 52 osoby. Poczynając od początku lat 80. XX w. liczba ludności gminy Mrozy systematycznie zmniejsza się. W porównaniu ze stanem z roku 1978, do roku 2008 liczba ludności zmniejszyła się o 2161 osób. Ujemne saldo migracji stałych utrzymuje się na dosyć wysokim stałym poziomie. Migrują głównie ludzie młodzi z przewagą kobiet, co spowodowało nadwyżkę mężczyzn młodych i w średni wieku w stosunku do liczby kobiet. Przyrost naturalny w ostatnim okresie jest mały, a w niektóre lata ujemny.

Tabela. E.1. Zmiany liczby ludności i podstawowe parametry demograficzne w gminie Mrozy w okresie 1976-2008 w wybranych latach.

Rok	Liczba ludności			Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Zmiana liczby ludności w %	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji stałych
	ogółem	mężczyzn	kobiet				
1976	9570	4579	4991	109	100,0	9,9	-136
1978	9781	4719	5062	107	102,2	4,8	-64
1980	9645	4735	4910	104	100,8	5,5	-121
1983	9633	4752	4881	103	100,6	3,7	-55
1985	9621	4757	4864	102	100,5	1,9	-37
1988	9385	4645	4740	102	98,1	4,0	-43
1991	9346	4570	4776	105	97,7	1,6	-51
1993	9321	4596	4725	103	97,4	2,7	-22
1996	9179	4504	4675	104	95,9	-4,0	-15
1997	9179	4497	4624	103	95,3	1,1	-54
2008	7620	3797	3823	101	91,2	-0,5	-76

Źródło: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 rok. Urząd Statystyczny, Siedlce, 1998 Urząd Statystyczny Warszawa 2009.

1.2. Rozmieszczenie ludności

Na terenie gminy znajduje się 26 miejscowości (26 obrębów geodezyjnych), ale w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju dla gminy Mrozy podanych jest 33 miejscowości (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15.12.1998 r. – Dz.U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031). Przestrzenne rozmieszczenie osiedli wiejskich na terenie gminy Mrozy jest nierównomierne. Największe miejscowości (Mrozy, Sokolnik, Guzów, Grodzisk) znajdują się w północno -zachodniej części gminy. Środkowa część gminy szerokim pasem ciągnącym się na osi północny-wschód - południowy-zachód jest niemal pozbawiona osiedli wiejskich. Wynika to z uwarunkowań przyrodniczych. Przez teren gminy przechodzi szeroka dolina Witówki. Także

tutaj znajdują się największe kompleksy leśne, których obecność eliminuje osadnictwo. Na południe i wschód od tych obszarów znajduje się kilka miejscowości (Topór, Jeruzal, Łukowiec, Lipiny, Dębowce i kilka mniejszych), ale nie dorównują one wielkością dużym wsiom z północnej części gminy.

1.3. Struktura wg płci i wieku

W dniu 31.12.2002 roku na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. W ogólnej liczbie mieszkańców największy jest udział dzieci i młodzieży do lat 19. Stanowią oni 27,1% ogółu mieszkańców (tab. E.2). Udział osób dorosłych w wieku 20-59 lat jest w poszczególnych klasach wiekowych (liczonych co 10 lat) zrównoważony i wynosi nieco w granicach 11-15%. Łącznie ludność w przedziale wiekowym od 20 do 59 lat stanowi 52,6% populacji, natomiast w wieku 60 lat i więcej 20,3% ogółu ludności.

Pod względem struktury płci, średnio przypadało 102 kobiety na 100 mężczyzn. Wskaźnik ten bardzo wyraźnie zmieniał się w poszczególnych klasach wieku. Wśród dzieci i ludności dorosłej w wieku 39 lat liczba kobiet na 100 mężczyzn wynosiła od 89 do 100. Najniższa wartość (79) była w przedziale wiekowym 40-49 lat, po czym systematycznie wzrastała do 1777 w wieku ponad 65 lat. Niedobór kobiet w młodszych klasach wieku wynika z wysokiego wskaźnika migracji stałych. Duża część młodych kobiet opuszcza gminę na stałe, przenosząc się zazwyczaj do miasta. Odwrócenie proporcji następuje w wieku późniejszym i jest efektem nadumieralności mężczyzn, która daje się zauważyć już w przedziale 50-59 lat.

Tabela E.2. Struktura wieku ludności w gminie Mrozy w roku 2002. Oznaczenia: (n - liczba ludności, % - udział procentowy).

Wyszczególnienie		Klasy wieku w latach								Ogółem
		0-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej	
Ogółem	n	1683	702	1311	1069	1268	992	355	1435	8815
	%	19,1	8,0	14,8	12,1	14,4	11,3	4,0	16,3	100,0
Mężczyźni	n	881	351	691	565	707	483	154	518	4350
	%	20,3	8,1	15,9	13,0	16,2	11,1	3,5	11,9	100,0
Kobiety	n	802	351	620	504	561	509	201	917	4465
	%	18,0	7,8	13,9	11,3	12,6	11,4	4,5	20,5	100,0
Liczba kobiet na 100 mężczyzn		91	100	90	89	79	105	130	177	102

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002.

1.4. Poziom wykształcenia

Struktura wykształcenia ludności gminy Mrozy w wieku powyżej 15 lat w roku 2002 przedstawiała się jak niżej podano. Wykształceniem wyższym legitymowało się tylko 5,2% mieszkańców gminy. Z wykształceniem średnim, t.j. policealnym, średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym było łącznie 26,6% ludności, ale z przewagą wykształcenia zawodowego. W grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym było 25,2% ludności gminy.

Najliczniejsza jest grupa z wykształceniem podstawowym, która stanowiła 36,7% ogółu mieszkańców gminy w wieku powyżej 15 lat. Ludność z wykształceniem podstawowym niepełnym i bez wykształcenia stanowiła 6,3% ogółu dorosłej ludności gminy.

Tabela E.2. Poziom wykształcenia ludności w gm. Mrozy w wieku powyżej 15 lat

Wyszczególnienie		Poziom wykształcenia							Ogółem
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstaw. nieukończone i bez wyksz.	
Ogółem	n	383	310	1003	652	1862	2707	462	7379
	%	5,2	4,2	13,6	8,8	25,2	36,7	6,3	100,0
Mężczyźni	n	134	80	570	173	1179	1301	168	3605
	%	3,7	2,2	15,8	4,8	32,7	36,1	4,7	100,0
Kobiety	n	249	230	433	479	683	1406	294	3774
	%	6,6	6,1	11,5	12,7	18,1	37,2	7,8	100,0

Źródło: Urząd Statystyczny Warszawa 2002

Dają się zauważyć różnice w poziomie wykształcenia mieszkańców gminy w zależności od płci. Wykształcenie wyższe i średnie posiada łącznie 26,5% mężczyzn oraz 36,9% kobiet. W grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym wyraźnie dominują mężczyźni – 32,7% mężczyzn osiąga ten poziom wykształcenia, podczas gdy wśród kobiet tylko 18,1%. W grupie z wykształceniem podstawowym udziały obu płci są zbliżone (36-37%), natomiast w grupie z niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia udział kobiet jest nieco wyższy i wynosi odpowiednio 4,7% dla mężczyzn i 7,8% dla kobiet (tab. E.2).

2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

W latach 1995-2005 liczba osób zatrudnionych wyraźnie zmniejszyła się o około 30-40% (tab. E.3). Częściowo wynika to z ogólnego spadku liczby mieszkańców gminy w tych latach, ale także z likwidacji wielu zakładów pracy w okresie transformacji i wynikającego stąd bezrobocia. Ze względu na dogodny dojazd do większych ośrodków miejskich, głównie Warszawy, duża część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie poza jej granicami.

Tabela E.3. Liczba osób zatrudnionych w gminie Mrozy w latach 1995, 2000 i 2005.

Rok	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	1995	2000	2005	1995	2000	2005	1995	2000	2005
Liczba osób	896	524	599	345	210	189	551	314	410
Udział %	100,0	58,5	66,8	100,0	60,9	54,8	100	57,0	74,4

Tabela E.4. Bezrobocie w gminie Mrozy w latach 2003-2005.

Wyszczególnienie	2003	2004	2005
Ogółem	471	439	429
Mężczyźni	280	262	248
Kobiety	191	177	181

W latach 2003 – 2005 liczba bezrobotnych wynosiła 471 – 429 osób i wykazywała niewielki spadek. Stanowiło to około 8% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Wyraźnie wyższy w grupie bezrobotnych był udział mężczyzn.

Na terenach rolniczych, w tym w gminie Mrozy, występuje tzw. bezrobocie ukryte, zatem rzeczywista liczba bezrobotnych jest wyższa niż podają oficjalne wskaźniki.

3. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

W roku 2005 na terenie gminy znajdowało się 3074 mieszkań, w tym 2632 zamieszkane stale. Pod względem formy własności dominowały mieszkania osób fizycznych (2942). Mieszkań należących do Skarbu Państwa było 45, zakładów pracy 46, gminy 36 oraz innych podmiotów 5. Przecietnej liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie stale zamieszkałe wynosiła 3,35, a na jednego mieszkańca przypadało 1,07 izby.

4. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Przez poziom życia należy rozumieć nie tylko materialne i finansowe zasoby mieszkańca gminy lub jego rodziny, ale także inne elementy życia, takie jak możliwości podejmowania pracy zarobkowej, dostęp do służby zdrowia, poziom bezpieczeństwa publicznego, dostęp do szkół, możliwości komunikacyjne, zaopatrzenie w produkty pierwszej potrzeby i środki produkcji, możliwości zbytu produktów rolnych i wiele innych.

Podstawowym wskaźnikiem poziomu życia mieszkańców są zasoby finansowe i możliwości wykonywania pracy zawodowej. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa prowadząc indywidualne gospodarstwa rolne. Poziom opłacalności produkcji rolnej w ostatnich latach obniżał, co nie sprzyjało rozwojowi ekonomicznemu wsi. Z drugiej strony rolnicy otrzymują od kilku lat z funduszy Unii Europejskiej dopłaty bezpośrednie, co wzmacnia finansowo poszczególne gospodarstwa. Istnieje także możliwość korzystania przez rolników i przedsiębiorców z innych funduszy pomocowych.

O materialnym poziomie życia mieszkańców gminy decyduje m.in. liczba zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych. W roku 2006 w gminie Mrozy było zarejestrowanych 500 podmiotów gospodarczych, w tym 19 publicznych oraz 481 prywatnych. Większość dotyczyła handlu hurtowego i detalicznego.

Jednym z elementów wpływających na ogólny poziom życia mieszkańców, jest dostęp dzieci i młodzieży szkolnej do szkół różnego szczebla i różnego typu. Na terenie gminy występują następujące placówki oświatowe:

- gminne przedszkole w Mrozach,
- publiczna szkoła podstawowa w Mrozach i Grodzisku,
- niepubliczna szkoła podstawowa w Lipinach,
- Zespół Szkół Publicznych w Mrozach (gimnazjum i liceum ogólnokształcące),
- Zespół Szkół Publicznych w Jeruzalu (szkoła podstawowa i gimnazjum).

Liczba miejsc w szkołach wynosi około 1080. Ze względu na przewidywany spadek liczby dzieci w wieku szkolnym, baza oświatowa nie wymaga rozbudowy, ale remontów i modernizacji. Przy Zespole Szkół w Mrozach działa Sala Zamiejscowej Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej.

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej można uznać za wystarczający. Na terenie gminy istnieje Samodzielny Specjalistyczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Rudce zajmujący się świadczeniami w zakresie pulmonologii i rehabilitacji leczniczej, Niezależny

Zespół Opieki Zdrowotnej „San-Medica” s.c. w Jeruzalu oraz Niezależny Zespół Opieki Zdrowotnej „Puls” w Mrozach.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminne centrum Kultury im. Heleny Wielobyckiej w Mrozach zajmujące się prowadzeniem zajęć interdyscyplinarnych z dziećmi i młodzieżą oraz organizacją imprez i festunów. Funkcjonuje też Gminna Biblioteka Publiczna w Mrozach z filią w Jeruzalu z czytelnią internetową dla dzieci i dorosłych. Działalność sportowa jest prowadzona przez Klub Sportowy „Watra-Mrozy” działający od roku 1924 oraz Ucznowskie Kluby Sportowe.

F. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Zagrożenia dla ludności mogą wynikać z uwarunkowań przyrodniczych oraz społecznych. Do pierwszych zalicza się klęski żywiołowe, np. powodzie, silne wiatry, intensywne opady deszczu i śniegu, do drugich zagrożenia wynikające z funkcjonowania istniejącej infrastruktury (dogi, linia kolejowa) oraz społecznych zachowań niektórych osób. Za monitoring zagrożeń oraz ich zapobieganie i usuwanie szkód odpowiedzialne są odpowiednie służby, takie jak policja, Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicza Straż Pożarna i inne.

Na terenie gminy Mrozy występują zagrożenia spowodowane wysokimi stanami wód w dolinie Kostrzyna, Witówki i innych mniejszych cieków. Coroczne wiosenne powodzie ograniczają się zazwyczaj do zalewania otwartych łąk, pastwisk i innych gruntów nie zabudowanych w dolinach rzecznych. Rzadko dochodzi do zagrożenia zazwyczaj pojedynczych zabudowanych posesji położonych na obrzeżach dolin rzecznych. Rzeki przepływające przez teren gminy Mrozy nie mają wyznaczonych terenów zagrożenia powodziowego. Tereny takie zostały wyznaczone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie dla dolin większych rzek woj. mazowieckiego, takich jak np. Liwiec. W związku z tym, w niniejszej dokumentacji wyznaczono potencjany zasięg terenów zagrożonych powodzią na mapie topograficznej w skali 1:10000 na podstawie ukształtowania terenu. W granicach tych terenów znajdują się fragmenty doliny Kostrzyna, Witówki, Witówki II (Trytwy) i Witkówki (Kałuski).

G. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Możliwości dalszego rozwoju gminy Mrozy wynikają z kilku korzystnych dla gminy przesłanek, m.in.:

- uwarunkowań przyrodniczych,
- położenia względem dużych ośrodków miejskich, takich jak Warszawa, Mińsk Mazowiecki, Siedlce,
- rozwoju infrastruktury komunikacyjnej,
- rozwoju infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacje, gaz, energetyka itp.),
- stanu rolnictwa,
- możliwości rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej, w tym zabudowy lotniskowej oraz wykorzystania do celów turystycznych cennych terenów przyrodniczych.

Istotnym atutem gminy jest stosunkowo korzystne położenie i możliwości szybkiego dojazdu do Warszawy, szczególnie mieszkańców północnej części gminy. Sytuacja ta ulegnie poprawie po wybudowaniu autostrady A2.

Do istotnych potrzeb należy zaliczyć:

- rozwój systemu oczyszczania ścieków w większości miejscowości gminy,

- budowa gazociągu,
- poprawa stanu technicznego i dalszy rozwój sieci dróg,
- rozwój atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów infrastruktury społecznej.

H. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Strukturę własności gruntów dla gminy Mrozy sporządzono na podstawie rocznego zestawienia zbiorczego wg stanu na 1.01.2010 r. Zachowano numery i nazwy grup rejestrowych wyszczególnione w ww. sprawozdaniu.

Tabela H.1. Struktura własności gruntów w gminie Mrozy wg danych Starostwa powiatowego w Mińsku Maz. Stan na 01.01.2010 r. Udział poniżej 0,1% oznaczono „+”.

Nr grupy rej.	Nr podgrupy rej.	Wyszczególnienie grupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów	Udział %
1	1.1	Gr. wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	908	6,3
	1.2	Gr. w zarządzie PGL Lasy Państwowe	2186	15,1
	1.3	Gr. w trwałym zarządzie państ. jedn. organ. z wyłączeniem PGL	73	0,5
	1.4	Gr. wchodzące w skład zas. nier. Skarbu Państwa z wył. gr. przekaz. w trwały zarząd	248	1,7
		Razem grupa 1	3415	23,6
2	2.1	Gr. SP w użytk. wieczystym osób fizycznych	1	+
	2.2	Gr. SP w użytk. wieczystym państwowych osób prawnych	51	0,3
		Razem grupa 2	52	0,3
3		Gr. spółek SP, przeds. Państwowych i innych państw. Osób prawnych	4	+
4	4.1	Gr. wchodzące w skład gm. zas. nier. z wyłącz. gr. przekaz. w trwały zarząd	282	1,9
	4.3	Pozostałe grunty spośród gr. zaliczanych do 4 grupy	10	0,1
		Razem grupa 4	292	2,0
5	5.4	Gr. gmin i ich związków w użytk. wieczystym pozostałych osób	1	+
6	6.2	Gr., które są wł. powiat. osób prawnych oraz gr. których wł. są nieznani	9	0,1
7	7.1	Gr. osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	9638	66,5
	7.2	Gr. osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	960	6,6
		Razem grupa 7	10598	73,1
8	8.1	Gr., które są wł. roln. spółdz. produkc. i ich zw. oraz gr. których wł. nie są znani	1	+
9		Gr. kościołów i związków wyznaniowych	30	0,2
10		Wspólnoty gruntowe	43	0,3

11	11.1	Gr. wchodzące w skład pow. zas. nier. Z wyłączeniem gr. przek. w trwały zarząd	12	0,1
	11.2	Gr. powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani	6	+
		Razem grupa 11	18	0,1
15	15.1	Gr. spółek prawa handlowego	19	0,1
	15.2	Gr. partii politycznych i stowarzyszeń	3	+
	15.3	Pozostałe gr. spośród gr. zaliczanych do 15 grupy	3	+
		Razem grupa 15	25	0,2
1-15		Powierzchnia ewidencyjna	14488	100,0
1-15		Powierzchnia wyrównawcza	4	+
1-15		Powierzchnia geodezyjna	14492	100,0

Grunty położone w granicach gminy Mrozy wg stanu na 01.01.2010 r. zajmują łącznie 14492 ha (pow. geodezyjna) i są zaliczane do 12 grup rejestrowych (1-11 i grupa nr 15). Największą powierzchnię (9638 ha) zajmują grunty indywidualnych gospodarstw rolnych, co stanowi 66,5% powierzchni gminy, a łącznie z innymi gruntami indywidualnymi których jest 960 ha, 73,1%. Znaczącą powierzchnię zajmują także grunty Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego (2186 ha; 15,1% powierzchni gminy) oraz grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, których powierzchnia (908 ha; 6,3%). Grunty należące do pozostałych grup i podgrup rejestrowych zajmują niewielkie powierzchnie (tab. H.1).

Pod względem struktury własności gruntów, sytuacja w gminie Mrozy jest podobna jak w innych gminach typowo rolniczych woj. mazowieckiego, gdzie zdecydowanie dominuje indywidualna własność ziemi.

I. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

1. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE

Do roku 2010 na terenie gminy Mrozy utworzono następujące obszary i obiekty chronione:

1. Rezerваты przyrody

Do roku 2010 na terenie gminy utworzono 4 rezerваты przyrody. Są to: rezerwat Rudka Sanatoryjna, Florianów, Przełom Witówki i Rogoźnica.

2. Obszary Natura 2000

W granicach gminy Mrozy znajdują się dwa obszary Natura 2000: PLB Dolina Kostrzynia chroniony na podstawie Dyrektywy Ptasiej Unii Europejskiej oraz PLH Rogoźnica chroniony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

3. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu

Został powołany mocą uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr XVII/99/86 z dnia 28.10.1986 r. Utworzono wówczas 7 obszarów, z których jeden - Miński Obszar Chronionego Krajobrazu - znajduje się częściowo w granicach gm. Mrozy. Obecnie

funkcjonuje na podstawie rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu nr 39 z dnia 5 maja 2005 r.

4. Pomniki przyrody

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 25 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r. Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu mińskiego, w granicach gminy Mrozy ochroną objęto 19 pomników.

5. Parki zabytkowe

Zachowały się w miejscowościach: Rudka Sanatoryjna, Dębowce (dawny PGR Rudka) i Kuflew.

1.1. Rezerваты przyrody

Rezerwat Rudka Sanatoryjna

Jest to drugi co do wielkości rezerwat jodły w środkowo-wschodniej Polsce. Utworzony został 25.08.1964 r. na powierzchni 125,64 ha, na terenie Nadleśnictwa Mińsk, w uroczysku Bernatowizna. Położony jest w bliskim sąsiedztwie wsi Mrozy. Jodła w rezerwacie wchodzi w skład drzewostanów różnych zbiorowisk grądowych. Najładniejsze jej płaty zachowały się w oddziałach 82 i 87. Ze względu na nadmierny rozwój grabu (ocienienie), odnawia się stosunkowo słabo. Często spotkać można suche kępy jej nalotu i podrostu. Drzewostan grądu tworzą grab i dąb, niekiedy ze znacznym udziałem sosny. Została ona jednak wprowadzona sztucznie i wywołuje pewne zmiany w naturalnej strukturze zbiorowiska. Ubogą warstwę krzewów buduje właściwie tylko trzmielina brodawkowata. Dość bogate jest natomiast runo, w którym dominują: gwiazdnica wielkokwiatowa, gajowiec żółty, przylaszczka pospolita, fiołek leśny, zawilec gajowy i szczawik zajęczy. Do częstych należą także: trawa perłówka zwisła, delikatna sinozielona przytulia Schultesa oraz turzycza palczasta. W niektórych płatach grądu pojawiają się gatunki ciepłolubne: kokoryczka wonna, silnie pachnący miodownik melisowaty, dzwonek brzoskwiniolistny, groszek czerniejący i wyka kaszubska.

Na niewielkich piaszczystych wzniesieniach występują płaty boru sosnowego świeżego. W borze sosnowym, ale niestety już poza granicami rezerwatu, znajduje się najcenniejsze stanowisko jodły na tym terenie. Przylega ono do rezerwatu od wschodu i położone jest na gruntach Sanatorium Przeciwgruźliczego „Rudka.” Jodła występuje tam zarówno w postaci pięknego, strzelistego starodrzewia jak i różnowiekowego podrostu. Tak samo dobrze odnawia się sosna, której wspaniałe okazy konkurują z jodłą. W granicach rezerwatu stwierdzono obecność trzech gatunków objętych całkowitą ochroną: lilii złotogłów, pomocnika baldaszkowatego oraz płożących się okazów bluszczu pospolitego. Pomnikowy, opleciony na dębie kwitnący okaz tego gatunku znajduje się natomiast na sanatoryjnym dziedzińcu. Z roślin chronionych częściowo spotykane są turówka leśna oraz marzanka wonna.

Rezerwat Florianów

Jest to rezerwat geologiczny utworzony 8.07.1991 r. celem zachowania interesujących form geomorfologicznych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Należą tu: oz, morena czołowa oraz paraboliczna wydma koło wsi Borki. Teren rezerwatu obejmuje oddziały 218-232 (406,04 ha) lasów państwowych uroczyska Florianów, Leśnictwa Płomieniec,

Nadleśnictwa Mińsk. Na powierzchni rezerwatu występują osady czwartorzędowe o miąższości od 60 do 100 metrów. Są to lodowcowe gliny i piaski z głazami oraz fluwioglacjalne piaski ze żwirem (osady trzech kolejnych zlodowaceń) przedzielone łąkami i mułkami zastoiskowymi, a także piaskami i żwirami rzecznyymi okresów interglacjalnych. Centralną część rezerwatu stanowi teren falisty ukształtowany w formy ozu, moreny czołowej i młodszej od nich wydmy parabolicznej pochodzenia eolicznego. Formy te usytuowane są na otaczającym je obszarze płaskiego, piaszczystego sandru wyniesionego na 143-144 m n.p.m. Wysokości bezwzględne na terenie i w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu wahają się od 141 m n.p.m. w obniżeniach dolinnych do 172,7 m n.p.m. na kulminacji moreny czołowej. Główną oś rezerwatu stanowi ciągnąca się południkowo forma ozu. Tworzy on falisty wał wznoszący się na kulminacjach od 155 m n.p.m. w części północnej, do 168 m n.p.m. w części południowej. Południowa i południowo-zachodnia część uroczyska, to zboczowa część moreny czołowej. Jest ona zbudowana z piasków i żwirów z domieszką dużych głazów, z niewielkimi nieregularnymi soczewkami gliny zwałowej. W północno-wschodniej części rezerwatu znajduje się duża wydma paraboliczna osiągająca wysokość 147 m n.p.m. Zbudowana jest z drobnego materiału piaszczystego wywiewanego przez wiatr z osadów budujących oz, sandr i morenę czołową. Teren otaczający oz jest płaski, lekko pochylony ku północy. Na wschód i zachód od ozu, w miejscach mis wytopiskowych po martwym lodzie, znajdują się podmokłe obniżenia wypełnione płytkimi torfami i namułami torfowiskowymi. Odwadniają je dwa lokalne ciekły wpływające do rzeczki Witówki, lewobrzeżnego dopływu Kostrzyna. Prawie cały obszar rezerwatu (88%) pokryty jest lasem. Pozostałą powierzchnię zajmują łąki i nieużytki, występujące głównie na terenach powytopiskowych. Na ozie dominują drzewostany sosnowe, na wydmie sosnowo-brzozowe, zaś w obniżeniach terenu, na glebach wilgotnych - olszowe.

Rezerwat Przełom Witówki

Utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra OŚNiL z dnia 11 grudnia 1995 r. na powierzchni 92,30 ha. Obejmuje fragment lasów państwowych uroczyska Gójszcz w pobliżu wsi o tej samej nazwie, przy granicy z gm. Kałuszyn. Celem ochrony jest zachowanie dojrzałych drzewostanów i dobrze wykształconych zbiorowisk roślinnych porastających dolinę rzeki Witówki (Kałuski) oraz jej sąsiedztwo. Występują tu: ols porzeczkowy *Ribo nigri-Alnetum*, łęg przysrumykowy *Circae-Alnetum*, łęg wiązowo-jesionowy *Filario-Ulmetum*, grąd lipowo-grabowy *Tilio-Carpinetum* oraz bór mieszany *Querco roboris-pinetum*. Do zbiorowisk nieleśnych należy zespół sitowia leśnego *Scirpetum sylvatici* oraz wielkoturzycowy szuwar turzycy błotnej *Caricetum acutiformis*. Bogata jest flora tego rezerwatu. Stwierdzono tu 196 gatunków roślin naczyniowych, w tym 15 gatunków chronionych i 9 rzadkich. Występują m.in.: wawrzynek wilczełyko, lilia złotogłów, storczyk Fuchsa, listera jajowata, kruszczyk szerokolistny i widłaki. W rezerwacie stwierdzono co najmniej 69 gatunków ptaków.

Rezerwat Rogoźnica

Zatwierdzony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. na powierzchni 77,89 ha. Obejmuje południową część dużego uroczyska leśnego Topór, położonego przy południowo-wschodniej granicy gminy, na wschód od wsi Borki. W jego granicach znajdują się cztery oddziały leśne oznaczone numerami: 204-206 i 212 należące do leśnictwa Jeziorek (Nadleśnictwo Mińsk). Rezerwat obejmuje kompleks dobrze zachowanych olsów oraz śródleśne bagno. Na obrzeżach rezerwatu występują

także bory mieszane i wilgotne. Pod względem fitosocjologicznym w rezerwacie dominuje ols porzeczkowy *Ribo nigi-Alnetum* o typowej strukturze kępkowo-dolinkowej. Na znacznie mniejszej powierzchni występuje bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, z charakterystycznymi dla tego zbiorowiska gatunkami, takimi jak bagno zwyczajne i mchy torfowce. W południowej części rezerwatu występuje torfowisko wysokie kontynentalne oraz torfowisko przejściowe, z takimi gatunkami, jak: wełnianka pochwowata i wąskolistna, brzoza omszona, turzyca siwa, czermień błotna. Z gatunków chronionych występuje tu porzeczek czarna i konwalia majowa, a z rzadkich wierzbownica bladuróżowa.

Bogata jest fauna ptaków tego rezerwatu. Z gatunków rzadkich stwierdzono tu: bociana czarnego, trzmielojada, krogulca, brodziec samotnego, mucholówkę małą i dzięcioła średniego.

1.2. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 Dolina Kostrzyna PLB 140009

Obszar chroniony Dolina Kostrzyna zajmuje środkowy i dolny odcinek rzeki na odcinku od drogi Siedlce-Garwolin do ujścia Kostrzyna do Liwca (Dombrowski, Kot 2010). Na odcinku środkowym w granice obszaru włączono także doliny dopływów Kostrzyna: od strony zachodniej dolinę Witówki, od strony wschodniej dolinę Świdnicy. W granicach gminy Mrozy obszar ten zajmuje wschodnią część gminy.

Powierzchnia obszaru wynosi 14160 ha. W jego granicach znajdują się dwa leśne rezerваты przyrody: Florianów liczący 406 ha oraz Rogoźnica o powierzchni 77 ha, a także niewielki fragment Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Cenne pod względem faunistycznym są kompleksy stawów rybnych występujące w dolinie Kostrzyna. Lokalnie zachowały się torfowiska niskie. Dostyć licznie, chociaż w niewielkich płatach, występują lasy łęgowe i olsy porzeczkowe.

W strukturze siedliskowej obszaru dominują łąki i pastwiska zajmujące 76% powierzchni. Lasy i zadrzewienia zajmują 13%, inne tereny rolne 5%, mokradła 2%, zbiorniki wodne i cieki 3% oraz inne tereny 1%.

W roku 2010 stwierdzono łącznie 175 gatunków ptaków, z czego 124 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych oraz 51 gatunków niełgowych i/lub przelotnych (Dombrowski, Kot 2010). Wykazano łącznie 37 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, w tym 24 lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe oraz 13 gatunków przelotnych.

W grupie gatunków lęgowych najwyższą liczebnością odznaczał się derkacz *Crex crex*. Populacja tego gatunku stanowi około 1% krajowej populacji. Derkacz jest jedynym gatunkiem kwalifikującym obecnie dolinę Kostrzyna do sieci OSO Natura 2000.

Liczebności pozostałych (poza derkaczem), dotychczas kwalifikujących tę ostoję gatunków ptaków spadły znacząco w ostatniej pentadzie: zielonki z 14 do 7 par, błotniaka łąkowego z 7-10 do jednej par, a rybitwy czarnej z 40-50 do stanu zerowego w roku 2010. Liczebność żurawia wzrosła z 20-25 par w roku 2003 do 38 w roku 2010. Wzrost liczebności dzięcioła czarnego i lerki był jeszcze wyższy, bo odpowiednio: 2,5- i 6-krotny. Również liczebności kropiatki (14 m) i podróżniczka (8 m) były w roku 2010 znacznie wyższe, niż kilka lat temu.

W kategorii gatunków waloryzujących ostoję zgodnie z zapisami Dyrektywy Rady 79/409/EWG, wykazano w dolinie Kostrzyna występowanie 31 gatunków ptaków, z czego najliczniejszym był słowik szary (300-350 samców). Jednak tylko dziwonia osiągnęła poziom ok. 1% populacji krajowej występując w liczbie 114-150 par. Znaczne były w skali regionalnej liczebności: kszczyka (60 par), dudka (18 par), świerszczaka (155-200) i strumieniówki (76-100).

Dolina Kostrzynia jest także cennym pod względem przyrodniczym obszarem ze względu na wysoką różnorodność biologiczną; koncentracje stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, różnorodność siedlisk przyrodniczych oraz pełnienie funkcji jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym.

Charakterystycznymi siedliskami są lasy łęgowe, reprezentowane przez łęgi olszowo-jesionowe *Fraxino-Alnetum*. Najlepiej wykształcone i dobrze zachowane płaty tego siedliska występują w gminie Mrozy w okolicach Rogoźnicy i Florianowa. Stałym elementem doliny, pomimo stosunkowo niewielkiej liczby, są starorzecza oraz nitrofilne niżowe nadrzeczne ziołorośla okrajkowe.

W dolinie Kostrzynia dominującym elementem w krajobrazie są łąki reprezentujące ekstensywnie użytkowane łąki rajgrasowe *Arrhenatherion elatioris* oraz łąki wiechlinowo-kostrzewowe *Poa pratense-Festucetum rubrae*. Znacznie rzadziej spotkać tu można zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz wilgotne turzycowiska o charakterze młak.

Obszar Natura 2000 Rogoźnica PLH 140036

Jest to obszar proponowany do objęcia ochroną na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Jego powierzchnia zajmuje 153,2 ha. Większość terenu zajmują lasy liściaste, a na obrzeżach występują łąki i zarośla. W jego granicach znajduje się utworzony w roku 1998 na powierzchni niespełna 78 ha rezerwat przyrody o tej samej nazwie. Obszar położony jest w przykrawędziowej strefie doliny Kostrzynia. Obszar wchodzi w granice dużego kompleksu leśnego, w większości położonego ponad doliną, porośniętego borami i borami mieszanym (leśnictwo Jeziorek, nadleśnictwo Mińsk). Lokalny krajobraz tworzy mozaika lasów, rozległych łąk i turzycowisk. W pobliżu położone są dwa duże kompleksy stawów rybnych. Rogoźnica to jeden z najlepiej zachowanych na Nizinie Południowopodlaskiej obszarów leśnych związanych z siedliskami wilgotnymi. Występuje tu kompleks olsów porzeczkowych i łęgów olszowo-jesionowych, charakteryzujący się obecnością w runie gatunków olsowych i szuwarowych charakterystycznych dla szuwarów wielkoturzycowych. We wschodniej części terenu w bezodpływowej niecce otoczonej zwydmieniami wykształciła się mozaika siedlisk bagiennych. Tworzą ją: sosnowe bory bagienne oraz roślinność torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów reprezentowana przez zbiorowiska: turzycy dzióbkowatej, wełnianki wąskolistnej i turzycy nitkowatej.

Siedliska są reprezentowane przez torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne), łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe).

W opisywanym kompleksie leśnym gniazdują m.in.: bielik, trzmiełojad, bocian czarny, żuraw, samotnik, słonka i dzięcioł średni. Skraje obszaru, które graniczą z rzeką Kostrzyń, penetrowane są przez bobry i wydrę. Z dużych ssaków występują łos, jelen, sarna i dzik i inne.

1.3. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu

Uchwałą nr 99/86 WRN w Siedlcach z dnia 21.10.1986 r. utworzono na terenie byłego województwa siedleckiego 7 obszarów chronionego krajobrazu, w tym Miński Obszar Chronionego Krajobrazu, w granicach którego znajduje się północna i środkowa część gminy. Obszar ten zajmuje powierzchnię 29316 ha, z czego część znajduje się w granicach gminy

Mrozy. Walory tego obszaru wzbogaca jodła pospolita (*Abies alba*), występująca tu na północno-wschodnich krańcach naturalnego zasięgu. Najlepiej zachowane fragmenty drzewostanów jodłowych zostały objęte ochroną rezerwatową w dwóch rezerwatach - Jedlina i Rudka Sanatoryjna. W gminie Mrozy występują interesujące formy geologiczne objęte ochroną (rezerwat Florianów).

Z rzadkich zbiorowisk tego obszaru na uwagę zasługuje m.in. pło mszarne z wełnianką pochwowatą (*Eriophoro-Sphagnetum recurvi*) notowane na bagnach Dziękowizna, Borki i Topór, mszar sosnowy (*Sphagnetum medii-Pinetum*) z udziałem bagna zwyczajnego (*Ledum palustre*) i łochyni (*Vaccinium uliginosum*), stwierdzony wokół bagna Borki i Topór. Do rzadko spotykanych fitocenoz polnych zaliczono zespół ścierniskowy chrząstkowca polnego i połonicznika kosmatego (*Herniario-Polycnemetum*), występujący w okolicy wsi Grodzisk.

Na podstawie dotychczasowych niepełnych badań można przyjąć, że flora Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu liczy 703 gatunki roślin naczyniowatych, w tym 12 gatunków objętych ochroną ścisłą, 10 objętych ochroną częściową i 51 gatunków uznawanych za rzadko spotykane. Znaczna część tych gatunków znajduje się na terenie gm. Mrozy.

Z gatunków chronionych na podkreślenie zasługuje lilia złotogłów (*Lilium martagon*) licznie spotykana w uroczysku Gójszcz w leśnictwie Mrozy oraz w rezerwacie Rudka Sanatoryjna. Owocujący okaz bluszczu pospolitego (*Hedera helix*) rośnie na terenie Sanatorium Rudka, a kokorycz pełna (*Corydalis bulbosa*) w grądzie uroczyska Gójszcz. Jedno z ośmiu stanowisk w Polsce janowca skrzydlatego (*Genista sagittalis*) znane jest z boru mieszanego, położonego między Mrozami a Cegłowem, w pobliżu granicy gminy. Groszek czerniejący (*Lathyrus niger*) zasiedla uroczysko Gójszcz w leśnictwie Mrozy.

Najcenniejszymi dla fauny terenami tego obszaru chronionego krajobrazu są stawy rybne w Rudzie i Rudce (zaliczane do ostoi o randze krajowej) oraz kompleksy w Ryczycy i Gołębiówce mające znaczenie regionalne. Lasy łęgowe i olsy położone w pradolinie Kostrzynia są miejscem gniazdowania żurawia, brodziec samotnego i bociana czarnego, natomiast na łąkach występują tak rzadkie gatunki jak: kulik wielki, derkacz, błotniak łąkowy, bekas kszyc. Znaczne odwodnienie doliny Kostrzynia związane z regulacją koryta tej rzeki, wpłynęło niekorzystnie na liczebność wielu gatunków występujących w środowiskach podmokłych.

W granicach Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują nakazy i zakazy wymienione w Rozporządzeniu Wojewody Mazowieckiego w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu nr 39 z dnia 5 maja 2005 r. (Dz.U. Woj. Maz. Nr 105 poz. 2946).

1.4. Pomniki przyrody

Według Rozporządzenia nr 25 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r. na terenie gminy Mrozy było 20 pomników przyrody, w tym 2 aleje (w Kuflewie), jeden szpaler drzew, 4 grupy drzew oraz 12 drzew pojedynczych. W tabeli poniżej podano ich wykaz, położenie i podstawową charakterystykę. W rozporządzeniu podano także zasady ochrony pomników przyrody. Ochrona drzew pomnikowych obejmuje zasięg korony i systemu korzeniowego nie mniejszy niż 15 m od zewnętrznej krawędzi pnia drzewa.

Tabela I.1. Wykaz i lokalizacja pomników przyrody na terenie gminy Mrozy wg Rozporządzenia nr 25 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r.

L.p.	L.p. wg rozp. wojew.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt poddany ochronie	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa naukowa	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Nr dział ki
1	58	Grodzisk	Teren prywatny / Stanisław Karczmarczyk	drzewo	Sosna pospolita	Pinus silvestris	315	19	348
2	59	Mrozy	Teren prywatny / ul. Pokoju 41	drzewo	Klon pospolity	Acer platanoides	216	22	625/5
3	60	Mrozy	d. PFZ, ul. Pokoju 10	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	414	24	628
4	61	Kuflew	Zabytkowy park / pd-zach.skraj obiektu	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	400	22	1095?
5	62	Mrozy	Teren prywatny, ul. Pokoju 41	szpaler	Brzoza brodawkowata (10szt.)	Betula verrucosa (10szt.)	120 - 225	20 - 23	628
6	63	Mrozy	Teren prywatny / na działce nr 656	drzewo	Buk pospolity	Fagus silvatica	293	23	699/1
7	64	Kuflew	Parafia Rzymsko-Katolicka / obok cmentarza kościelne-go	grupa drzew	Lipa drobnolistna (4szt.)	Tilia cordata (4szt.)	200 - 464	20	
8	65	Mrozy	Teren prywatny / ul. Pokoju 43	grupa drzew	Dąb szypułkowy (2szt.)	Quercus robur (2szt.)	390; 415	20; 22	808
9	66	Kuflew	Zarząd Dróg Wojew./po wsch. stronie drogi Kuflew-Latowicz	drzewo	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	422	28	642
10	67	Rudka Sanatoryjna	Skarb Państwa, w parku szpitala przeciwegruźliczego	drzewo	Jodła pospolita	Abies alba	294	35	1/6
11	68	Rudka Sanatoryjna	Skarb Państwa, Szpital Przeciwegruźliczny	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	378	20	1/6
12	69	Rudka Sanatoryjna	Skarb Państwa / przy drodze przy szpitalu	grupa drzew	Dąb szypułkowy (8szt.)	Quercus robur (8szt.)	233 - 419	20 - 23	1/6
13	70	Kuflew	d. PFZ / teren parku wiejskiego	grupa drzew	Lipa drobnolistna (5szt.)	Tilia cordata (5szt.)	280; 282; 164; 252; 185	20	
14	71	Kuflew	d. PFZ / teren parku wiejskiego	aleja	Lipa drobnolistna (21szt.); Dąb szypułkowy (9szt.)	Tilia cordata (21szt.); Quercus robur (9szt.)	90 - 432; 82 - 410	20	
15	72	Dębówce-Rudka	Teren prywatny, b. PGRyb w Gołębiówce	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	390	22	
16	73	Choszcze	Teren prywatny / posesja nr 2	drzewo	Dąb szypułkowy	Quercus robur	480	27	408
17	74	Gójszcz	Teren prywatny, Marian Adamiec / na działce rolnej	drzewo	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	400	17	405
18	75	Pelczatka	Nadl. Mińsk, Leśnictwo Pelczatka oddz. 71 d	drzewo	Sosna pospolita	Pinus silvestris	278	22	354
19	76	Kuflew	d. PFZ / na połudn. granicy parku wiejskiego	aleja	Lipa drobnolistna (51szt.); Grab pospolity; Sosna wejmutka	Tilia cordata (51szt.); Carpinus betulus; Pinus strobus	(62 - 280); 170; 195	20	1095

1.5. Parki zabytkowe

Na terenie gminy znajdują się 3 podworskie parki uznane za zabytkowe w miejscowościach: Rudka Sanatoryjna, Rudka Dębowce i Kuflew. W większości z nich zachował się bogaty drzewostan i pomnikowe drzewa okazałych rozmiarów. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie parków zabytkowych wymagają uzgodnień z Państwową Służbą Ochrony Zabytków.

2. WALORYZACJA PRZYRODNICZA I KRAJOBRAZOWA OBSZARU GMINY

Obszar gminy Mrozy jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, szaty roślinnej, struktury użytkowania gruntów i rozbudowy infrastruktury gospodarczej. Jest to teren niejednorodny pod względem wartości przyrodniczych poszczególnych fragmentów i w porównaniu z wieloma innymi gminami, wyróżniający się znaczną powierzchnią terenów zaliczanych do wyższych kategorii pod względem walorów przyrodniczych. W trakcie waloryzacji uwzględniano różne kryteria pozwalające na ocenę wartości przyrodniczej obszaru gminy, takie jak naturalność występujących tu biocenoz (ogólne bogactwo gatunków i zespołów, liczba gatunków rzadkich i zagrożonych), reprezentatywność i unikalność w większej skali (ponadlokalnej), wielkość powierzchni, zróżnicowanie rzeźby terenu i inne.

Na terenie gminy wyróżniono jeden obszar przyrodniczy o randze krajowej, 3 obszary o randze regionalnej oraz 5 obszarów o randze lokalnej. Ich rozmieszczenie i zasięgi przedstawiono na rysunku zmiany studium (mapa w skali 1:10.000 „Uwarunkowania”).

2.1. Obszar o randze krajowej

Obejmuje lewobrzeżną dolinę Kostrzyna oraz rozległą dolinę Witówki od źródeł niemal do ujścia. W granicach tego obszaru znajdują się także dwa dosyć duże kompleksy leśne położone w rejonie wsi Topór, Borki i Płomieniec, w tym dwa rezerваты przyrody (Florianów i Rogoźnica). W granicach tego obszaru znajduje się także jeden z najbardziej interesujących obiektów przyrodniczych na terenie gminy Mrozy. Jest to kompleks stawów rybnych w Rudce. Powierzchnia obszaru zakwalifikowanego do rangi krajowej wynosi około 5.950 ha, co stanowi 41,0% powierzchni gminy. Ten fragment gminy niemal w całości znajduje się w granicach utworzonego w roku 1986 Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 Dolina Kostrzyna.

2.2. Obszary o randze regionalnej

Na terenie gminy Mrozy występują trzy obszary przyrodnicze spełniające kryteria obszarów o randze regionalnej.

A. Fragment doliny Witówki (Kałuski) w rejonie wsi Gójszcz z niewielkimi stawami rybnymi oraz rozciągający się po obu stronach rzeki duży (szczególnie w części północnej) kompleks leśny, położony w większości na terenie gminy Kałuszyn. Od strony wschodniej przylega do granicy gminy kompleks stawów w Gołębiówce, a w niewielkiej odległości od niego znajduje się inny kompleks - stawy w Ryczycy. Tereny te tworzą przyrodniczą całość o urozmaiconej rzeźbie terenu i wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Najcenniejszy i bardzo ciekawy fragment kompleksu leśnego, położony w całości w granicach

gminy Mrozy, został objęty ochroną rezerwatową (rezerwat Przełom Witówki). Cały opisywany obszar położony w granicach 3 gmin (Mrozy, Kałuszyn i Kotuń) zajmuje około 2400 ha, z czego na terenie gminy Mrozy znajduje się 340 ha (2,3% pow. gminy).

B. Fragment doliny Witówki II (Trytwy) na odcinku od mostu w Mrozach (na zachodzie) do mostu na drodze Grodzisk-Guzew (na wschodzie), rozciągający się na południe od linii kolejowej oraz kompleks leśny (uroczysko Bernatowizna), położony na południe od doliny rzeki, objęty na dużej powierzchni ochroną rezerwatową (rezerwat Rudka Sanatoryjna). Charakterystyczną cechą drzewostanów tego terenu jest występowanie jodły oraz specyficzny, korzystny dla ludzi mikroklimat (na terenie tego kompleksu leśnego znajduje się sanatorium). Całość obszaru zakwalifikowanego do rangi regionalnej zajmuje 290 ha (2,0% pow. gminy).

C. Część doliny górnego Świdra i dopływających do niego bezimiennych cieków, obejmująca południowy i południowo-zachodni skraj gminy, na zachód od drogi Kuflew-Łukowiec oraz na południe od Łukówca. Fragment wchodzący w granice gminy Mrozy nie wykazuje wysokich walorów przyrodniczych, ale tworzy całość z doliną Świdra, należącą do jednych z najciekawszych na Nizinie Mazowieckiej, objętej na długim odcinku ochroną rezerwatową. Teren w granicach gminy zajmuje 460 ha (3,2% pow. gminy).

Łącznie obszary zakwalifikowane do rangi regionalnej zajmują 1090 ha, co stanowi 7,5% powierzchni gminy.

2.3. Obszary o randze lokalnej

W granicach gminy wyznaczono pięć terenów spełniających kryteria obszarów o randze lokalnej. Są to:

A. Fragment doliny Witówki II (Trytwy) na zachód od mostu w Mrozach oraz tereny przylegające do kompleksu leśnego położonego na terenie sąsiedniej gminy Cegłów. Teren ten w granicach gminy Mrozy liczy około 106 ha (0,7% pow. gminy).

B. Kompleks leśny położony na północny-wschód od Mrozów łącznie z występującymi w jego wnętrzu jak i na skraju licznymi polanami, o łącznej powierzchni około 270 ha (1,9% pow. gminy).

C. Zróżnicowany krajobraz rolniczy o dużym udziale łąk i pastwisk, zadrzewień, lasów, kęp i szpalerów, położony między Guzewem a Małą Wsią, z bocznym odgałęzieniem w stronę Sokolnika. Od strony wschodniej teren ten przylega do doliny Witówki, obszaru o randze krajowej, ale ze względu na znacznie niższe walory przyrodnicze, został zakwalifikowany do obszarów o randze regionalnej. Powierzchnia tego terenu wynosi około 440 ha (3,0% pow. gminy).

D. Wyjątkowo zróżnicowany pod względem rzeźby terenu fragment gminy położony na południe od uroczyska Płomieniec, pomiędzy wsiami Kołacz, Lipiny i Jeruzal. Występują tu ozy i wzgórza moreny czołowej o wysokościach ponad 170 m n.p.m., porośnięte częściowo lasem. Jego powierzchnia zajmuje 625 ha (4,3% pow. gminy).

E. Rozczłonkowany kompleks leśny położony wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy, rozciągający się od wsi Dębowce do drogi Łukówiec-Borki (w gm. Wodynie). W części nie zalesionej występują głównie łąki i pastwiska. Powierzchnia tego obszaru zajmuje 406 ha (2,8% pow. gminy).

Tereny zakwalifikowane do obszarów o randze lokalnej zajmują łącznie 1847 ha, co stanowi 12,7% pow. gminy, natomiast powierzchnia terenów zaliczanych do wszystkich w.w. kategorii (ranga krajowa, regionalna i lokalna) wynosi około 8890 ha. Stanowi to 61,2% pow. gminy i jest to jeden z najwyższych wskaźników dla gmin z obszaru wschodniej części woj. mazowieckiego.

J. WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W granicach gminy Mrozy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

K. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

1. SUROWCE MINERALNE

Na podstawie prac terenowych oraz literatury dotyczącej tego obszaru stwierdzić można, że na terenie gminy Mrozy występują podstawowe surowce budowlane, takie jak kruszywo naturalne grube, drobne oraz surowce ilaste. Do pierwszej kategorii należą głównie skały okruchowe frakcji żwirowej i piaszczystej. Wyróżnić tu można osady żwirowe, żwirowo-piaszczyste i żwirowo-głazowe. Kruszywo żwirowo-piaszczyste zwane także pospółką stanowią osady o frakcji ziaren 0,05-80,0 mm z tym jednak, że frakcja ziaren poniżej 2,5 mm nie może przekraczać 50% wagi osadu. Kruszywo naturalne drobne tworzą skały osadowe o frakcji piaszczystej, czyli piaski o frakcji ziaren 0,05-2,5 mm. Wśród frakcji piaszczystej można wyróżnić piaski: drobnoziarniste (0,05-0,25 mm), średnioziarniste (0,25-1,0 mm) i gruboziarniste (1,0-2,5 mm). Surowce ilaste do ceramiki budowlanej to głównie gliny pylaste i pylasto-piaszczyste.

W gminie Mrozy występuje kilkadziesiąt terenów eksploatacji surowców okruchowych. Ich lokalizację oznaczono na rysunku zmapy studium uwarunkowań. W większości są to obiekty niewielkie, niektóre wyeksploatowane i zarastające, część z nich została zrekultywowana. W niektórych powstały zbiorniki wodne.

2. ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE

Wśród złóż osadów okruchowych w gminie Mrozy niektóre złoża były badane przez specjalistyczne przedsiębiorstwa geologiczne. Efektem tego są opracowania geologiczno-surowcowe złóż (K.1). Oprócz złóż udokumentowanych na terenie gminy istnieją także złoża potencjalne, w których można w przyszłości rozszerzyć eksploatację surowców okruchowych (tab. K.2).

Tabela K.1. Wykaz udokumentowanych złóż kopalin pospolitych w granicach gminy Mrozy.

Miejscowość (rejon badań)	Rodzaj opracowania	Autor i rok wyko- nania	Archiw- um i nr archiw.	Liczba otworó w/sond	Uzyskane wyniki	Uwagi
Gójszcz	Sprawozdanie z prac geologiczno - poszukiwawczych w rej. miejsc. Gójszcz pow. Miński Maz.	I.Tulska 1971 r.	PG Warsza wa 656	4 otwory	Utwory piaszczysto-żwirowe występują w postaci gniazd i soczewek; małe zasoby do wykorzystania na potrzeby lokalne.	-
Rej. Grodzisk	Orzeczenie geologiczno-surowcowe dla odcinka 20-77 km trasy szybkiego ruchu Warszawa-Terespol.	I.Tulska 1977 r.	PGWarszawa 1204	6 otworów	rej. Gójszcz - na obszarze występują piaski gliniaste i gliny piaszczyste, zalegające na piaskach pylastych, małej frakcji. rej. Grodzisk - na złożu składają się piaski drobno i średnioziarniste z wkładkami gliny i piasku mułkowego. Zalegają na glinie zwałowej.	Rejon negatywny
Sokolnik	Karta rejestracyjna złoża pospółki.	H.Sokołowski 1965 r.	I.G - 4033/76 CUG	6 otworów	Kruszywo naturalne; w stanie naturalnym przydatne do podsypki drogowej, uszlachetnione do betonów i zapraw.	Zasoby wyeksploatowane.
Dąbrowa	Sprawozdanie z prac poszukiwawczych złóż kruszywa naturalnego w rej. Marianka - Dąbrowa, pow. Mińsk Maz.	W.Jórczak 1974 r.	PG Warsza wa 981	4 otwory	Stwierdzono jedynie utwory piaszczyste i gliniaste. W jednym otworze nawiercono warstwę kruszywa grubego o miąższości 1,2 m.	
Podskwarne	Projekt robót geolog. dla sporządzenia uproszczonej dokumentacji geolog. złoża kruszywa naturalnego w rej. Ryczołek wraz ze sprawozdaniem z przeprowadzonych badań w rej. Podskwarne, pow. Mińsk Maz.	G.Strzelczyk 1983 r.	PGWarszawa 1678	2 otwory	W otwartach stwierdzono piaski różnoziarniste z miejscami z małą domieszką żwiru. W odkrywce pospółka.	
Podciernie-Francuzy	Sprawozdanie nr 2 z prac geologiczno-poszukiwawczych złóż surowców ilastych i ceramiki cienkościennej na terenie woj. siedleckiego.	Z.Domańska 1983r.	PG - Warszawa 1678	10 sond WHI	Na ogół gliny piaszczyste i piaski gliniaste.	Surowiec nadaje się prawdopodobnie do produkcji ceramiki grubościennej.

Jeruzal	Sprawozdanie z badań geologiczno - poszukiwawczych złóż kruszywa naturalnego w pow. Mińsk Maz.	J.Majewski 1967 r.	PG Warszawa	-	Jeruzal - 7a, 7b, 7c.7a - utwory piaszczysto - żwirowe stwierdzone na niewielkim obszarze. 7b i 7c wyniki negatywne.	
Jeruzal	Karta rejestracyjna złoża kruszywa naturalnego (piasku i pospółki) dla budownictwa drogowego w rej. Jeruzal.	Alicja Marciniak 1981 r.	PG Warszawa	13 otworów	Piasek i pospółka.	Zasoby zarejestrowane.
Łukówiec	Karta rejestracyjna złoża kruszywa naturalnego (mieszanka piaskowo-żwirowa).	B. Dębski	-	-		Zasoby wyeksploatowane.
Lipiny	Dokumentacja geologiczna w kat. C1 złoża kruszywa naturalnego Lipiny-Mrozy.	1997 r.	PIG 284 3/97	-	Piasek do robót budowlanych i drogowych.	Zasoby ogółem 355398 bilans 355398 m ³

Tabela K.2. Wykaz rejonów złóż kopalin mineralnych kwalifikujących się do eksploatacji.

Nr rejonu	Nazwa rejonu	Rodzaj surowca	Uwagi
1A	Liwiec A	Gliny czwartorzędowe	Teren odkryty, wykorzystywany niegdyś przez cegielnię prywatną, obszar ok. 10 ha. Zasoby ok. 150-200 tys. m ³ .
1B	Liwiec B	Gliny czwartorzędowe	Obszar objęty poszukiwaniami złóż ilów do produkcji ceramiki budowlanej. PG. 1983 r. Obszar ok. 10 ha, zasoby 250 tys. m ³ .
2	Jeziorzek	Piasek ze żwirem	Obszar porośnięty starym lasem, pow. ok. 27 ha. Zasoby ok. 1.5 mln m ³ .
3	Kołacz	Piasek + piasek ze żwirem	Teren odkryty, częściowo las. Pow. ok. 10 ha. Zasoby ok. 400 tys. m ³ .
4	Lipiny	Piasek ze żwirem	Teren odkryty. Powierzchnia ok. 10 ha. Zasoby ok. 500 tys. m ³ .
5	Łukówiec A	Piasek	Teren częściowo zalesiony. Powierzchnia ok. 12 ha. Zasoby ok. 500 tys. m ³ .
6	Łukówiec B	Piasek ze żwirem	Teren częściowo zalesiony. Powierzchnia ok. 10 ha. Zasoby ok. 400 tys. m ³ .
7	Sokolnik	Piasek ze żwirem	Rozległe złożo przy zachodniej granicy gminy, ustanowiono kilka terenów górniczych
8	Kuflew	Piasek	Złożo piasku na terenie wsi Kuflew, na części ustanowiony teren górniczy
9	Kruki	Piasek ze żwirem	Duże złożo przy północnej granicy gminy na terenie wsi Kruki, ustanowiono kilka terenów górniczych
10	Jeruzal	Piasek ze żwirem	Złożo w granicach ozu, dotychczas nie ustanowiono terenu górniczego.

3. WODY PODZIEMNE

W podziale regionalnym zwykłych wód podziemnych gmina Mrozy znajduje się w makroregionie północno-wschodnim, w regionie mazowieckim, subregionie centralnym i rejonie Kotliny Warszawskiej. Obszar gminy jest zasobny w wody podziemne. Występują tu dwa poziomy użytkowe wodonośne: czwartorzędowe i trzeciorzędowe, z wyraźną dominacją poziomu czwartorzędowego. Jedyna stacja pomiarowa na terenie gminy znajduje się w Kuflewie (punkt 310).

Klasa czystości wód podziemnych na przestrzeni ostatnich lat ulegała nieznacznym fluktuacjom. W latach 1990-1994 wody należały przeważnie do II klasy czystości, zawierały związki żelaza oraz cechowały się zabarwieniem. Pod względem przekroczenia norm jakości wód pitnych, w wodzie stwierdzono przekroczenie ilości związków żelaza i manganu oraz zabarwienia. Wody te należą do wód naturalnych w klimacie umiarkowanym jako typ zwykłych wód podziemnych.

W dolinie rzeki Witówki głębokość występowania spągu użytkowego poziomu wodonośnego wynosi 30-40 m. Wieś Mrozy i część północno-zachodnia znajdują się w strefie poziomu 60-80 m. Granica między tymi poziomami wodonośnymi przebiega mniej więcej na linii: Olszewice-Grodzisk-Wola Rafałowska-Ceglów.

Tabela K.3. Skład chemiczny wód podziemnych ze studni w Kuflewie (dane z roku 1994).

Skład	Mg/l	Mval/l	Udział %	
			Anionów	Kationów
HCO ₃	360,00	5,9040	95,38	
SO ₄	7,71	0,1604	2,59	
Cl	4,44	0,1252	2,02	
NO ₃	0,02	0,0003	0,01	
Ca	96,80	4,8303		76,13
Mg	15,06	1,2370		19,51
Na	5,60	0,2436		3,84
K	1,30	0,0333		0,52

Suma anionów: 6.1899 mval/l, suma kationów: 6.3442 mval/l

Wody są średniej jakości i wymagają prostego uzdatnienia. Gmina Mrozy leży w strefie wysokiej ochrony wód podziemnych, gdyż są to izolowane poziomy z wodami dobrej i trwałej jakości, ale o ograniczonych zasobach.

Na terenie gminy można wyróżnić dwie strefy zróżnicowane pod względem występowania wód podziemnych. Pierwsza to doliny rzeczne, obniżenia powypiskowe i zagłębienia bezodpływowe oraz fragmenty wysoczyzn położone nisko w bezpośrednim sąsiedztwie dolin, gdzie wody gruntowe występują na ogół płycej niż 1,0 m ppt. Zwierciadło wód gruntowych utrzymuje się w gruntach o zmiennej przepuszczalności t.j. w namulach, torfach i piaskach. Tworzą one w przewodzie ciągły i swobodny poziom zwierciadła. Są to obszary koncentrujące spływ wód powierzchniowych z terenów przyległych. Amplitudy tych wód są rzędu 0,5 m.

Druga strefa obejmuje obszary wysoczyznowe, gdzie zwierciadło wód układa się na zróżnicowanych głębokościach, uzależnionych głównie od wyniesienia terenu ponad dna dolin.

Na znacznych obszarach wody tworzą ciągły poziom zwierciadła swobodnego, natomiast miejscami obserwuje się zwierciadła napięte. Wyznaczone hydroizobaty 1-2 m., 2-3 m. odzwierciedlają głębokości do I zwierciadła wód gruntowych. Na dość znacznych obszarach, ze względu na występowanie gruntów mniej przepuszczalnych, istnieje możliwość zakłóceń w swobodnym rozprzestrzenianiu się wód gruntowych, szczególnie w okresie intensywnych opadów. Płytkie wody typu "wierzchovek" występują dość często, nawet na bardziej wyniesionych obszarach. Poziom zwierciadła wody gruntowej w studniach jest zróżnicowany - od 1,3 m ppt. - w dolinie Trytwy do 13,3 m w Woli Rafałowskiej.

Z mapy warunków wodnych wynika, że na przeważającym obszarze zwierciadło wód gruntowych występuje na głębokości większej niż 2,0 m. ppt., co stwarza korzystne warunki dla budownictwa. Obszary z płytkim zwierciadłem wód gruntowych, występujących płycej niż 2,0 m ppt., zawierają wody wymagające uzdatniania. Natomiast z punktu widzenia potrzeb rolnictwa warunki wodne powodują taki stan, że gleby na znacznych obszarach są trwale za suche. Dla poprawy stosunków wodnych panujących w glebie, należy powstrzymywać grawitacyjny spływ wód opadowych, ułatwiony znacznym wyniesieniem terenu.

Mieszkańcy gminy czerpią wodę z wodociągu gminnego, są jednak jeszcze tereny na których użytkuje się tradycyjne studnie kopane. Studnie te są płytkie, w większości zwierciadło wód zalega na głębokości 2-10 m, rzadziej na głębokości 10-15 m. Wody w głębszych studniach pozostają pod znacznym ciśnieniem, co pozwala zaliczyć je do wód subartezyjskich.

L. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Na terenie gminy Mrozy wyznaczono 18 terenów górniczych, położonych na gruntach wsi Lipiny, Mrozy, Kołacz, Kruki, Kuflew, i Sokolnik. Są to tereny górnicze o nazwach: KOŁACZ, KRUKI, KRUKI I, KRUKI II, KUFLEW, KUFLEW I, LIPINY I, LIPINY III, LIPINY MROZY, LIPINY MROZY I, SOKOLNIK I, SOKOLNIK II, SOKOLNIK III, SOKOLNIK IV, SOKOLNIK V, SOKOLNIK VI, SOKOLNIK VII, SOKOLNIK VIII. Lokalizację poszczególnych terenów przedstawiono na rysunku zmiany studium uwarunkowań.

Na terenach górniczych ustala się niżej wymienione zasady zagospodarowania:

- - eksploatacja surowców naturalnych z zastosowaniem środków ograniczających szkody w środowisku przyrodniczym,
- - zakaz zabudowy, z wyjątkiem urządzeń związanych z eksploatacją złoża,
- - zachowanie pasów ochronnych dla terenów górniczych, które należy wyznaczyć zgodnie z polskimi normami,
- - przeprowadzenie rekultywacji wyrobiska w kierunku rolnym lub leśnym.

Ł. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

1. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

1.1. Komunikacja drogowa

Na terenie gminy występują drogi powiatowe, drogi gminne oraz niepubliczne drogi wewnętrzne.

Drogi powiatowe

W granicach gminy Mrozy znajduje się 9 dróg powiatowych o łącznej długości 67,216 km. Ich wykaz i podstawową charakterystykę podano poniżej. Wszystkie drogi powiatowe posiadają nawierzchnię asfaltową, z wyjątkiem odcinka drogi nr 2255W Mrozy – Topór – Lipiny długości 2,432 km o nawierzchni gruntowej ulepszonej. Drogi powiatowe są oznaczone na rysunku zmiany studium uwarunkowań.

Lp.	Ciąg drogi powiatowej	Stary numer	Nowy numer	Pikietarz początkowy	Pikietarz końcowy	Długość odcinka km	Średnia szerokość	Rodzaj nawierzchni
1	Mińsk Maz. - Mrozy	36248	2230W	15+440	17+340	1,900	5,5	asfaltowa
2	Latowicz - Kałuszyn	36249	2231W	6+737	18+748	11,811	6,0	asfaltowa
3	Posiadały - Kiczki - Jeruzal	36259	2241W	10+170	10+670	0,500	5,0	asfaltowa
4	Groszki Stare - Skruda - Grodzisk	36316	2254W	5+200	8+829	3,629	5,5	asfaltowa
5	Mrozy - Topór - Lipiny	36317	2255W	0+000	17+885	15,453	5,0-5,5	asfaltowa
	Mrozy - Topór - Lipiny	36317	2255W	11+510	13+942	2,432	5,0	grunt. ulepszona
6	Wola Rafałowska - Guzów - Mała Wieś	36318	2256W	0+000	9+795	9,795	5,0-6,0	asfaltowa
7	Dąbrowa - Trojanów	36319	2257W	0+000	4+604	4,604	5,0-5,5	asfaltowa
8	Kuflew - Jeruzal - Seroczyn (0,073 przebieg po drodze nr 36321)	36320	2258W	0+000	9+636	9,563	5,0-5,5	asfaltowa
9	Jeruzal - Dębówce - Wodynie	36321	2259W	0+000	7+529	7,529	5,0-6,0	asfaltowa
Razem		67,216 km						

Drogi gminne

W granicach gminy Mrozy znajduje się 40 dróg gminnych o łącznej długości 94,450 km. Poszczególne drogi mają długość od 0,3000 do 7,300 km. Ich wykaz i lokalizację podano poniżej. Większość dróg gminnych nie posiada nawierzchni twardej. Drogi gminne z założenia służą do bezpośredniej obsługi przyległych zagospodarowań. Drogi gminne są oznaczone na rysunku zmiany studium uwarunkowań.

Lp.	Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Lokalizacja drogi	Długość drogi w km
1	221001W	3629001	Wola Rafałowska-Woźbień	1,500
2	221002W	3629002	Kruki-Ryczówek	2,250
3	221003W	3629003	Porzewnica-Łączka	2,700
4	221004W	3629004	Lipiny-Jedlina	2,000
5	221005W	3629005	Dębowce-Kamieniec	0,300
6	221006W	3629006	Dębowce-Zdrojki	3,000
7	221007W	3629007	Dębowce-Borki	2,500
8	221008W	3629008	Płomieniec-Kołacz	2,700
9	221009W	3629009	Kuflew-Jeziorek	7,300
10	221010W	3629010	Grodzisk-Gójszcz	4,400
11	221011W	3629011	Gójszcz-Szymony	2,000
12	221012W	3629012	Gójszcz-Skruda	1,600
13	221013W	3629013	Mrozy-Sokolnik-Dąbrowa	5,250
14	221014W	3629014	Mrozy Poł.-Woźbień	2,000
15	221015W	3629015	Wola Paprotnia-Kruki	2,200
16	221016W	3629016	Grodzisk-Szymony	2,900
17	221017W	3629017	Grodzisk-Guzew	2,300
18	221018W	3629018	Lubomin-Mała Wieś	3,400
19	221019W	3629019	Guzew-Porzewnica	3,450
20	221020W	3629020	Topór-Zamoście	1,600
21	221021W	3629021	Wola Rafałowska-Natolin	1,950
22	221022W	3629022	Mrozy-Rudka	3,750
23	221023W	3629023	Skruda-Choszcze	1,250
24	221024W	3629024	Skruda-Ryczycza	1,700
25	221025W	3629025	Grodzisk-Choszcze	1,350
26	221026W	3629026	Choszcze-Sosnowe	2,200
27	221027W	3629027	Sokolnik-Kuflew	2,700
28	221028W	3629028	Mała Wieś-Jeziorek	1,300
29	221029W	3629029	Płomieniec-Jeziorek	3,750
30	221030W	3629030	Płomieniec-Borki	3,500
31	221031W	3629031	Łukówiec-Lipiny	3,000
32	221032W	3629032	Łukówiec-Dąbrówka	2,200
33	221033W	3629033	Łukówiec-Kolonia	1,250
34	221034W	3629034	Trojanów-Liwiec	1,600
35	221035W	3629035	Kuflew Nowy	1,500
36	221036W	3629036	Natolin	0,650
37	221037W	3629037	Dąbrowa-Lubomin	1,200
38	221038W	3629038	Sokolnik-Liwiec	0,850
39	221039W	3629039	Jeruzal-Kolonia	2,200
40	221040W	3629040	Gójszcz-Szymony	1,200
			Razem	94,450

Drogi wewnętrzne

Na obszarze gminy istnieją również drogi nie zaliczone do żadnej w/w kategorii. Są to ogólnodostępne drogi wewnętrzne służące głównie do komunikacji wewnątrz terenów zabudowanych. Budowa, utrzymanie, zarządzanie i oznakowanie dróg wewnętrznych należy do zarządcy terenu. Drogi wewnętrzne nie są oznaczone na rysunku zmiany studium uwarunkowań.

1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym na szlaku łączącym Niemcy z Białorusią i Rosją. Przechodzi przez Kunowice - Rzepin - Zbąszynek - Poznań - Kutno - Warszawa - Siedlce - Łuków - Terespol. Na terenie gminy jest stacja we wsi Mrozy (pełniąc także funkcję stacji CARGO) oraz jeden przystanek osobowy w Grodzisku. Kilka lat temu przeprowadzono modernizację tej linii z dostosowaniem parametrów technicznych do osiągania przez pociągi prędkości 160 km/h.

1.3. Komunikacja zbiorowa

Obsługa ludności w gminie Mrozy odbywa się transportem autobusowym oraz kolejowym. Przez jej teren prowadzone są relacje o znaczeniu regionalnym na kierunku Warszawa - Siedlce - Biała Podlaska (osobowym transportem kolejowym) oraz powiązania międzygminne (z gminami Kotuń, Mińsk Maz., Siedlce), a także wewnątrzgminne. Pasażerski transport autobusowy odbywa się głównie w kierunku Mińsk Mazowiecki, Warszawa i w mniejszym stopniu Siedlce.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.1. Zaopatrzenie w wodę

Gospodarstwa domowe i zakłady zlokalizowane na terenie gminy Mrozy zaopatrywane są w wodę ze studni głębinowych i studni kopanych. Na terenie gminy odwiercono 11 studni głębinowych, w tym w miejscowościach: Mrozy (4 studnie), Rudka (2), Rudnik Mrozy (1), Wola Rafałowska (1), Trojanów (2), Jeruzal (1 studnia). Wszystkie miejscowości posiadają dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodociągową.

Dostarczana wodociągami zbiorowymi woda posiada jakość odpowiadającą normom, a jej ilość pokrywa zapotrzebowanie na cele bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe. Długość rozdzielczej sieci wodociągowej (według stanu na rok 2008) wynosi 134,8 km, zaś ilość przyłączy wodociągowych – 2715. Wodociąg gminny zaopatrywany jest ze stacji uzdatniania wody w Piasecznie, gm. Cegłów, stanowiącej współwłasność gmin Mrozy, Cegłów i Latowicz.

Ujęcia służące zbiorowemu zaopatrzeniu ludności w wodę wymagają ochrony poprzez tworzenie stref ochronnych. Oprócz zabezpieczenia stref ochrony bezpośredniej (ogrodzenie terenu w promieniu 8-10 m od krawędzi obudowy studni) obowiązkiem użytkownika jest wykonanie dokumentacji hydrogeologicznych, które określą zasięg ewentualnych stref ochrony pośredniej i rygory w nich obowiązujące. Zaleca się zachowanie wzmożonego nadzoru sanitarnego w promieniu ok. 300 m. od źródeł wody dla wodociągów zbiorowych, w których wyklucza się lokalizowanie inwestycji mogących pogorszyć jakość ujmowanych wód.

2.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy eksploatowana jest jedna oczyszczalnia ścieków w Mrozach o przepustowość 600 m³/d, pracująca w technologii ECOLO-CHIEF. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Witówka II (Trytwa) - dopływ Witówki, która z kolei wpada do Kostrzyna. Kanalizacją sanitarną objęta jest niemal cała miejscowość gminna Mrozy. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosiła na koniec roku 2010 36,3 km, a liczba przyłączy – 995. Aglomeracja Mrozy jest ujęta w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych dotyczących aglomeracji powyżej 2000 RLM.

Ścieki gospodarcze z indywidualnych gospodarstw domowych w innych miejscowościach są zagospodarowywane w obrębie własnych gruntów. Najczęściej ścieki są gromadzone w szamach, często nieszczelnych, co prowadzi do zanieczyszczania wód podziemnych.

2.3. Usuwanie odpadów stałych

Od 01.06.1999 r. na terenie całej gminy Mrozy działa system gospodarowania odpadami oparty o ich selektywną zbiórkę. Segregacja odbywa się u źródła. Posegregowane odpady są odbierane przez wyspecjalizowany podmiot, posiadający stosowne uprawnienia. W większości odpady od mieszkańców odbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Mrozach. Gmina Mrozy nie posiada żadnego czynnego składowiska odpadów. Odebrane od mieszkańców odpady przekazywane są jednostkom odpowiedzialnym za ich składowanie i unieszkodliwianie.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Mrozy na lata 2006-2009 i uwzględnieniem perspektywy na lata 2010-2013 przyjętym przez radę Gminy w 2007 r., na terenie gminy w roku 2005 zarejestrowano 2280 Mg odpadów komunalnych należących do 18 kategorii. Prognozowane w tym opracowaniu na najbliższe lata ilości odpadów wynoszą: rok 2011 – 2527,2 Mg, rok 2012 – 2593,7 Mg, rok 2013 – 2664,2 Mg.

2.4. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Mrozy nie ma rozdzielczej sieci gazowej. W perspektywie przewiduje się gazyfikację gminy poprzez budowę gazociągu wysokiego ciśnienia średnicy 150 (odgałęzienia magistrali gazowej wysokiego ciśnienia o średnicy 700 mm „Kobryń-Warszawa” w kierunku gmin Kałuszyn i Mrozy) do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Kazimierzów k/Kałuszyna i dalej gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 100 mm i stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Kruki k/ Mrozów, skąd siecią gazową średniego ciśnienia gaz doprowadzany będzie do odbiorców.

2.5. Zaopatrzenie w ciepło

Zakłady pracy i budynki mieszkalne zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni opalanych przeważnie węglem kamiennym, rzadziej olejem lub gazem płynnym. Po doprowadzeniu gazociągu możliwe będzie zaopatrywanie w ciepło obiektów przy użyciu paliwa gazowego.

3. ELEKTROENERGETYKA I TELEKOMUNIKACJA

3.1. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV

W podstawowym układzie zasilania gminy Mrozy korzysta z własnej stacji 110/15 kV, która posiada dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 16 MVA. Duże rezerwy mocy w stacji 110/15 kV w Mrozach oraz możliwość wyprowadzenia nowych linii magistralnych z rozdzielni SN tej stacji daje perspektywiczną możliwość lokalizacji w północnych rejonach gminy obiektów o znacznym zapotrzebowaniu na moc, nawet rzędu kilkuset kilowatów. W przypadku awarii lub konserwacji stacji 110/15 kV w Mrozach, poszczególne rejony gminy mogą być zasilane z podobnych stacji w Kotuniu, Stoczku Łukowskim i Mińsku Mazowieckim. Również te stacje są w dobrym stanie technicznym, dysponują zapasami mocy pozwalającymi na awaryjne zasilanie wytypowanych terenów gminy Mrozy. Na terenie wsi Mrozy zlokalizowana jest jeszcze jedna stacja elektroenergetyczna (15/3 kV) ale służąca tylko do zasilania trakcji elektrycznej PKP.

3.2. System magistralnych linii SN 15 kV

Przesyłanie energii elektrycznej średniego napięcia na teren gminy Mrozy i gmin sąsiednich odbywa się systemem czternastu magistralnych linii napowietrznych, z których sześć zasila stacje 15/0,4 kV na terenie gminy Mrozy, dwie podstacje trakcyjne PKP, a pozostałe przesyłają energię elektryczną SN 15 kV tranzytowo na tereny gmin sąsiednich. Magistralne linie SN 15 kV i połączenia międzymagistralne wyposażone są w stałe podziały zasilania i dodatkowe łączniki sekcyjne, których zadaniem jest przełączenie zasilania z podstawowego na rezerwowe. Trzony linii magistralnych wykonane są przewodami AFL 70 mm² na słupach żelbetowych i są w dobrym stanie technicznym. Modernizacji wymagają układy połączeń między magistralnych.

3.3. Lokalne urządzenia elektroenergetyczne

Są to urządzenia, których zadaniem jest zasilanie odbiorców energią elektryczną niskiego napięcia 0,4 kV. W skład urządzeń lokalnych wchodzi:

- odgałęźne linie średniego napięcia 15 kV,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
- linie niskiego napięcia 0,4 kV wraz z oświetleniem drogowym oraz przyłączami do budynków.

W gminie Mrozy urządzenia lokalne to prawie wyłącznie promieniowo zasilane sieci napowietrzne, wyjątek stanowią pracujące w pierścieniu SN 15 kV („Liceum” i „Zakład Poprawczy”) trzy wieżowe stacje 15/0,4 kV. Stan techniczny urządzeń lokalnych jest w zróżnicowany. W dobrym stanie są urządzenia budowane w latach 80-tych i 90-tych XX w. i w latach późniejszych w ramach reelektryfikacji i rozbudowy, którym poddano m.in. wsie: Borki, Dąbrowa, Dębrowce, Jeruzal, Lipiny, Mała Wieś, Mrozy, Topór, Trojanów, Wola Paprotnia, Wola Rafałowska. Urządzenia zmodernizowane zapewniają dostawę energii elektrycznej o właściwych parametrach technicznych, co jest niezbędne do społeczno-gospodarczego rozwoju gminy.

3.4. Telekomunikacja

Łączność przewodowa zapewnia na obszarze całej gminy połączenia w ruchu automatycznym Telekomunikacja Polska S.A. Na terenach wiejskich sieć telefoniczna jest napowietrzna. Ponadto na terenie gminy są zlokalizowane wieże telekomunikacji bezprzewodowej operatorów sieci GSM. Zasięg ich obejmuje obszar całej gminy. Mimo braku możliwości uzyskania informacji o ilości abonentów telefonii cyfrowej, można przypuszczać, że stanowi ona znaczące i stale rozwijające się uzupełnienie w zakresie obsługi telefonicznej mieszkańców.

M. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Do podstawowego zamierzenia inwestycyjnego na terenie gminy Mrozy wynikającego z polityki państwa należy wymienić budowę autostrady A 2, której przebieg zaplanowano w północnej części gminy.

Zgodnie ze Strategią rozwoju woj. mazowieckiego do roku 2020, w granicach gminy Mrozy, samorząd woj. mazowieckiego nie przewiduje inwestycji służących ponadlokalnym celom publicznym.

N. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

W granicach gminy Mrozy występują tereny zagrożenia powodziowego położone w dolinach Kostrzyna i jego dopływów. Ich granice nie zostały jednak wyznaczone w specjalistycznych opracowaniach. Doliny rzeczne są zalewane w okresie wiosennych roztopów i czasami podczas tzw. letnich wyżówek. Ze względu na niewielki obszar zlewni Kostrzyna (577 km²) oraz mały przepływ, a także szeroką dolinę, wezbrania wód rozlewają się na płaskim i rozległym terenie nie zagrażając terenom zabudowanym oraz infrastrukturze technicznej.

Istotną kwestią jest zachowanie aktualnego sposobu zagospodarowania terenów zalewowych, głównie jako łąk i pastwisk i wprowadzenie zakazu ich zabudowy. Takimi instrumentami prawnymi są studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W pierwszej edycji studium uwarunkowań uchwalonym w roku 2001 wyznaczono granice tzw. ekologicznej strefy dolin rzecznych wprowadzając ograniczenia jej zabudowy. W planie miejscowym uchwalonym w roku 2003 tereny te także zostały wyłączone z zabudowy jako tzw. strefa ekologiczna.

Najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest rygorystyczne przestrzeganie zakazu zabudowy na terenach zalewowych.

CZĘŚĆ III

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**

A KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

1. GŁÓWNE FUNKCJE I CELE ROZWOJU GMINY

Ze względu na rolniczy charakter gminy Mrozy, do głównych kierunków warunkujących dalszy rozwój gminy należy zaliczyć:

1. Działania zmierzające do dalszego rozwoju rolnictwa, w szczególności do jego restrukturyzacji i przystosowania do przeprowadzanych w kraju reform ustrojowych.
2. Ochrona środowiska naturalnego.
3. Rozwój turystyki i rekreacji.
4. Stwarzanie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
5. Rozwój funkcji usługowo-administracyjnych, w szczególności związanych z obsługą rolnictwa, oświatą i kulturą, ochroną zdrowia, opieką społeczną i innymi.
6. Rozwój infrastruktury wynikający z przebiegu na obszarze gminy głównych krajowych tras komunikacyjnych, istniejących i planowanych (autostrada A2, linia kolejowa).
7. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Długofalowa polityka społeczna i gospodarcza na obszarze gminy winna opierać się na kilku podstawowych założeniach.

1. Zachowanie rolniczego charakteru gminy na znacznych jej obszarach.
2. Zachowanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego.
3. Stwarzanie warunków do wzrostu zamożności ludności gminy.
4. Stwarzanie możliwości dalszego rozwoju gminy poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej i technicznej, poprawę warunków mieszkaniowych, rozwój działalności wytwórczej i usługowej, stwarzanie ekonomicznych warunków do przyciągania kapitału z zewnątrz.
5. Rozwój infrastruktury na obszarach kwalifikujących się do rekreacji, turystyki i ochrony zdrowia.

Podstawowe kierunki dalszego rozwoju gminy Mrozy winny obejmować:

1. Restrukturyzację rolnictwa poprzez rozwój dużych i średniej wielkości gospodarstw rodzinnych, przy jednoczesnej naturalnej likwidacji gospodarstw małych, nierentownych.
2. Wspieranie gospodarstw zmieniających i unowocześniających kierunek produkcji.
3. Rozwój jednostek zajmujących się obsługą rolnictwa.
4. Tworzenie nowych obiektów chronionych (użytki ekologiczne, pomniki przyrody).
5. Powiększenie obszarów dla inwestycji usługowych, głównie w miejscowości gminnej oraz przyspieszenie jej rozwoju poprzez koncentrację i rozszerzenie asortymentu usług oraz przetwórstwa lub drobnego przemysłu.
7. Zmniejszenie skali bezrobocia.
8. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej, telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej.
9. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.
10. Doprowadzenie na obszar gminy i budowa lokalnej sieci przesyłowej gazu ziemnego.
11. Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej na wybranych obszarach.
12. Usprawnienie systemu pomocy społecznej dla rodzin najuboższych.
13. Poprawa warunków mieszkaniowych poprzez stwarzanie korzystnych możliwości rozwoju budownictwa i usług.

14. Promocja walorów przyrodniczych gminy oraz rozwój turystyki, agroturystyki i budownictwa letniskowego.
16. Kształtowanie ładu przestrzennego na obszarze gminy, zgodnie ze współczesnymi wymogami architektury i urbanistyki.

2. GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

2.1. Tereny zabudowane

Są to tereny, które dotychczas zostały przeznaczone pod zabudowę: zagrodową, jednorodzinną, letniskową, przemysłową, składy i magazyny oraz tereny, na których znajdują się inne budynki i obiekty budowlane. Działania inwestycyjne na tych terenach powinny uwzględniać w szczególności wymagania dotyczące ochrony środowiska oraz przepisów prawa budowlanego. Mogą obejmować wszelkie działania związane z budową, modernizacją, przebudową, rozbudową itp.

2.2. Tereny wymagające przekształceń

Na terenie gminy nie występują w granicach obszarów zabudowanych takie tereny, które wymagają pilnej interwencji planistycznej poprzez środki prawne t.j. zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego celem wywołania przekształceń przestrzennych. W dłuższej perspektywie czasu uporządkowania wymagają fragmenty wsi z zabudową rozproszoną (kolonijną), występującą głównie w południowej części gminy: Kolonia Jeruzal, Płomieniec, Moczydła, Lipiny, Borki, Dębowce, Teklina, Dąbrówka i Łukówiec. Ze względu na strukturę własności gruntów, przyzwyczajenia do dotychczasowego trybu życia oraz wysokich kosztów przenoszenia siedlisk, eliminowanie zabudowy rozproszonej powinno być procesem naturalnym, polegającym na stymulowaniu procesów przekształceń.

2.3. Tereny zalecanego stymulowania przekształceń

Na terenie gminy można wyróżnić następujące tereny zalecanego stymulowania przekształceń:

- A. Centrum „urbanistyczne” gminy skupiające około 40% ludności gminy, obejmujące miejscowości: **Mrozy, Wola Paprotnia i Kruki**.
- B. Pasma zabudowy wiejskiej obejmujące wsie: **Grodzisk, Skruda, Rudkę, Natolin i Choszcze**, leżące po obu stronach linii kolejowej.
- C. Pasma typowej zabudowy wiejskiej: **Wola Rafałowska, Sokolnik, Dąbrowa, Lubomin, Guzów, Trojanów, Mała Wieś**, tworzące układ podwójnego pierścienia.
- D. Węzeł komunikacyjny u zbiegu zabudowy wsi **Kuflew i Mała Wieś**.
- E. Duże wsie tworzące lokalne centra obsługujące południową część gminy: **Jeruzal, Łukówiec i Lipiny**.
- F. Wsie posiadające warunki do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych (np. agroturystyki) oraz lokalizacji zabudowy letniskowej: w północnej części gminy wieś **Gójszcz** (szczególnie przysiółek Skrzeki), w części wschodniej **Porzewnica i Topór** oraz w części południowej **Borki, Płomieniec i Jeruzal**.
- G. Pozostałe tereny wiejskiej zabudowy zagrodowej i mieszanej.
- H. Teren przewidziany pod budowę autostrady.

Na terenach zalecanego stymulowania przekształceń, poszczególne inwestycje należy lokalizować w miarę możliwości na gruntach klas IV, V, VI i VIz.

Ad. A. Centrum „urbanistyczne” gminy obejmujące miejscowości: Mrozy, Wola Paprotnia i Kruki.

Proponowane kierunki rozwoju:

- stosowanie rozwiązań urbanistycznych poprawiających komfort zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- estetyzacja zabudowy i kształtowania ładu przestrzennego;
- lokowanie usług dla ludności, szczególnie w rejonie skrzyżowań z drogami powiatowymi i gminnymi;
- projektowanie nowych terenów pod zabudowę przemysłową i usługową;
- modernizacja układów komunikacyjnych celem tworzenia funkcjonalnych powiązań ze wsią Mrozy, w szczególności pożądana jest budowa wiaduktu łączącego bezkolizyjnie obie części miejscowości gminnej oraz usprawnienie ruchu komunikacyjnego na osi północ-południe; wskazane jest krótsze połączenie Woli Paprotnej z Mrozami (modernizacja istniejącego połączenia);
- tworzenie warunków i rozwiązań technicznych mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz ograniczanie uciążliwego oddziaływania dróg na tereny przyległe;
- rozbudowanie istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- doprowadzenie linii przesyłowej gazu i budowa sieci gazowej niskiego ciśnienia.

Ad. B. Pasma zabudowy wiejskiej: Grodzisk, Skruda, Rudka, Natolin i Choszcze.

Cechą charakterystyczną tego pasma jest równoleżnikowy układ zabudowy rozciągający się w przybliżeniu wzdłuż linii kolejowej (z wyjątkiem Skrudy), bliskie sąsiedztwo z miejscowością gminną (szczególnie Grodzisk i Rudka) oraz brak dobrych połączeń drogowych w kierunku wschodnim i północnym.

Proponowane kierunki rozwoju:

- sprzyjanie skupianiu zabudowy wzdłuż głównych dróg lokalnych i tras infrastruktury technicznej;
- tworzenie warunków do powstawania zabudowy jednorodzinnej w formie osiedli (np. planowane osiedle w Grodzisku), ze względu na dobre połączenie komunikacji kolejowej w kierunku zachodnim (Mrozy, Mińska Maz., Warszawa) i wschodnim (Siedlce) oraz komunikacji drogowej w kierunku zachodnim (Mrozy) i północnym (Kałuszyn i dalej), co stwarza korzystne warunki dojazdów do pracy i nauki;
- ograniczanie zabudowy rozproszonej;
- kształtowanie ładu przestrzennego z uwzględnieniem cech architektury krajobrazu.
- rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- zbudowanie sieci gazowej niskiego ciśnienia.

Ad. C. Pasma typowej zabudowy wiejskiej tworzące układ podwójnego pierścienia w środkowo-zachodniej części gminy.

Pierścień wewnętrzny tworzą wsie **Dąbrowa i Lubomin** ułożone południkowo, połączone drogami na północnym i południowym skraju. Pierścień zewnętrzny tworzą wsie: **Sokolnik, Wola Rafałowska, Guzów, Trojanów** i nieco dalej położona **Mała Wieś**. Wszystkie w.w. wsie (z wyjątkiem Sokolnika) ułożone są równoleżnikowo.

Układ tych miejscowości tworzy główny zrąb typowych wsi rolniczych na terenie gminy, w których inne funkcje (pozarolnicze) są słabo wykształcone. Są one położone przy głównej trasie komunikacyjnej relacji północ-południe, ale w pewnej odległości od linii kolejowej, co utrudnia komunikowanie się ludności z ośrodkami miejskimi.

Proponowane kierunki rozwoju:

- tworzenie warunków do dalszego rozwoju rolniczych (produkcyjno-usługowych) funkcji tych osiedli wiejskich, tym bardziej, że w ich otoczeniu występują niemal wyłącznie pola uprawne i łąki;
- sprzyjanie skupianiu zabudowy wzdłuż głównych dróg lokalnych i tras infrastruktury technicznej;
- kształtowanie ładu przestrzennego z uwzględnieniem cech architektury krajobrazu;
- rozbudowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- doprowadzenie sieci gazowej niskiego ciśnienia.

Ad. D. Węzeł komunikacyjny u zbiegu zabudowy wsi **Kuflew i Mała Wieś**.

W pobliżu położone są także wsie z sąsiedniej gminy Ceglów (Podskwarne, Huta Kuflewska i Podciernie), z którego rozchodzą się drogi w kierunku Mrozów, Ceglów, Siennicy, Latowicza, Seroczyna oraz osady Jeziorek i wsi Topór, leżącej na wschodnim skraju gminy Mrozy. Położenie wsi Kuflew i Mała Wieś w bezpośrednim sąsiedztwie tego węzła może mieć istotne znaczenie dla ich dalszego rozwoju.

Proponowane kierunki rozwoju:

- tworzenie warunków do dalszego rozwoju rolniczych (produkcyjno-usługowych) funkcji tych osiedli wiejskich (położenie w otwartym krajobrazie rolniczym);
- rozwijanie usług związanych z obsługą rolnictwa z których mogą krzyżować także rolnicy ze wsi gm. Ceglów, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie węzła komunikacyjnego;
- rozwijanie usług związanych z obsługą podróżnych, ze względu na krzyżowanie się dróg z różnych kierunków;
- kształtowanie ładu przestrzennego z uwzględnieniem cech architektury krajobrazu;
- rozbudowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- doprowadzenie sieci gazowej niskiego ciśnienia.

Ad. E. Duże wsie tworzące lokalne centra obsługujące południową część gminy: **Jeruzal, Łukówiec i Lipiny**.

Ideą kształtowania tych skupisk są powiązania komunikacyjne pomiędzy poszczególnymi wsiami i względnie małe odległości między nimi (około 1-2 km). Powstawanie opisywanych układów funkcjonalnych wykorzystałoby walory położenia wsi, przez które przechodzą drogi powiatowe i gminne.

Proponowane kierunki rozwoju:

- rozwijanie funkcji produkcyjno-usługowych związanych z rolnictwem oraz (na niektórych fragmentach) turystyczno-letniskowych;
- modernizowanie i rozwijanie istniejącego układu komunikacyjnego;
- rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- przestrzeganie zasad ładu przestrzennego, w szczególności zabudowy typowej dla obszarów wiejskich o atrakcyjnych walorach krajobrazu; wymienione wsie położone są na terenach wyróżniających się pod względem rzeźby terenu, z dużą ilością pagórków i wzniesień;
- koncentrowanie zabudowy po obu stronach drogi;
- ograniczanie występowania zabudowy rozproszonej na peryferiach wiejskich;
- stosowanie zasady wprowadzania zabudowy mieszanej celem urozmaicenia funkcji i tworzenia szans reorientacji zawodowej mieszkańców;
- stosowanie rozwiązań architektonicznych o wyższych walorach estetycznych;
- przestrzeganie zasad architektury krajobrazu mając na względzie dostosowanie skali zabudowy do widoków panoramicznych.

Ad. F. Wsie posiadające warunki do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych (np. agroturystyka) oraz lokalizacji zabudowy letniskowej: **Gójszcz** (przysiółek Skrzeki), **Porzewnica, Topór, Borki, Płomieniec i Jeruzal**.

Proponowane kierunki rozwoju:

- wyznaczenie terenów pod zabudowę letniskową na gruntach wsi Gójszcz, na północnym stoku doliny Witkówki (Kałuski). Ze względu na występujące w dolinie stawy, sąsiedztwo dużego kompleksu leśnego (w tym rezerwatu przyrody), teren ten jest atrakcyjny do wykorzystania turystycznego. Ograniczeniem może być budowa autostrady przechodzącej (wariant 4a) w północnej części wsi Gójszcz.
- wyznaczenie terenów pod zabudowę letniskową na gruntach wsi Porzewnica, położonych między kompleksm leśnym a doliną Witówki. Możliwe jest także (i wskazane) przekształcanie istniejącej zabudowy zagrodowej na letniskową lub świadczącą usługi agroturystyczne. Dużymi walorami tego terenu jest dobry dojazd (droga asfaltowa), niewielka odległość od Mrozów i Kałuszyna oraz bardzo ciekawe pod względem przyrodniczym otoczenie.
- wyznaczenie terenów pod zabudowę letniskową na gruntach wsi Topór przylegających do dużego kompleksu leśnego. Atutem jest dobry dojazd, stosunkowo niewielka odległość od miejscowości gminnej i interesująca - pod względem przyrodniczym i krajobrazowym - okolica.
- w dalszej perspektywie przewidywać zmianę funkcji z typowo rolniczych na rekreacyjne takich wsi jak Borki, Jeruzal i Płomieniec, które położone są w pobliżu dużych kompleksów leśnych, ale znacznie dalej od miejscowości gminnej;
- modernizowanie i rozwijanie istniejącego układu komunikacyjnego;
- rozwijanie infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej;
- przestrzeganie zasad ładu przestrzennego, w szczególności zabudowy typowej dla obszarów wiejskich o atrakcyjnych walorach krajobrazu.

Ad. G. Pozostałe tereny wiejskiej zabudowy zagrodowej i mieszanej.

Na innych terenach zabudowy wiejskiej cechujących się w miarę gęstą siecią osadniczą wsi o układach ulicowych należy:

- ograniczać występowanie zabudowy rozproszonej;
- koncentrować zabudowę po obu stronach dróg;
- przeciwdziałać wydłużaniu ciągów zabudowy poza wyżej opisanymi układami przestrzennymi;
- porządkować istniejącą strukturę zabudowy i eliminować budynki substandartowe;
- podnosić na wyższy poziom walory estetyczne zabudowy;
- propagować parterowy lub dwukondygnacyjny typ zabudowy z dachami tradycyjnymi.

Ad. H. Obszar przewidziany pod budowę autostrady A2.

W związku z wybraniem do realizacji wariantu autostrady A2 nr 4a, należy uwzględnić jego przebieg w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, poprzez zmianę obowiązującego planu miejscowego. Trasa wariantu 4a omija tereny zabudowane oraz w większości tereny planowanej zabudowy. Jednocześnie wariant przebiegu autostrady A2 uwzględniony w obowiązującym planie miejscowym, z chwilą wyboru do realizacji wariantu 4a, przestaje być aktualny, co także wymaga zmiany planu miejscowego, aby uporządkować zamierzenia planistyczne w tej części gminy.

B. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYLĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Opracowane kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy nawiązują do ustaleń „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy” uchwalonego w roku 2003 oraz do ustaleń zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalonego w roku 2001. W niniejszej dokumentacji wyznaczono tereny pełniące różne funkcje gospodarcze i społeczne, uwzględniające uwarunkowania przyrodnicze. W granicach wyróżnionych terenów mogą znajdować się fragmenty (obiekty) o nieco innym charakterze i funkcjach, ale zazwyczaj związanych bezpośrednio lub pośrednio z podstawową funkcją terenu. Granice tych terenów wyznaczono na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” w skali 1:10000 oraz oznaczono odpowiednimi kolorami i symbolami literowymi. Tereny projektowanej zabudowy lub przewidywane do pełnienia innej funkcji, aktualnie użytkowane głównie jako grunty rolnicze, oznaczono dopisując do oznaczenia literowego cyfrę „1”, np. M1, ML1, RM1 itd. Podstawowe zasady zagospodarowania tych terenów określono poniżej w rozdziale „**Zasady zagospodarowania terenów funkcjonalnych**”. Zasady te są jednocześnie ustaleniami do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na rysunku studium oznaczono także granice terenów o specyficznych zasadach zagospodarowania (bez symboli literowych). Są to tereny objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, obszary zagrożenia powodziowego i tereny nokreślone jako strefa

ekologiczna. Zasady zagospodarowania na tych terenach określono w rozdziale „Zasady zagospodarowania terenów specyficznych”.

1. ZASADY ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW FUNKCJONALNYCH

R - otwarte tereny produkcji rolnej – grunty orne i użytki zielone

Obejmuje głównie otwarte pola uprawne z niewielkim zadrzewień i rozproszoną zabudową zagrodową oraz kompleksy łąk i pastwisk położone głównie w dolinach rzecznych z płytko zalegającą wodą gruntową.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny upraw rolnych, ogrodniczych, sadowniczych oraz użytków zielonych z zabudową zagrodową,
- funkcja uzupełniająca - tereny dróg, usług nieuciążliwych, niezbędna infrastruktura techniczna,
- zachowanie istniejącej zabudowy siedliskowej z możliwością jej rozbudowy, przebudowy i nadbudowy lub zmiany funkcji na zabudowę letniskową,
- możliwość lokalizacji obiektów budownictwa zagrodowego i innego związanego z produkcją rolniczą,
- możliwość lokalizacji obiektów gospodarstw rolnych specjalistycznych,
- możliwość budowy stawów rybnych, zbiorników wodnych małej retencji i innych zbiorników wodnych oraz urządzeń melioracji i przeciwpowodziowych,
- wysokość zabudowy zagrodowej – do dwóch kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, maksymalnie 11,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- dachy dwuspadowe, wielospadowe o nachyleniu połaci od 20° do 45° albo dachy przestrzennie kształtowane,
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej - 1000 m²,
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki budowlanej do 60% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 20% powierzchni działki budowlanej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- ochrona dziedzictwa kulturowego (stanowisk archeologicznych) – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań,
- lokalizacja budynków gospodarskich powodujących uciążliwości zapachowe, w tym silosów i obiektów przeznaczonych na składowanie sianokiszonki, w odległości nie mniejszej niż 100 m od budynków mieszkalnych.

L - tereny lasów

Obejmują różnej wielkości kompleksy leśne i większe zadrzewienia określone na rysunku zmiany studium.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny lasów,
- funkcja uzupełniająca - tereny dróg, tereny zabudowy związanej z prowadzeniem gospodarki leśnej,
- zachowanie aktualnego sposobu zagospodarowania terenu,
- zakaz zanieczyszczania terenów leśnych odpadami komunalnymi, przemysłowymi i rolniczymi,
- zakaz zmiany stosunków wodnych mogących pogorszyć warunki siedliskowe lasów,
- zakaz likwidacji i zmiany użytkowania wydm, oczek wodnych i torfowisk,
- możliwość budowy zbiorników wodnych małej retencji i innych zbiorników wodnych oraz urządzeń melioracji i przeciwpowodziowych,
- ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań,
- ochrona dziedzictwa kulturowego (stanowisk archeologicznych) – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań.

L1 - tereny projektowanych zalesień

Obejmują grunty rolne (najczęściej grunty orne) klas IV, V, VI i VIz przeznaczone do zalesienia.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny projektowanych lasów,
- funkcja uzupełniająca - tereny dróg, tereny zabudowy związanej z prowadzeniem gospodarki leśnej,
- pozostawienie pasa terenu nie zalesionego szerokości 5 m od granicy działki sąsiadującej z wodami, gruntami zabudowanymi, ornymi lub użytkami zielonymi,
- do czasu zalesienia - zachowanie aktualnego sposobu zagospodarowania terenu,
- pozostałe zasady zagospodarowania – jak dla terenów lasów.

w. –wody powierzchniowe

Obejmują wody płynące (rzeki Kostrzyń, Witówka, Witówka II, Witkówka) oraz zbiorniki wód stojących (np. stawy rybne Rudka, starorzecza, torfianki, małe oczka wodne).

Zasady zagospodarowania:

- zakaz obniżania poziomu wody w rzekach i zbiornikach wód stojących,
- zakaz odprowadzania do wód nie oczyszczonych ścieków,
- nakaz ochrony roślinności wodnej, szuwarowej, drzew i krzewów,
- nakaz pozostawienia pasa dostępu wzdłuż brzegów wód publicznych (minimum 4 m dla rowów oraz minimum 10 m dla rzek), gwarantującego swobodne przechodzenie i wykonywanie robót konserwacyjnych.

RM - zabudowane tereny produkcji rolniczej (zabudowa zagrodowa z usługami nieuciążliwymi)

Obejmuje tereny istniejącej zabudowy zagrodowej z występującą lokalnie w jej granicach lub na obrzeżach zabudową jednorodzinną z usługami nieuciążliwymi lub zabudową letniskową, które mogą być wprowadzane na zasadzie zmiany funkcji istniejących budynków oraz budowy nowych w granicach istniejącej zabudowy.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny zabudowy zagrodowej,
- funkcja uzupełniająca - tereny usług nieuciążliwych, zabudowa jednorodzinną, zabudowa letniskowa, niezbędna infrastruktura techniczna,
- wysokość zabudowy – do dwóch kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, maksymalnie 11,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- dachy dwuspadowe, wielospadowe o nachyleniu połaci od 20° do 45° albo dachy przestrzennie kształtowane,
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej - 1000 m² (nie dotyczy wtórnych podziałów działki),
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki budowlanej do 60% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 20% powierzchni działki budowlanej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi,
- lokalizacja budynków gospodarskich powodujących uciążliwości zapachowe, w tym silosów i obiektów przeznaczonych na składowanie sianokiszonki, w odległości nie mniejszej niż 100 m od budynków mieszkalnych.

RM1 - projektowane tereny zabudowy zagrodowej (z usługami nieuciążliwymi)

Obejmuje tereny projektowanej zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi i zabudowy letniskowej.

Zasady zagospodarowania: – jak na terenach istniejącej zabudowy zagrodowej.

M - tereny zabudowy jednorodzinnej (z usługami nieuciążliwymi)

Obejmuje tereny istniejącej zabudowy jednorodzinnej z występującą lokalnie w jej granicach lub na obrzeżach zabudową z usługami nieuciążliwymi lub zabudową letniskową, które mogą być wprowadzane na zasadzie zmiany funkcji istniejących budynków oraz budowy nowych w granicach istniejącej zabudowy.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny zabudowy jednorodzinnej,
- funkcja uzupełniająca - tereny zabudowy usługowej i letniskowej, niezbędna infrastruktura techniczna,
- wysokość zabudowy – do dwóch kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, maksymalnie 11,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- dachy dwuspadowe, wielospadowe o nachyleniu połaci od 20° do 45° albo dachy przestrzennie kształtowane,
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej - 700 m² (nie dotyczy wtórnych podziałów działki),
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki budowlanej do 50% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 30% powierzchni działki budowlanej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- zapewnienie miejsc parkingowych zgodnie z przepisami szczególnymi,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

M1 - tereny projektowanej zabudowy jednorodzinnej (z usługami nieuciążliwymi)

Obejmuje tereny projektowanej zabudowy jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej i letniskowej.

Zasady zagospodarowania: – jak na terenach istniejącej zabudowy jednorodzinnej.

MW - tereny zabudowy wielorodzinnej

Obejmuje tereny istniejącej zabudowy wielorodzinnej we wsi Mrozy oraz Guzów.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny zabudowy wielorodzinnej,
- funkcja uzupełniająca - niezbędna infrastruktura techniczna,
- wysokość zabudowy – do czterech kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, maksymalnie 15,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- dachy dwuspadowe, wielospadowe o nachyleniu połaci od 15° do 40° albo dachy przestrzennie kształtowane,
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki budowlanej do 40% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 25% powierzchni działki budowlanej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- zapewnienie miejsc parkingowych zgodnie z przepisami szczególnymi,

- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

ML - tereny istniejącej zabudowy letniskowej

Obejmuje tereny rozproszonej zabudowy letniskowej położonej głównie na gruntach wsi Grodzisk, Gójszcz, Rudka, Topór, Jeruzal, Płomieniec.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny zabudowy letniskowej,
- funkcja uzupełniająca - tereny usług nieuciążliwych, niezbędna infrastruktura techniczna,
- wysokość zabudowy letniskowej – do dwóch kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, maksymalnie 9,0 m od poziomu terenu do kalenicy dachu,
- dachy dwuspadowe, wielospadowe o nachyleniu połaci od 20° do 45° albo dachy przestrzennie kształtowane,
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej - 1500 m² (nie dotyczy wtórnych podziałów działki),
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki budowlanej do 30% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 60% powierzchni działki budowlanej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

ML1 - tereny projektowanej zabudowy letniskowej

Obejmują tereny projektowanej zabudowy letniskowej wyznaczone głównie na gruntach wsi Grodzisk, Topór, Jeruzal i Płomieniec.

Zasady zagospodarowania: – jak dla terenów istniejącej zabudowy letniskowej.

US - tereny sportu i rekreacji

Obejmują tereny sportu, rekreacji i innych usług turystycznych.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny usług sportowych i turystycznych, takich jak organizacja imprez okolicznościowych, spotkań, drobny handel i gastronomia, rekreacja i wypoczynek,
- funkcja uzupełniająca - zabudowa letniskowa, niezbędna infrastruktura techniczna,

- możliwość lokalizacji obiektów małej architektury i urządzeń sportowo – rekreacyjnych, a także tymczasowych obiektów służących organizacji imprez masowych.
- maksymalna wysokość budynków do 11 m od powierzchni terenu,
- powierzchnia zabudowy do 60% terenu,
- pozostawić co najmniej 20% terenu jako powierzchnię biologicznie czynną,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic działki,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

US1 - projektowane tereny sportu i rekreacji

Obejmują projektowane tereny sportu, rekreacji i innych usług turystycznych.

Zasady zagospodarowania: jak dla terenów oznaczonych symbolem US.

UO - tereny usług oświaty

Obejmują tereny szkół we wsiach: Mrozy, Grodzisk, Jeruzal i Lipiny.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny usług oświaty i nauki - szkoły, przedszkola, sale sportowe, boiska sportowe i tereny rekreacji daytimej,
- funkcja uzupełniająca - obiekty zaplecza techniczno–magazynowego i socjalno-sanitarnego, obiekty sportowe, zabudowa mieszkaniowa dla pracowników, niezbędna infrastruktura techniczna,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 15% powierzchni działki budowlanej,
- zapewnienie niezbędnej liczby miejsc parkingowych,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

UZ - tereny usług ochrony zdrowia

Obejmują tereny usług ochrony zdrowia, takich jak szpitale, ośrodki zdrowia i przychodnie lekarskie.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – tereny zabudowy usług ochrony zdrowia,
- przeznaczenie uzupełniające: lokalizacja mieszkań dla personelu medycznego, liniowe i kubaturowe elementy infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń, zieleń towarzysząca.
- wysokość zabudowy – budynki do dwóch kondygnacji nadziemnych,
- dachy płaskie, dwuspadowe, wielospadowe lub przestrzennie kształtowane, o nachyleniu połaci do 40°,
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki inwestycyjnej do 80% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 15% powierzchni działki budowlanej,
- uciążliwość dla ludzi i środowiska z powodu prowadzonej działalności ograniczyć do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- zapewnienie niezbędnej liczby miejsc parkingowych,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

UKS - tereny usług sakralnych

Obejmują tereny kościołów i budynków im towarzyszących (plebanie) położonych we wsiach: Mrozy, Mała Wieś, Jeruzal i Dębowce.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - usługi sakralne,
- funkcja uzupełniająca - zabudowa mieszkaniowa dla duchownych i pracowników parafii, domy parafialne, domy pielgrzyma oraz inne obiekty związane z działalnością religijną i kościelną,
- ochrona obiektów zabytkowych, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- wysokość zabudowy mieszkalnej – budynki do dwóch kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 20% powierzchni działki budowlanej,
- zapewnienie niezbędnej liczby miejsc parkingowych,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

UI - tereny usług innych

Obejmują tereny usług innych, nie wymienionych powyżej, takich jak tereny remiz strażackich, wiejskich domów kultury itp.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – tereny zabudowy usługowej,
- przeznaczenie uzupełniające: zabudowa mieszkaniowa dla właściciela i pracowników, liniowe i kubaturowe elementy infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń, takie jak sieci wodociągowe i kanalizacyjne, urządzenia do utrzymywania porządku i czystości, zieleń towarzysząca.
- wysokość zabudowy – budynki do dwóch kondygnacji nadziemnych,
- dachy płaskie, dwuspadowe, wielospadowe lub przestrzennie kształtowane, o nachyleniu połąci do 40°,
- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki inwestycyjnej do 40% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 20% powierzchni działki budowlanej,
- uciążliwość dla ludzi i środowiska z powodu prowadzonej działalności ograniczyć do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- zapewnienie niezbędnej liczby miejsc parkingowych,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic działki,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

UI1 - projektowane tereny usług innych

Obejmują projektowane tereny usług innych, na grantach dotychczas nie zainwestowanych.

Zasady zagospodarowania: jak dla terenów oznaczonych symbolem UI

PT1 – tereny projektowanej zabudowy produkcyjno-technicznej

Obejmują tereny projektowanych obiektów produkcyjnych, składów i magazynów.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny produkcji, składów i magazynów,
- funkcja uzupełniająca - niezbędna infrastruktura techniczna, zabudowa administracyjna i socjalna, drogi dojazdowe,
- maksymalna wysokość budynków – zgodnie z wymogami technologicznymi obiektów produkcyjnych,

- powierzchnia zabudowy - do 80% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna - co najmniej 15% powierzchni działki,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

PU – tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej

Obejmują tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i terenów zabudowy usługowej.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - tereny produkcji, składów i magazynów,
- funkcja uzupełniająca - tereny usług, zabudowa mieszkaniowa dla właściciela lub użytkownika terenu, niezbędna infrastruktura techniczna,
- maksymalna wysokość budynków do 12 m od powierzchni terenu,
- powierzchnia zabudowy - do 80% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna - co najmniej 15% powierzchni działki,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

PU1 – projektowane tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej

Obejmują tereny projektowanych obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej, wyznaczone na gruntach rolnych.

Zasady zagospodarowania: - jak dla terenów oznaczonych symbolem PU.

KS - tereny obsługi komunikacji samochodowej

Obejmują tereny obsługi komunikacji samochodowej położone przy głównych drogach.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - zabudowa przeznaczona do pełnienia funkcji w zakresie usług i obsługi komunikacji drogowej,
- przeznaczenie uzupełniające: zabudowa mieszkaniowa dla właściciela obiektów usługowych, liniowe i kubaturowe elementy infrastruktury technicznej niezbędne do

- prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń przewidzianych planem, zieleni towarzysząca.
- wysokość zabudowy – budynki do dwóch kondygnacji nadziemnych,
 - dachy płaskie, dwuspadowe, wielospadowe lub przestrzennie kształtowane, o nachyleniu połaci do 40°,
 - łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki inwestycyjnej do 30% powierzchni działki,
 - powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 10% powierzchni działki budowlanej,
 - ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
 - zapewnienie niezbędnej liczby miejsc parkingowych,
 - ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic działki,
 - bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
 - ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
 - zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

KS1 - projektowane tereny obsługi komunikacji samochodowej

Obejmują projektowane tereny obsługi komunikacji samochodowej.

Zasady zagospodarowania: - jak dla terenów oznaczonych symbolem KS.

WZ - tereny urządzeń zaopatrzenia w wodę

Obejmują ujęcia wody na potrzeby zaopatrzenia ludności oraz produkcyjnych i usługowych.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – urządzenia zaopatrzenia w wodę (ujęcie wód głębinowych),
- obiekty budowlane o indywidualnych parametrach wynikających z wymagań technologicznych,
- obowiązkowe ogrodzenie zabezpieczające strefę ochrony bezpośredniej ujęcia wód głębinowych o promieniu co najmniej 10 m wokół studni,
- zagospodarowanie terenu w granicach ogrodzenia zielenią.

NO – tereny oczyszczalni ścieków

Obejmuje oczyszczalnię ścieków w miejscowości Mrozy.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – teren oczyszczalni ścieków,
- obiekty budowlane o indywidualnych parametrach wynikających z wymagań technologicznych,

- łączna powierzchnia zabudowy kubaturowej w obrębie działki inwestycyjnej do 80% powierzchni działki,
- powierzchnia biologicznie czynna winna stanowić co najmniej 15% powierzchni działki budowlanej,
- ograniczyć oddziaływanie obiektów do granic terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny, z wyjątkiem urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej,
- odprowadzanie oczyszczonych ścieków do rzeki Witówki II (Trytwa),
- bezpośredni lub pośredni (poprzez drogi wewnętrzne) dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

NO1 – tereny projektowanych oczyszczalni ścieków

Obejmuje projektowaną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Jeruzal.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – teren oczyszczalni ścieków,
- odprowadzanie oczyszczonych ścieków za pośrednictwem kanału zrzutowego do rzeki Świder,
- inne ustalenia – jak dla oczyszczalni ścieków w Mrozach.

EG1 – projektowane tereny zaopatrzenia w gaz ziemny

Obejmuje teren projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej gazu ziemnego we wsi Kruki – lokalizacja orientacyjna.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – teren urządzeń zaopatrzenia w gaz ziemny,
- obiekty budowlane o indywidualnych parametrach wynikających z wymagań technologicznych,
- obowiązkowe ogrodzenie terenu,
- wyznaczenie strefy wyłączonej z zabudowy szerokości zgodnej z przepisami szczególnymi,
- zagospodarowanie terenu w granicach działki zielenią.

EE – tereny urządzeń elektroenergetycznych

Obejmuje teren stacji transformatorowej 110/15 kV we wsi Mrozy.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – teren urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną,
- obiekty budowlane o indywidualnych parametrach wynikających z wymagań technologicznych,
- obowiązkowe ogrodzenie terenu,

- wyznaczenie strefy wyłączonej z zabudowy szerokości zgodnej z przepisami szczególnymi.

ZC - cmentarze

Obejmują tereny cmentarzy położonych we wsiach: Mrozy, Sokolnik, Jeruzal.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa - cmentarz,
- funkcja uzupełniająca - urządzenia infrastruktury związanej z funkcjonowaniem i obsługą cmentarza, zieleń wysoka z możliwością jej pielęgnacji lub przebudowy,
- wyznaczenie pasa izolującego teren wokół cmentarza od innych terenów:
 - 1) o szerokości do 50 m od granicy cmentarza, w którym zakazuje się realizacji zabudowy mieszkaniowej oraz produkcji i przechowywania żywności,
 - 2) o szerokości do 150 m, w którym:
 - a) użytkowanie budynków może być dopuszczone pod warunkiem przyłączenia do komunalnej sieci wodociągowej,
 - b) zakazuje się lokalizowania ujęć wody do celów komunalnych.
- bezpośredni dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

ZC1 - cmentarze projektowane

Obejmuje teren projektowanego cmentarza położonego we wsi Guzów.

Zasady zagospodarowania:

- zachowanie dotychczasowego sposobu wykorzystywania terenu do czasu budowy cmentarza,
- inne zasady zagospodarowania - jak dla terenów oznaczonych symbolem ZC.

ZP - tereny zieleni urządzonej - parki dworskie

Obejmują tereny parków dworskich objętych ochroną konserwatorską, położonych we wsiach Rudka, Kuflew, Łukówiec i Dębówce.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – zieleń parkowa (parki dworskie), ze stałymi i tymczasowymi obiektami małej architektury, służącymi do rekreacji i wypoczynku,
- zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenu i wykorzystania obiektów, w tym obiektów zabytkowych, z dopuszczeniem wykorzystania na cele usługowe,
- nakaz kształtowania terenu w formie założenia parkowego, z zachowaniem istniejącej zieleni, z możliwością jej pielęgnowania i przebudowy,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,

- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

ZW - tereny zieleni urządzonej - parki wiejskie

Obejmują tereny parków wiejskich położonych we wsi Mrozy.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – zieleń parkowa (parki wiejskie), ze stałymi i tymczasowymi obiektami małej architektury, służącymi do rekreacji i wypoczynku oraz obiekty służące obsłudze turystycznej,
- nakaz kształtowania terenu w formie zieleni parkowej, z zachowaniem istniejącej zieleni, z możliwością jej pielęgnowania i przebudowy,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,
- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

PE1 - tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin naturalnych

Obejmują tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin naturalnych, w większości projektowane, w tym tereny górnicze.

Zasady zagospodarowania:

- eksploatacja surowców naturalnych z zastosowaniem środków ograniczających szkody w środowisku przyrodniczym,
- zakaz zabudowy, z wyjątkiem urządzeń związanych z eksploatacją złoża,
- zachowanie pasów ochronnych dla terenów górniczych, które należy wyznaczyć zgodnie z polskimi normami,
- przeprowadzenie rekultywacji wyrobiska w kierunku rolnym lub leśnym.

K – tereny parkingów

Obejmują tereny parkingów przy obiektach użyteczności publicznej.

Zasady zagospodarowania:

- funkcja podstawowa – tereny parkingów,
- przeznaczenie uzupełniające: elementy infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania parkingu,
- zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do gruntu lub wód powierzchniowych,
- bezpośredni dostęp do drogi publicznej,
- ochrona środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego i zabytków – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań i przepisami szczególnymi,

- zasady obsługi sieci infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, wodę, ciepło oraz odprowadzania ścieków i gromadzenia odpadów – zgodnie z ustaleniami niniejszego studium uwarunkowań oraz przepisami szczególnymi.

KK - tereny kolejowe

Obejmują tereny linii kolejowej Warszawa - Terespol z niezbędnymi urządzeniami i budynkami do obsługi podróżnych.

Zasady zagospodarowania:

- nie wyznacza się,
- wyznacza się po obu stronach terenów kolejowych pas terenu o szerokości co najmniej 30 m od linii rozgraniczającej tereny kolejowe na którym obowiązuje zakaz zabudowy mieszkaniowej.

2. ZASADY ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW SPECYFICZNYCH

Do terenów specyficznych zaliczono:

- rezerваты przyrody,
- tereny objęte ochroną jako obszary Natura 2000,
- tereny objęte ochroną jako Miński Obszar Chronionego Krajobrazu,
- obszary zagrożenia powodziowego,
- tereny określone w studium uwarunkowań jako strefa ekologiczna.

2.1. Rezerваты przyrody

Obejmują cztery rezerваты przyrody obejmujące fragmenty kompleksów leśnych położone na gruntach Skarbu Państwa.

Zasady zagospodarowania:

Są zawarte w rozporządzeniach o utworzeniu rezerwatów oraz w planach ochrony tych obiektów.

2.2. Tereny objęte ochroną jako obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 Dolina Kostrzynia obejmuje znaczną część gminy Mrozy, w tym tereny zabudowane i w różny sposób użytkowane gospodarczo. Zasady zagospodarowania terenu powinny uwzględniać szczególne wymogi ochrony przyrody i środowiska w granicach obszarów Natura 2000, zgodnie z podanymi wyżej ustaleniami. Zasady te mogą ulec zmianie po ustanowieniu planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Kostrzynia.

Obszar Natura 2000 Rogoźnica obejmuje fragment dużego kompleksu leśnego, w tym w całości rezerwat przyrody o tej samej nazwie. Zasady użytkowania terenu w granicach rezerwatu ustala plan ochrony rezerwatu, w granicach obszaru Natura 2000 plan zadań ochronnych lub planu ochrony dla tego obszaru.

2.3. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje północną i środkową część gminy, w granicach określonych na rysunkach zmianu studium uwarunkowań.

Zasady zagospodarowania:

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu nr 39 z dnia 5 maja 2005 r. (Dz.U. Woj. Maz. Nr 105 poz. 2946) oraz ustaleniami w niniejszym studium uwarunkowań.

2.4. Obszary zagrożenia powodziowego

Obejmują dolinę Kostrzyna i innych rzek przepływających przez teren gminy Mrozy. Granice potencjalnych obszarów zagrożenia powodziowego określono na rysunkach zmiany studium uwarunkowań – „Uwarunkowania” i „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” (bez oznaczania symbolem literowym).

Zasady zagospodarowania:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania,
- zakaz zabudowy,
- dopuszczenie budowy urządzeń melioracyjnych z nakazem ich utrzymania i prawidłowego funkcjonowania,
- dopuszczenie budowy dróg i mostów z nakazem odpowiednich zabezpieczeń przeciwko powodziowym,
- dopuszczenie budowy liniowych elementów infrastruktury technicznej, takich jak linie elektroenergetyczne, wodociągi, kolektory ściekowe, gazociągi, ropociągi.

2.5. Tereny określone jako strefa ekologiczna

Obejmują dolinę Kostrzyna i innych rzek użytkowane głównie jako łąki i pastwiska, zbiorniki wodne oraz główne kompleksy leśne. Granicę strefy ekologicznej (bez oznaczania symbolem literowym) określono na rysunku zmiany studium uwarunkowań – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Zasady zagospodarowania:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania,
- zakaz zabudowy,
- zakaz przekształcania użytków zielonych w grunty orne,
- zakaz nawożenia gruntów gnojowicą,
- zakaz lokalizacji terenów eksploatacji złóż kopalin naturalnych,
- nakaz zapewnienia przepustów w nasypach kolejowych i drogowych oraz utrzymanie ich drożności w celu umożliwienia migracji fauny,
- możliwość budowy stawów rybnych i zbiorników wodnych małej retencji,
- dopuszczenie budowy urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych z nakazem ich utrzymania i prawidłowego funkcjonowania,
- dopuszczenie budowy dróg i mostów,

- dopuszczenie budowy liniowych elementów infrastruktury technicznej, takich jak linie elektroenergetyczne, wodociągi, kolektory ściekowe, gazociągi, ropociągi.

C. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK

1. OCHRONA POWIETRZA

Główne źródła lokalnych zanieczyszczeń powietrza występujące w gminie Mrozy to transport samochodowy i rozproszone źródła emisji na terenach zabudowanych. Do głównych kierunków działań zmierzających do ochrony ludności i środowiska przed szkodliwymi substancjami emitowanymi do atmosfery należy zaliczyć:

- zwiększenie liczby samochodów napędzanych gazem,
- lokalizowanie zabudowy mieszkalnej w pewnej odległości od tras komunikacyjnych o dużym nasileniu ruchu (planowana autostrada A-2),
- ograniczanie emisji szkodliwych gazów i pyłów przez istniejące zakłady usługowe i rzemieślnicze,
- ściśle przestrzeganie przepisów o ochronie atmosfery w przypadku nowych inwestycji,
- stwarzanie możliwości zamiany paliwa używanego w paleniskach domowych (głównie węgla kamiennego) na inne, nie emitujące szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery (gaz ziemny, oleje opałowe, instalacje geotermiczne, prąd elektryczny, drewno opałowe, słoma i inne).
- budowa ciepłowni (w większych miejscowościach) dla całych osiedli z wykorzystaniem odpowiednich technologii zabezpieczających przed emisją szkodliwych gazów.

2. WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, należy podjąć na obszarze gminy następujące działania:

- ograniczenie (a z czasem wyeliminowanie) odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych lub do gruntu,
- wyposażenie obszarów zwartej zabudowy w systemy wodno-kanalizacyjne z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni,
- wyposażenie zabudowy rozproszonej nie objętej siecią kanalizacyjną w szczelne zbiorniki osadowe, z dostarczaniem ścieków do oczyszczalni,
- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych na obszarach dolin rzecznych i obniżeń terenu (z płytkim zaleganiem wód gruntowych),
- wyznaczenie granic głównych zbiorników wód podziemnych, stref ochronnych i zasad gospodarowania w tych strefach oraz ściśle przestrzeganie zasad ochrony ujęć wód głębinowych.

W celu zwiększenia zasobów wód powierzchniowych, należy:

- racjonalnie gospodarować wodą na obszarach typowo rolniczych z wykorzystaniem istniejących systemów melioracyjnych,

- w pełni wykorzystywać dostępne zasoby wodne do celów rekreacyjno – turystycznych,
- opracować i wdrożyć program małej retencji,
- chronić niewielkie lokalne bagienka, „oczka wodne”, torfianki i inne małe zbiorniki wodne.

3. OCHRONA GRUNTÓW LEŚNYCH

Grunty leśne, niezależnie od formy własności, podlegają ochronie na mocy ustawy o ochronie środowiska (Dz.U. 2001 Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) oraz ustawy o lasach z dn. 28.09.1991 r. (z późn. zm.). Ochrona gruntów leśnych realizowana jest poprzez przestrzeganie zakazów określonych w w/w. ustawach, a w szczególności na zakazie:

- przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne (z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie),
- niszczenia lasów i gruntów leśnych,
- działań osłabiających biologiczną odporność drzewostanów.

4. OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH

Wymogi ochrony gruntów rolnych szczególnie przydatnych do produkcji rolniczej, określone są w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dn. 3.02.1995 r (Dz.U. z 2004r. Nr 121, poz. 1266). Szczególnej ochronie podlegają gleby organiczne wszystkich klas (I-VI) oraz gleby mineralne zaliczane do klas bonitacyjnych I-III. Ochrona polega głównie na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze. W warunkach gminy Mrozy, powierzchnia gleb należących do klas I-III nie jest duża, ale gleby organiczne, występujące głównie w dolinach Kostrzynia i Witówki zajmują znaczną powierzchnię i te obszary - również z tego względu - należy chronić szczególnie.

5. POTENCJALNE OBSZARY KONFLIKTOWE

Głównym terenem konfliktowym w gminie Mrozy może być planowana budowa autostrady A2 wg wariantu 4a, jednak ze względu na niewielką długość odcinka (2 km) oraz lokalizację na większości tego odcinka poza terenami zabudowanymi i przewidywanymi do zabudowy, pole konfliktu ma potencjalnie niewielki zasięg. Ze względu na ograniczenia w lokalizacji zabudowy w sąsiedztwie trasy autostrady (w odległości 100 m od linii rozgraniczającej teren autostrady), na ten cel nie mogą być przeznaczone niektóre tereny budowlane ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Autostrada jest także istotną barierą dla migrujących zwierząt, szczególnie ssaków i płazów. W celu ograniczenia tego negatywnego oddziaływania na trasie autostrady zaprojektowano przejścia dla zwierząt dużych, średnich i małych, przepusty pod nasypami pełniące jednocześnie funkcje przejść dla zwierząt oraz specjalne ogrodzenia kierujące zwierzęta do przejść.

Inne potencjalne obszary konfliktowe mogą dotyczyć niewielkich powierzchniowo inwestycji, których oddziaływanie - zarówno w trakcie budowy jak i późniejszej eksploatacji - mogą być negatywne dla środowiska. Każdy przypadek planowanych inwestycji należy rozpatrywać indywidualnie. W szczególności dotyczy to planowanych przedsięwzięć w sąsiedztwie istniejących rezerwatów przyrody oraz w granicach lub w pobliżu obszarów Natura 2000, a także Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

6. PROJEKTOWANE TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Najważniejsze pod względem przyrodniczym duże fragmenty gminy Mrozy zostały objęte ochroną jako obszar Natura 2000 Dolina Kostrzynia. W jego granicach znajdują się doliny Kostrzynia, Witówki, Witówki II i Witkówki oraz duże kompleksy leśne leżące na ich obrzeżach. Ponadto najcenniejsze fragmenty dużych kompleksów leśnych objęto ochroną rezerwatową tworząc rezerваты: Florianów i Rogoźnica leżące w granicach obszaru Natura 2000 oraz rezerваты Rudka Sanatoryjna i Przełom Witówki – poza obszarem Natura 2000. Można zatem uznać, że proces tworzenia dużych obszarów chronionych został na terenie gminy Mrozy zakończony, natomiast ochroną należy objąć jeszcze tereny o niewielkiej powierzchni (np. użytki ekologiczne).

6.1. Proponowana korekta granic obszaru Natura 2000 Dolina Kostrzynia

Przeprowadzona w roku 2010 szczegółowa inwentaryzacja ornitologiczna obejmująca obszar Natura 2000 Dolina Kostrzynia (Dombrowski i Kot 2010) wykazała potrzebę korekty granic tego obszaru chronionego. W granicach gminy Mrozy wskazano na zmianę granic na terenie kompleksu stawów rybnych na terenie wsi Dębowce (dawny PGR w Rudka), tak, aby cały kompleks objąć ochroną. Proponowaną korektę zmiany granic tego obszaru chronionego przedstawiono na załączniku graficznym w skali 1:10.000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

6.2. Projektowane użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to zazwyczaj niewielkie obszarowo pozostałości ekosystemów mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Odgrywają szczególną rolę w zachowaniu bioróżnorodności krajobrazu i w kształtowaniu lokalnego mikroklimatu. Na terenie gminy Mrozy wytypowano sześć obiektów kwalifikujących się do ochrony w formie użytku ekologicznego. Są to w większości niewielkie zbiorniki wodne o bogatej faunie i florze.

1. Niewielki zbiornik wodny otoczony pasem szuwarów oraz niewielką łączką (pow. ok. 1,5 ha). Brzegi porośnięte są sitami oraz kilkoma gatunków turzyc. Powierzchnia lustra wody pokryta jest liśćmi rdestu ziemnowodnego. Na brzegach, w niewielkich kępach, rośnie siedmiopalecznik błotny. Liczna w zbiorniku jest żaba wodna. Spośród ptaków występuje tu m.in. kokoszka wodna i pliszka żółta. Obiekt ma znaczenie przede wszystkim dla rozwoju lokalnej populacji płazów.

2. Teren nieczynnego wyrobiska z kilkoma zbiornikami wodnymi o długości około 1100 m i średniej szerokości 100 m. Brzegi porośnięte są całkowicie roślinnością zielną, a miejscami krzewami i niewielkimi drzewami. Cały teren żwirowni może być doskonałym obiektem dydaktycznym dla botaników (bardzo duża liczba gatunków roślin sucholubnych, synantropijnych i innych), entomologów (m.in. ciekawe i rzadkie gatunki motyli dziennych - np. polowiec szachownica, bielinek rukiewnik, krasznic, szlaczkoń szafraniec, szlaczkoń siarecznik, modraszek ikar, modraszek korydon, czerwonończyk płomieniec - gat. zagrożony), a także ornitologów

(występuje tu kokoszka wodna, gąsiorek, trznadel, świergotek drzewny i polny, pokrzewka cierniówka i ogrodowa oraz inne gat.). Brzegi zbiorników porośnięte są wierzbą uszatą, sptykana jest jeżogłówka gałęzista i kilka innych gat. roślin wodnych. Licznie występuje żaba wodna. Spotykana jest także żaba śmieszka.

3. Wyrobisko z dużym zbiornikiem wodnym o łącznej powierzchni około 2,5 ha. Licznie występuje tu żaba wodna oraz dość licznie żaba śmieszka. Dokładniejsze badania wykazać mogą jeszcze inne gatunki płazów.

Obiekt ten, podobnie jak poprzedni, może stać się miejscem zielonych lekcji dla uczniów okolicznych szkół. Poza wymienionymi już płazami występuje kilka gatunków ptaków (kokoszka, pokrzewka cierniówka, pokrzewka ogrodowa, trznadel i inne). Występuje tu duża różnorodność flory. Rośliny wodne reprezentowane są m.in. przez: wierzbę uszatą, trzcinę pospolitą, pałkę szerokolistną, rdest ziemnowodny, skrzyp błotny, żabieniec babkę wodną i inne. Charakterystycznymi roślinami poza zbiornikiem wodnym są m.in.: konieczyna polna, głowienka pospolita, starce i inne. Zbocza porośnięte są także przez krzewy (m.in. dziką różę) i drzewa (brzoza, dzika grusza i inne). Spotkać można także ciekawe gatunki motyli, m.in. rzadkiego modraszka korydona. Teren wymaga oczyszczenia.

4. Duża (pow. ok. 5,0 ha) i głęboka (do kilkunastu metrów) żwirownia z nieregularnym, rozczłonkowanym zbiornikiem wodnym, częściowo użytkowana w części zachodniej. Podobnie jak poprzednie obiekty może stanowić doskonały obiekt dydaktyczny (obserwacja sukcesji roślinności sucholubnej i wodnej). Występuje tu kilka ciekawych gatunków ptaków, m.in. jaskółka brzegówka (kolonia licząca około 100 par), świergotek drzewny i polny, pliszka siwa, kokoszka. Z ciekawszych roślin dość licznie spotykane są kocanki piaskowe. Wśród wielu interesujących motyli na uwagę zasługuje rzadki modraszek korydon. W zbiorniku wodnym licznie występuje żaba wodna. Obiekt jest mocno zaśmiecony i wymaga oczyszczenia.

5. Torfowisko wysokie o pow. około 6,3 ha otoczone sosnowym lasem. Bardzo atrakcyjne miejsce dla kilku gatunków ptaków wodno-błotnych (gnieździ się tu żuraw, cyranka, krzyżówka). Mech torfowiec tworzy tu charakterystyczne pło mszarne. Brzegi porośnięte są także przez wełniankę. W centralnej części torfowiska znajduje się lustro wody porośnięte tatarakiem. Teren ten wymaga ochrony z uwagi na rzadkie występowanie tego typu środowisk na Nizinie Mazowieckiej.

Użytki ekologiczne uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w ewidencji gruntów jako odrębna kategoria - użytek ekologiczny. **Dokładne wyznaczenie granic oraz powierzchni projektowanych użytków ekologicznych będzie możliwe podczas sporządzania ich dokumentacji, która powinna zawierać, m.in. geodezyjny wykaz gruntów oraz ich właścicieli.**

D. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. OCHRONA OBIEKTÓW ZABYTEKOWYCH

Wszystkie obiekty wybudowane przed 1939 r. podlegają ochronie konserwatorskiej, a wszelkie prace i działania inwestycyjne z nimi związane podlegają obowiązkowi uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Tereny i obiekty znajdujące się w granicach tzw. stref ochrony konserwatorskiej podlegają ochronie. Granice niżej wymienionych stref ochrony konserwatorskiej zaznaczono na rysunku studium uwarunkowań.

STREFA „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej

Jest to strefa pełnej ochrony zachowanej historycznej struktury przestrzennej.

W strefie tej ustala się :

- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania terenu, utrzymania istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych;
- nakaz ochrony układu urbanistycznego oraz poszczególnych obiektów zabytkowych; dla obszarów objętych strefą powinny zostać opracowane szczegółowe plany rewitalizacji;
- nakaz uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszystkich wydawanych decyzji lokalizacyjnych oraz opracowań projektowych i planistycznych;
- nakaz poprzedzania niezbędnych remontów obiektów badaniami konserwatorskimi oraz przeprowadzenia ich w oparciu o uzgodnioną i zatwierdzoną dokumentację konserwatorską;
- zakaz wznoszenia nowych obiektów kubaturowych, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefa ta obejmuje następujące tereny:

Jeruzal - teren zespołu sakralnego parafii p.w. Św.Św. Wojciecha i Mikołaja Biskupów.

Kuflew - teren zespołu sakralnego parafii p.w. Św.Św. Marcina i Mikołaja.

Kuflew - teren w granicach zespołu dworsko-parkowego.

Łukówiec - teren w granicach zespołu dworskiego.

Rudka - teren Zespołu Sanatorium Przeciwgruźliczego.

STREFA „B” ochrony zachowanych elementów zabytkowych

W strefie tej ustala się rygory w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy nawiązującej do zabytkowej.

W strefie tej ustala się:

- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania poprzez utrzymanie istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych;
- nakaz ochrony zachowanej zabudowy zabytkowej;
- nakaz utrzymania istniejących gabarytów i podziałów parcelacyjnych oraz charakteru zabudowy, szczególnie przy projektowaniu i realizacji zabudowy uzupełniającej;
- zakaz wytyczania nowych ciągów komunikacyjnych;

- nakaz uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszystkich wydawanych decyzji lokalizacyjnych oraz opracowań projektowych i planistycznych.

Strefa ta obejmuje następujące obiekty:

Jeruzal - rynek wraz z otaczającymi pierzejami oraz tereny przylegające do zespołu sakralnego parafii p.w. Św.Św. Wojciecha i Mikołaja Biskupów.

Kuflew - teren przylegający do zespołu sakralnego parafii p.w. Św. Św. Marcina i Mikołaja.

Kuflew - zespół dworsko - parkowy - strefa obejmuje tereny bezpośrednio przylegające do zabytkowego zespołu.

Mrozy - strefa obejmuje zespół budynków dworca kolejowego.

STREFA „K” ochrony wartości krajobrazu i ekspozycji wartości przyrodniczo-kulturowych

Strefa ta jest wprowadzona jako uzupełnienie i dopełnienie stref ochrony konserwatorskiej „A” i „B”.

W strefie tej ustala się :

- nakaz ochrony i zachowania istniejącego drzewostanu, w szczególności starodrzewu;
- nakaz uporządkowania przestrzennego i utrzymania obecnie istniejącego sposobu użytkowania;
- nakaz konsultowania i uzgadniania wszelkiej działalności inwestycyjnej oraz prac projektowych i planistycznych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji oraz zatwierdzenia na etapie realizacji.

Strefa „K” obejmuje następujące obszary:

Jeruzal - teren cmentarza parafialnego.

Kuflew - teren cmentarza grzebalnego.

Mrozy - teren cmentarza parafialnego.

Kuflew - teren w sąsiedztwie zespołu sakralnego.

Kuflew - otoczenie zespołu dworsko-parkowego.

Rudka - Zespół Sanatorium Przeciwgruźliczego - strefa obejmuje tereny leśne przylegające do zabytkowego zespołu.

STREFA „E” ochrony ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych

Strefa ta obejmuje tereny stanowiące zabezpieczenie walorów widokowych oraz właściwej ekspozycji zespołów zabytkowych.

W strefie tej ustala się:

- zakaz nasadzeń zwartą roślinnością wysoką;
- wszelkie działania inwestycyjne i projektowe w tej strefie należy konsultować i uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz zatwierdzać na etapie realizacji.

Strefą „E” objęte są następujące obiekty:

Jeruzal – widok na kościół parafialny od strony północnej.

2. OCHRONA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

Z uwagi na fakt, iż każde stanowisko archeologiczne powinno podlegać ochronie, wszystkie fakty archeologiczne o chronologii starszej niż XVI w. występujące na terenie gminy Mrozy objęto ochroną wyznaczając:

- **strefę „W”**, tj. strefę ochrony stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków,
- **strefę „OW”**, tj. strefę ochrony stanowisk (obserwacji) archeologicznych nie wpisanych do rejestru zabytków.

W strefie „W” ustala się:

- wszelkie inwestycje związane z pracami ziemnymi które naruszają powierzchnię ziemi na głębokość poniżej 0,30 m, muszą być poprzedzone badaniami archeologicznymi o charakterze ratowniczym na obszarze zajęтым pod inwestycję,

Strefa „W” obejmuje:

Grodzisk - stanowiska nr 10 - grodzisko wczesnośredniowieczne,

Kuflew - stanowisko nr 2/2 - zespół dworsko-parkowy z relikdami domniemanego grodziska.

W strefie „OW” ustala się:

- Wszelka działalność inwestycyjna powinna odbywać się pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim.

Strefa „OW” obejmuje pozostałe stanowiska archeologiczne nie objęte ochroną jako strefa „W”, określone na rysunku zmiany studium uwarunkowań oraz wymienione w pierwszej części dokumentacji zmiany studium – „Uwarunkowania”.

E. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

Intensywny rozwój gospodarczy gminy nie jest możliwy bez usprawnienia komunikacji w układzie wewnętrznym oraz zewnętrznym. Układ komunikacyjny gminy składa się z systemu dróg powiatowych i gminnych. Podstawowym warunkiem dla rozwoju gminy i prawidłowego funkcjonowania struktur przestrzennych, jest sprawny system transportowy, który zapewni:

- realizację powiązań z drogami wyższych kategorii, z najbliższymi miastami i sąsiednimi gminami,
- sprawną obsługę komunikacyjną,
- poprawę sytuacji w obsłudze technicznej pojazdów.

Główny nacisk w dziedzinie usprawnienia układu drogowego należy położyć na modernizację dróg tworzących ten układ poprzez:

- ograniczenie uciążliwości ruchu tranzytowego, docelowo oddzielenie tego ruchu od ruchu lokalnego i obsługi przyległego zagospodarowania,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerowego,
- ograniczenie uciążliwości oddziaływania ruchu drogowego na przyległe tereny, zwłaszcza zespoły zabytkowe,
- budowę lub wzmocnienie nawierzchni,
- dostosowanie parametrów technicznych do normatywnych dla danej kategorii i klasy.

2. ZASADY FUNKCJONOWANIA UKŁADU DROGOWEGO

Gmina Mrozy jest i nadal będzie obsługiwana przez trójstopniowy układ drogowy, który tworzą:

- droga krajowa relacji Warszawa – Terespol, nie porzechodząca przez teren gminy ale w bliskim sąsiedztwie i często wykorzystywana przez mieszkańców gminy do połączeń z ośrodkiem powiatowym i wojewódzkim,
- drogi powiatowe (9 dróg o łącznej długości 67,216 km),
- drogi gminne (40 dróg o łącznej długości 94,450 km).

Przewidywana jest budowa autostrady A-2 przechodzącej przez północny fragment gminy Mrozy na długości 2,00 km, z najbliższym węzłem komunikacyjnym w miejscowości Ryczołek, na terenie sąsiedniej gminy Kałuszyn.

Drogi powiatowe realizują powiązania międzypowiatowe, międzygminne, wewnątrzgminne oraz prowadzą obsługę przyległych terenów. Na terenie gminy występują drogi powiatowe klasy technicznej G, Z i L.

Drogi gminne realizują powiązania zewnętrzne bliskiego zasięgu, wewnątrzgminne oraz prowadzą obsługę przyległych terenów. Na terenie gminy występują drogi gminne klasy technicznej L i D. Sieć dróg gminnych należy stopniowo wzbogacać o drogi pełniące ważną funkcję w obsłudze gminy (szczególnie obsługujące tereny zabudowane).

Docelowo wszystkie drogi gminne powinny posiadać nawierzchnię twardą ulepszoną i pozostałe parametry techniczne odpowiednie dla przypisanej im klasy. Dla zwiększenia bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerowego, w terenach zabudowanych zaleca się budowę chodników i ścieżek rowerowych. Ścieżki rowerowe będą łączyć tereny mieszkaniowe z miejscami pracy, szkołami, placówkami handlowo-usługowymi oraz pełnić funkcję turystyczno-rekreacyjną.

3. ZASADY REALIZACJI PLANOWANYCH KIERUNKÓW ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

1. Postuluje się wprowadzenie ekranów akustycznych po południowej stronie autostrady A2 na odcinku przechodzącym przez grunty rolne wsi Gójszcz oraz wzdłuż północnej granicy tej wsi, w celu ochrony przed hałasem planowanej zabudowy lotniskowej.
2. W układzie dróg powiatowych należy wybudować nawierzchnię twardą ulepszoną na odcinku drogi nr 2255W relacji Mrozy-Topór Lipiny długości 2,432 km. Sukcesywnie modernizować pozostałe drogi powiatowe dostosowując ich parametry do wymaganych dla przypisanej im klasy. Kolejność realizacji będzie uzależniona od aktualnych potrzeb i możliwości zarządcy dróg powiatowych.

3. W układzie dróg gminnych należy:

- przyjąć do ewidencji dróg projektowane drogi gminne oznaczone na rysunku zmiany studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”,
 - wybudować nawierzchnię twardą ulepszoną na tych odcinkach, które jej nie posiadają,
 - drogi o nawierzchni gruntowej etapowo wyposażać w nawierzchnie gruntowe ulepszone (stabilizacje cementem, żwirowe), które stanowiłyby podbudowę pod nawierzchnie asfaltowe.
- Kolejność realizacji według potrzeb i możliwości finansowych gminy.

Zalecenia do uwzględnienia przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na etapie sporządzania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Mrozy należy określić minimalne szerokości dróg w liniach rozgraniczających dla poszczególnych ciągów drogowych przyjmując:

- dla autostrady - 70,0 m - 100,0 m,
 - dla drogi klasy G - 25,0 m,
 - dla drogi klasy Z - 20,0 m,
 - dla drogi klasy L - 12,0* - 15,0 m,
 - dla drogi klasy D - 10* - 15,0 m,
 - dla drogi wewnętrznej - 6,0 m,
 - dla ścieżek rowerowych - 2,0 m.
- * - dotyczy przekroju ulicznego

Obiekty budowlane przy drogach powinny być sytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni w odległościach:

Rodzaj drogi	Na terenach zabudowanych	poza terenami zabudowy
Autostrada	-	100,0 m
Droga powiatowa	8,0 m	20,0 m
Droga gminna	6,0 m	15,0 m
Droga wewnętrzna	4,0 m	-

4. FUNKCJONOWANIE LINII KOLEJOWEJ

Przez północną część gminy Mrozy przechodzi dwutorowa linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym. Grunty administrowane przez Polskie Koleje Państwowe należą do Skarbu Państwa i jako tereny zamknięte, nie podlegają jurysdykcji samorządu gminnego.

5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Przyjęte rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Mrozy mają na celu:

- zapewnienie zaopatrzenia w wodę o wymaganej jakości i odpowiedniej ilości do picia, na potrzeby gospodarcze i cele przeciwpożarowe,
- prowadzenie kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej, tj. realizacja systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków równoległe do wodociągowania gminy,
- pełne unieszkodliwienie ścieków sanitarnych przed ich wprowadzeniem do środowiska.

W zakresie zaopatrzenia w wodę przewiduje się bieżące remonty istniejących ujęć wody i sieci wodociągowej.

W zakresie utylizacji i zagospodarowania ścieków przewiduje się:

- 1) rozbudowę sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Mrozy,
- 2) budowę oczyszczalni ścieków w Jeruzalu,
- 3) budowę sieci kanalizacyjnej z przyłączami w Jeruzalu.

Pozostałe wsie przewiduje się do indywidualnego skanalizowania ze zbiornikami szczelnymi na posesjach. Dopuszcza się możliwość stosowania indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na własnych działkach przy istnieniu sprzyjających warunków gruntowo-wodnych.

6. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI

W prowadzeniu gospodarki odpadami przyjmuje się zasady:

- zorganizowanej zbiórki odpadów z terenu całej gminy,
- pełnego unieszkodliwienia odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska.

W zakresie utylizacji i zagospodarowania odpadów przewiduje się utrzymanie istniejącego systemu gospodarowania odpadami oparty o ich selektywną zbiórkę i segregację u źródła.

7. ZAOPATRZENIE W GAZ

W perspektywie przewiduje się gazyfikację gminy Mrozy poprzez budowę gazociągu wysokiego ciśnienia średnicy 150 (odgałęzienia magistrali gazowej wysokiego ciśnienia śr. 700 „Kobryń-Warszawa” w kierunku gmin Kałuszyn i Mrozy) do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Kazimierzów k/Kałuszyna i dalej gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 100 i stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Kruki k/Mrozów, skąd siecią gazową średniego ciśnienia gaz doprowadzany będzie do odbiorców.

Opracowana w 1993 roku „Koncepcja programowa gazyfikacji gmin Jakubów, Kałuszyn, Mrozy i Cegłów” przewiduje gazyfikację 17 wsi w gminie Mrozy. Są to: Choszcze, Dąbrowa, Grodzisk, Guzów, Gójszcz, Kruki, Kuflew, Lubomin, Mała Wieś, Mrozy, Natolin, Rudka, Struda, Sokolnik, Trojanów, Wola Paprotnia, Wola Rafałowska. Pozostałe miejscowości oddalone od głównych tras przebiegu gazociągu lub o bardzo rozproszonej zabudowie, nie spełniające kryteriów efektywności ekonomicznej inwestycji.

Lokalizacja urządzeń zaopatrzenia w gaz nakłada pewne ograniczenia w użytkowaniu terenu w ich sąsiedztwie. Od urządzeń gazowych wysokiego ciśnienia wymagane jest zachowanie bezpiecznych odległości:

* od gazociągu wysokiego ciśnienia:

- 25 m dla zespołów wiejskich budynków mieszkalnych w zwartej zabudowie,
- 35 m dla budynków użyteczności publicznej,
- 20 m dla wolnostojących budynków mieszkalnych i gospodarstw,
- 15 m dla wolnostojących budynków niemieszkalnych,
- 25 m dla zakładów przemysłowych,
- 35 m dla składów materiałów łatwopalnych,

* od stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia:

- 30 m od budynków przemysłowych, gospodarstw i wolnostojących budynków mieszkalnych,
- 80 m od budynków użyteczności publicznej.

Ponadto wszystkie lokalizacje w odległości do 150 m od urządzeń gazowych wysokiego ciśnienia wymagają uzgodnienia z zarządcą urządzeń i sieci przesyłowych gazu.

8. KIERUNKI ROZWOJU ELEKTROENERGETYKI

8.1. Kierunki rozwoju powiązań zewnętrznych

Źródła energii elektrycznej SN 15 kV

Podstawowe zasilanie gminy Mrozy energią elektryczną SN 15kV odbywać się będzie ze stacji 110/15 kV położonej w gminie Mrozy, natomiast zasilanie rezerwowe oparte będzie o stacje istniejące w Kotuniu, Stoczku Łukowskim oraz o planowaną stację Mińsk Mazowiecki II z lokalizacją w południowo-wschodnich rejonach miasta.

Magistralne linie SN 15 kV

Istniejące uregulowania prawne (Prawo energetyczne wraz z rozporządzeniami wykonawczymi) nakładające na dystrybutorów energii obowiązek uzyskiwania określonych niezawodności zasilania, wymuszają konieczność optymalizacji systemu magistralnych linii SN polegającej na modernizacji linii istniejących i budowie nowych, pod kątem możliwie szybkich i wielowariantowych przełączeń zasilania z podstawowego na rezerwowe.

Istotne jest dążenie do równomiernego obciążenia poszczególnych pól SN 15 kV w stacjach 110/15 kV z zachowaniem odpowiednich rezerwy mocy. Stosowane na szeroka skalę powinny być również sterowane radiowo odłączniki sieciowe ze wspomaganymi komputerowo programami łączy.

Po uwzględnieniu istniejących linii SN 15 kV możliwa jest realizacja innych powiązań, które poprawią parametry zasilania gminy Mrozy (zwłaszcza w jej południowych rejonach) oraz gmin sąsiednich. W szczególności dotyczy to połączeń pomiędzy liniami „Grodzisk” i „Łatowicz”, „Grodzisk” i „Stoczek Łukowski-Łatowicz” oraz „Kopcie” i „Grodzisk”. Realizacja tych zadań należy do dystrybutora energii elektrycznej.

8.2. Kierunki rozwoju urządzeń lokalnych

Rozwój urządzeń lokalnych (odgałęźne linie SN 15 kV, stacje trafo 15/0,4 kV, linie n.n. 0,4 kV, oświetlenie uliczne) zasilających poszczególne wsie, powinien odbywać się na bieżąco w miarę potrzeb, podobnie jak demontaż urządzeń wyeksploatowanych i montaż zastępujących je urządzeń nowoczesnych. Oprócz działań modernizacyjnych procesem ciągłym będzie budowa nowych elementów sieci lokalnych służących zasilaniu obiektów powstających na terenach nie uzbrojonych w urządzenia elektroenergetyczne. Istotnym kierunkiem rozwoju jest również budowa, modernizacja i rozbudowa urządzeń oświetlenia ulicznego.

Z uwagi na duże koszty budowy na terenach wiejskich rozległych sieci kablowych, utrzymana zostanie zasada budowy sieci napowietrznych, według najnowszych rozwiązań technicznych, z wykorzystaniem przewodów izolowanych, słupów wirowanych i małogabarytowych stacji słupowych 15/0,4 kV. Budowa sieci kablowych racjonalna będzie na

terenach zwartej zabudowy w dużych wsiach (głównie Mrozy) oraz do zasilania wydzielonych obiektów wymagających dodatkowo większej pewności zasilania.

Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki to:

- budowa lokalnych, ekologicznych miniźródeł energii (małe elektrownie wodne, wiatrowe, słoneczne, biogazowe),
- racjonalizacja gospodarki energią (nowoczesne technologie, energooszczędne źródła światła, maszyny i urządzenia elektryczne),
- właściwa eksploatacja i konserwacja urządzeń, zmniejszająca straty energii i zagrożenia porażeniowego i pożarowego.

9. KIERUNKI ROZWOJU TELEKOMUNIKACJI

W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie. Postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej, z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

Zakłada się pełną dostępność do łączności telekomunikacyjnych i rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych np. poprzez budowę systemu nieodpłatnego dostępu do internetu.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej powinna odbywać się na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

F. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Przewiduje się realizację następujących lokalnych inwestycji celu publicznego:

- przebudowa i budowa dróg powiatowych i gminnych, chodników oraz zatok,
- budowa oczyszczalni ścieków z siecią kanalizacyjną w Jeruzalu,
- odbudowa trasy zabytkowego tramwaju konnego Mrozy – Rudka przechodzącej przez rezerwat przyrody Rudka Sanatoryjna,
- budowa cmentarza we wsi Guzów,
- budowa zbiorników wodnych w Mrozach,
- budowa wiaduktu nad linią kolejową w miejscowości Mrozy,
- budowa nowych dróg,
- budowa parkingów i oświetlenia ulicznego,
- budowa ścieżki rowerowej w Woli Rafałowskiej,
- budowa obiektów sportowych.

G. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym należą:

- budowa autostrady A-2 przechodzącej po gruntach wsi Gójszcz (wybrany do realizacji wariant nr 4a),
- budowa gazociągu i stacji redukcyjno-pomiarowej gazu w miejscowości Kruki.

H. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na terenie gminy Mrozy nie występują tereny, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

I. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNIECZE I NIELEŚNE

Teren gminy Mrozy został objęty w granicach administracyjnych planem miejscowym uchwalonym przez Radę Gminy w dniu 18 maja 2004 r. (Uchwała nr XX/105/04). Podstawowe kierunki rozwoju terenów przewidzianych pod zabudowę lub inne sposoby zainwestowania zawarte w planie miejscowym, zostały w większości utrzymane w zmianie studium uwarunkowań i przedstawione na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Jednocześnie w dokumentacji studium uwzględniono zmiany w sposobach zagospodarowania poszczególnych fragmentów gminy Mrozy wynikające z aktualnych uwarunkowań oraz z wniosków złożonych do zmiany studium. W związku z powyższym, ustalenia zmiany studium uwarunkowań będą odbiegać (na niektórych terenach) od ustaleń obowiązującego planu miejscowego. Do czasu zmiany planu miejscowego, będą nadal obowiązywać ustalenia zapisane w planie. Zmiana planu miejscowego – po uchwaleniu zmiany studium uwarunkowań – może obejmować wariantowo:

- obszar gminy w granicach administracyjnych;
- wybrane fragmenty gminy, na których zmiana taka, ze względu na planowane przedsięwzięcia, powinna być przeprowadzona.

W przypadku wyboru wariantu drugiego, zmiana planu miejscowego winna obejmować tereny:

- nowej zabudowy na terenach nie uwzględnionych w planie miejscowym, a ujętych w zmianie studium uwarunkowań,

- lokalizacji autostrady A2 na przebiegu wariantu 4a,
- lokalizacji nowych terenów przewidywanych do zabudowy produkcyjnej i usługowej,
- lokalizacji nowych stref ochrony konserwatorskiej, w szczególności obejmujących liczne na terenie gminy stanowiska archeologiczne.

Zmiana planu miejscowego w szczególności winna obejmować:

- miejscowość gminną Mrozy oraz położone w pobliżu wsie Wola Paprotnia i Kruki,
- kompleks zabudowy wsi Rudka, Grodzisk, Choszcze i Skruda,
- teren wsi Gójszcz z projektowanym do realizacji przebiegiem autostrady A2,
- kompleksy zabudowy wsi Jeruzal, Płomieniec, Lipiny i Łukówiec.

Ww. tereny zostały przedstawione na rysunku zmiany studium uwarunkowań w skali 1:10000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Ostateczny zakres zmiany planu miejscowego oraz kolejność opracowywania poszczególnych terenów objętych zmianą planu, ustala Rada Gminy na wniosek Wójta, po przeprowadzeniu niezbędnych analiz, w oparciu m.in. o ustalenia niniejszego studium uwarunkowań.

J. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1. OGÓLNE KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA

Do podstawowych kierunków rozwoju rolnictwa i działań jakie powinny być podejmowane w najbliższych latach w gminie Mrozy można zaliczyć:

- Restrukturyzacja gospodarstw w kierunku powiększania ich areалу i przejmowania gruntów gospodarstw wypadających z produkcji.
- Specjalizacja produkcji rolnej.
- Poprawa warunków produkcji roślinnej (a pośrednio także zwierzęcej) poprzez melioracje użytków rolnych (głównie drenowanie gleb okresowo zbyt wilgotnych) oraz nawadnianie tradycyjne lub z wykorzystaniem deszczowni. Odwadnianie użytków zielonych poprzez sieć rowów melioracyjnych powinno być prowadzone bardzo ostrożnie, aby nie powodować przesuszania terenów wyżej położonych.
- Podnoszenie jakości produktów rolnych, zwłaszcza w produkcji mleka i jego przetworów, przetwórstwa owocowo-warzywnego i innych.
- Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w skali lokalnej bazującego na surowcach z obszaru gminy i terenów przyległych oraz rozwój usług związanych z produkcją rolniczą.
- Poprawa warunków zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej, łatwy dostęp do preferencyjnych kredytów, usług rolniczych i zbytu produktów rolniczych.
- Rozwój funkcji letniskowych, turystycznych i agroturystycznych w ramach prowadzonych gospodarstw rolnych, szczególnie w gospodarstwach położonych na atrakcyjnych pod względem krajobrazowym terenach.
- Rozwój pozarolniczych form aktywizacji obszarów wiejskich, takich jak budowa i modernizacja dróg, rozwój infrastruktury technicznej podnoszącej standard życia mieszkańców (wodociągi, gazociągi, telefony, ochrona środowiska), rozwój edukacji młodzieży wiejskiej i propagowanie aktywnych i zdrowych form spędzania wolnego

czasu, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów ponoszonych z budżetu gminy na nieracjonalnie wykorzystywaną sieć infrastruktury technicznej (zwłaszcza wodociągowo-kanalizacyjnej i gazowej).

- Ochrona walorów środowiska przyrodniczego (w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej) i na terenach przyległych pomimo stosowania nowoczesnych środków produkcji.

Tempo restrukturyzacji w zakresie produkcji rolnej odzwierciedli się w strukturze demograficznej ludności. Będzie mieć wpływ na zmianę stylu życia i zanikanie tradycyjnego sposobu uprawy roli oraz pojawianie się nowych rodzajów usług i sposobów pozyskiwania środków finansowych na potrzeby bytowe i inwestycyjne.

2. OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

Do tej kategorii obszarów zaliczono:

- tereny objęte ochroną ze względu na wartości przyrodnicze lub projektowane do ochrony (np. użytki ekologiczne),
- tereny przeznaczone do zalesienia i wyrównywania granicy polno-leśnej,
- tereny dolin rzecznych i obniżeń terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, użytkowane jako łąki i pastwiska, w tym tereny zalewowe,
- tereny z zaleceniem ograniczenia powstawania zabudowy rozproszonej (t.j. tereny położone poza obszarami preferowanego rozwoju zabudowy zagrodowej i mieszanej),
- tereny położone w paśmie przeznaczonym pod projektowaną trasę autostrady.

3. KIERUNKI ROZWOJU LEŚNICTWA

Zagospodarowanie lasów powinno być prowadzone tak, aby zapewnić ich utrzymanie w stanie zapewniającym wypełnienie złożonych funkcji, uwzględnionych w planach urządzania lasów, w szczególności:

- zachowania lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, szczególnie cennych z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego,
- produkcji drewna oraz surowców i produktów ubocznych użytkowania lasu.

Celem podniesienia wysokich walorów lasów należy:

- zwiększyć lesistość gminy,
- prowadzić ochronę ekosystemów leśnych, zwłaszcza w kierunku polepszenia odporności biologicznej lasów,
- ograniczyć powierzchnię zrębów zupełnych,
- pozostawiać pasy ochronne na obrzeżach dróg przebiegających przez lasy,
- złagodzić deficyt wodny w ekosystemach leśnych m.in. poprzez odtwarzanie lub budowę od podstaw śródleśnych zbiorników wodnych,
- zachować w dolinach rzecznych i naturalnych obniżeniach terenu olsów, lasów łęgowych i innych naturalnych lub seminaturalnych formacji roślinnych, które zwiększają pojemność wodną środowiska,

- zachować śródleśne bagna, mszary i torfowiska jako naturalne rezerwuary wody zwiększające odporność ekosystemów leśnych, zwłaszcza w okresach suszy,
- chronić lasy przed ich zaśmiecaniem, wyrzucaniem odpadów i nieczystości,
- chronić przed wypasem bydła, grabieniem ściółki i kradzieżą drewna,
- wyeliminować przypadki wypalania traw, które są przyczyną pożarów w lasach,
- właściwie kształtować granicę polno-leśną uwzględniając ją w przestrzennym zagospodarowaniu gminy.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późn. zm.), grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Istotną funkcję w krajobrazie pełnią przydrożne i śródleśne zadrzewienia i zakrzaczenia, występujące w formie kęp, szpalerów, alei czy nawet pojedynczych drzew i krzewów. Do podstawowych funkcji tych elementów krajobrazu można zaliczyć:

- kształtowanie warunków klimatycznych głównie w mikroskali,
- ochrona gleb przed erozją wietrzną i wodną,
- ochrona powietrza atmosferycznego (wychwytywanie i zatrzymywanie zanieczyszczeń, zwłaszcza komunikacyjnych),
- ochrona przed silnymi wiatrami powodującymi szkody gospodarcze,
- zwiększanie bioróżnorodności krajobrazu poprzez wprowadzanie nowych gatunków roślin i zwierząt rodzimych,
- zwiększanie wykorzystywania gospodarczego gruntów zazwyczaj wykorzystywanych w niewielkim stopniu lub nie wykorzystywanych, poprzez zwiększanie w krajobrazie udziału drzew miododajnych, np. lipy, grochodrzewu i innych,
- urozmaicanie struktury krajobrazu i jego walorów estetycznych.

Zadrzewienia i zakrzewienia powinny być lokalizowane głównie na następujących obszarach:

- pobocza szlaków komunikacyjnych i niektórych dróg polnych,
- obszary zabudowy różnych typów,
- nieużytki przemysłowe i rolnicze (pod warunkiem, że istniejące nieużytki rolnicze nie zasługują na ochronę ze względu na walory przyrodnicze),
- brzegi rzek i obszary źródliskowe,
- strefy ochronne wokół obiektów uciążliwych dla otoczenia,
- strefy ujęć wody.

W zakresie zwiększenia różnorodności krajobrazu i jego odporności biologicznej należy:

- wprowadzać (głównie na gruntach nie użytkowanych rolniczo) zadrzewienia i zakrzewienia,
- obsadzać pobocza dróg drzewami (zwłaszcza miododajnymi, np. lipa) i krzewami,
- obsadzać brzegi rowów i naturalnych cieków drzewami i krzewami, o ile nie ma przeciwwskazań do takich działań.

4. KIERUNKI ROZWOJU ŁOWIECTWA

Racjonalnie prowadzona gospodarka łowiecka winna uwzględniać następujące uwarunkowania występujące w siedliskach:

- naturalną pojemność łowisk wynikającą z zasobności i dostępności bazy pokarmowej,
- możliwości ochrony zwierzyny przed kłusownictwem, drapieżnikami i niekorzystnymi warunkami pogodowymi,
- możliwości zwiększonej zachorowalności i śmiertelności zwierzyny w przypadku populacji przegęszczonych lub osłabionych.

Podstawową zasadą gospodarki łowieckiej winno być założenie, że chronione gatunki zwierząt występujące w środowisku muszą być traktowane równorzędnie z gatunkami łownymi, nawet jeżeli wyrządzają pewne szkody w stanie zwierzyny łownej. Dotyczy to szczególnie drapieżnych ptaków i ssaków.

Główne kierunki działań zmierzające do utrzymania i wzbogacenia pogłowia gatunków łownych powinny obejmować:

- wyeliminowanie przypadków wyrzucania do lasów odpadów i nieczystości z masarni i ubojni w celu ograniczenia rozszerzania się chorób wirusowych i pasożytniczych,
- zwiększenie ochrony zwierzyny poprzez intensyfikowanie zimowego dokarmiania, tworzenie nowych poletek łowieckich, eliminowanie wałęsających się psów i kotów,
- eliminowanie kłusownictwa,
- podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia śmiertelności zwierzyny na szlakach komunikacyjnych,
- eliminowanie źródeł wścieklizny.

K. OBSZARY PROBLEMOWE – NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na rysunku zmiany studium uwarunkowań określono granice terenów uznanych za narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Obszary te podlegają ograniczeniom w użytkowaniu, a ich zagospodarowanie podlega zasadom ochrony przeciwpowodziowej stosownie do art. 83 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. „Prawo wodne”. Na tych obszarach, w szczególności zabrania się:

- 1) zabudowy, z wyjątkiem budowli melioracyjnych i służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu,
- 2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów i obwałowań,
- 3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód.

Na terenie gminy Mrozy nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

L. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Gmina posiada znaczne zasoby kopalin pospolitych. Kruszywo naturalne grube (piaski ze żwirem) występuje głównie w południowej części gminy ograniczając się do form czołowomorenowych oraz ozów. Częściowo złoża te zostały wyeksploatowane. Istnieje szereg obszarów perspektywicznych dla poszukiwań tego surowca. Do takich należą tereny w rejonie wsi Sokolnik, Kołacz, Wola Rafałowska, Lipiny, Kuflew, Kruki, Lipiny i Jeruzal. Eksploatacja odbywa się na podstawie wydanych konsesji, w których określono zasobność złóż oraz termin i sposoby ich eksploatacji.

Kruszywo naturalne drobne (piasek) występuje głównie w północnej części gminy, gdzie jest eksploatowane na potrzeby miejscowe, przeważnie na potrzeby budownictwa mieszkaniowego. Z uwagi na bardzo zróżnicowaną jakość, ich wykorzystanie jest ograniczone. Tak np. piaski rejonu Grodziska ze względu na domieszki gliniaste nie mogą być stosowane do celów budownictwa mieszkaniowego, są natomiast przydatne w drogownictwie. W rejonie Grodziska występują dwa złoża piasków o szacunkowych zasobach 576 tys. m³ i 128 tys. m³.

Surowce ilaste występują w dwóch złożach w rejonie Małej Wsi. Przewidywane zasoby złóż wynoszą 200 i 250 tys. m³. Ponadto, złoża ilaste występują w rejonie wsi Sokolnik.

L. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy Mrozy nie występują pomniki zagłady oraz ich strefy ochronne.

M. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na terenie gminy Mrozy nie występują obszary wymagające przekształceń i rehabilitacji. Obszarami przeznaczonymi do rekultywacji są tereny po eksploatacji surowców.

N. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH ORAZ ICH STREF OCHRONNYCH

Terenem zamkniętym są grunty, przez które przechodzi linia kolejowa Warszawa – Terespol. Dla terenów zamkniętych nie wyznacza się w studium uwarunkowań oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad ich zagospodarowania. W studium uwarunkowań wyznacza się po obu stronach terenów kolejowych pas terenu o szerokości co najmniej 30 m od linii rozgraniczającej tereny kolejowe na którym obowiązuje zakaz zabudowy mieszkaniowej.

O. TENDENCJE ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH

Tendencje zmian demograficznych jakie będą zachodzić na terenie gminy Mrozy, można określić następująco:

- dalszy spadek liczby ludności,
- zwiększanie średniej długości życia mieszkańców,
- utrzymywanie się zjawiska nadumieralności mężczyzn,
- zwiększanie się średniego poziomu wykształcenia ludności,
- zmniejszanie się udział ludności, dla której podstawowym źródłem utrzymania jest rolnictwo na rzecz dochodów pozarolniczych,
- wzrost znaczenie turystyki, usług, budownictwa i obsługi podróży,
- utrzymywanie się bezrobocia,
- zwiększanie się udziału ludności czasowo przebywającej na terenie gminy,
- większa otwartość ludności na kontakty poza gminne.